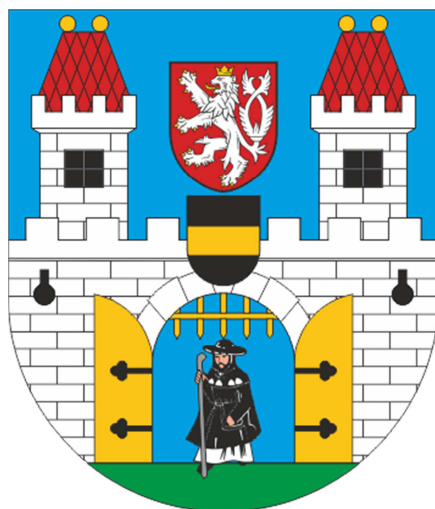

STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE MĚSTA PELHŘIMOV

NA OBDOBÍ 2021 až 2027

PROFIL MĚSTA

Verze 3.0 – listopad 2020

Zpracovatel

Regionální rozvojová agentura z.s.p.o. (RRAV) je společností pro podporu a koordinaci komplexního hospodářského a sociálního rozvoje na území Kraje Vysočina. Byla založena v roce 1998 podle modelu regionálních rozvojových organizací, které působí v zemích Evropské unie.

Zakladatelé:

- Sdružení obcí Vysočiny (SOV), jehož členem je i Město Pelhřimov
- Sdružení hospodářských komor Kraje Vysočina
- Kraj Vysočina

Dokument v dané verzi byl zpracován ke dni 31. 8. 2020.

OBSAH:

1. ÚVOD	4
2. ZÁKLADNÍ INFORMACE O MĚSTĚ PELHŘIMOV	5
2.1. POLOHA.....	5
2.2. FORMA ORGANIZACE MĚSTA PELHŘIMOV	5
2.3. MĚSTSKÝ ÚŘAD PELHŘIMOV.....	9
2.4. ADMINISTRATIVNÍ VÝZNAM MĚSTA PELHŘIMOV	10
3. OBYVATELSTVO A BYDLENÍ	14
3.1. DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ NA ÚZEMÍ MĚSTA PELHŘIMOV	14
3.1.1. Vývoj počtu obyvatel v dlouhodobém časovém horizontu (1869 – 2011).....	14
3.1.2. Vývoj počtu obyvatel v letech 2011 až 2019.....	19
3.1.3. Pohyb obyvatel.....	20
3.1.4. Sňatečnost a rozvodovost	28
3.1.5. Struktura obyvatel.....	32
3.2. VÝVOJ BYTOVÉHO FONDU MĚSTA PELHŘIMOV.....	37
3.2.1. Vývoj počtu domů (1869 až 2011)	37
3.2.2. Domovní fond.....	38
4. TRH PRÁCE.....	41
4.1. EKONOMICKÁ AKTIVITA A ZAMĚSTNANOST	41
4.1.1. Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva podle kategorie ekonomické aktivity	41
4.1.2. Struktura ekonomicky aktivních obyvatel podle vzdělání	41
4.1.3. Struktura zaměstnaných podle odvětví ekonomické činnosti	42
4.2.1. Vývoj nezaměstnanosti	44
4.2.2. Struktura nezaměstnanosti podle délky evidence.....	47
5. HOSPODÁŘSTVÍ	49
5.1. BILANCE PŮDY.....	49
5.2. STRUKTURA EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ	49
5.2.1. Zemědělství	50
5.2.2. Průmysl.....	51
5.2.3. Stavebnictví	53
5.2.4. Služby.....	54
5.2.5. Příležitost pro rozvoj podnikání	54
6. SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ INFRASTRUKTURA.....	56
6.1. VZDĚLANOSTNÍ INFRASTRUKTURA.....	56
6.1.1. Mateřské školy	56
6.1.2. Základní školy	57
6.1.3. Střední školy	58
6.1.4. Ostatní školská zařízení	59
6.2. ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ PÉČE	60
6.2.1. Zdravotnictví.....	60

6.2.2. Sociální péče.....	62
6.3. KULTURA, SPORT, VOLNÝ ČAS	66
6.3.1. Kulturní vyžití.....	66
6.3.2. Sportovní vyžití a volný čas	67
6.3.3. Spolková činnost.....	68
6.4. OSTATNÍ OBČANSKÁ VYBAVENOST	69
6.5. VOLBY	70
7. CESTOVNÍ RUCH A KULTURA	72
7.1. CESTOVNÍ RUCH.....	72
7.1.1. Pěší turistika, cykloturistika, zimní turistika.....	73
7.1.2. Ubytovací kapacity a návštěvnost zařízení v Pelhřimově	75
7.2. TURISTICKÉ ATRAKTIVITY.....	77
7.2.1. Přírodní atraktivity	77
7.2.2. Kulturní památky.....	77
7.2.3. Ostatní turistické atraktivity.....	78
7.3. PROPAGACE TURISTICKÝCH ZAJÍMAVOSTÍ V PELHŘIMOVĚ.....	79
8. DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA.....	80
8.1. DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA.....	80
8.1.1. Silniční síť.....	80
8.1.2. Veřejná doprava	82
8.1.3. Ostatní druhy dopravy ve městě.....	85
8.2. TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA	86
8.2.1. Vodovodní síť	86
8.2.2. Kanalizační síť, čištění odpadních vod.....	87
8.2.3. Rozvodné sítě	88
8.3 ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ.....	91
9. KRAJINA A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ.....	92
9.1. GEOLOGIE	92
9.2. RELIÉF	92
9.3. KLIMA	92
9.4. VODSTVO	93
9.5. PŮDY.....	94
9.6. BIOTA.....	94
9.7. OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY	94
10. SWOT ANALÝZA	96

1. ÚVOD

Profil města Pelhřimov popisuje aktuální socioekonomické a přírodní podmínky ovlivňující život ve městě a v jeho částech. Všímá si vybavenosti města technickou a dopravní infrastrukturou, dostupnosti veřejných služeb i atraktivity města pro místní obyvatele i návštěvníky. Cílem analytické části je charakterizovat území z hlediska faktorů, které by mohly pozitivně či negativně ovlivnit rozvoj města, a zhodnotit potenciál území. Vybrané jevy za město Pelhřimov budou prostřednictvím vhodných ukazatelů analyzovány pomocí komparace s vyššími územními celky, tedy s okresem Pelhřimov, Krajem Vysočina a ČR, a také prostřednictvím sledování změn v čase. Analytická část bude sloužit jako podklad pro formulaci silných a slabých stránek území a také pro nastavení vhodných cílů, priorit a opatření v rámci návrhové části dokumentu.

Profil města lze zároveň považovat za ucelený zdroj informací o Pelhřimově pro všechny potenciální zájemce a bude k dispozici nejen členům vedení města a pracovníkům městského úřadu, ale také veřejnosti. Je třeba upozornit, že informace zveřejněné v textu či v tabulkách jsou vždy aktuální k datu uvedenému v názvu tabulky nebo ve zdroji dat (demografické údaje, vývoj na trhu práce, přehled největších zaměstnavatelů, počet dětí ve školách apod.), případně, pokud není uvedeno, v době zpracování této části dokumentu, tedy v období únor až červen 2020 (vybavenost města veřejnými službami, seznam hromadných ubytovacích zařízení apod.). Na druhé straně nemá analytická část dokumentu ambice sloužit jako komplexní katalog služeb a zařízení existujících ve městě. Přestože snahou autorů bylo získat z veřejných zdrojů co nejvíce informací o vybavenosti území, může se pochopitelně stát, že některé subjekty, spolky, zařízení apod. nebudou v tabulkách uvedeny nebo v textu zmíněny. Vzhledem k tomu, že se jedná o vstupní analýzu pro středně dlouhé období 2021–2027, lze doporučit analytickou část dle potřeby aktualizovat nebo doplňovat i v průběhu daného období či jednorázově např. v polovině sedmileté etapy. Rovněž je potřeba upozornit, že jeden z nejvýznamnějších zdrojů pro analýzu obyvatelstva města a jeho částí, tedy sčítání lidu, domů a bytů, bude pravděpodobně realizováno v březnu 2021, tedy až po aktualizaci tohoto dokumentu. Informace o obyvatelstvu byly tedy čerpány z nejaktuálnějších dostupných dat Českého statistického úřadu, případně z interních statistik městského úřadu v Pelhřimově. I z tohoto důvodu lze proto doporučit aktualizaci dokumentu ve chvíli, kdy budou známy výsledky sčítání lidu 2021.

Vhodným prvkem tvorby Strategického plánu rozvoje měst (dále SPRM) je dotazníkové šetření mezi obyvateli města a jeho částí a také řízené rozhovory s regionálními aktéry, např. hlavními organizátory významných akcí, řediteli neziskových či příspěvkových organizací, místními podnikateli apod. Zapojení veřejnosti do tvorby SPRM může přispět k obecnému přijetí cílů strategie a ke ztotožnění obyvatel města s realizačními kroky při jejich dosahování. Ještě vyšší stupeň přijatelnosti konkrétních opatření vyplývajících ze SPRM může zajistit komunitní projednání s veřejností. Tyto dva kroky, tedy dotazníkové šetření mezi obyvateli a regionální aktéry a komunitní projednání, lze pro příští aktualizaci SPRM, především jeho návrhové části, doporučit.

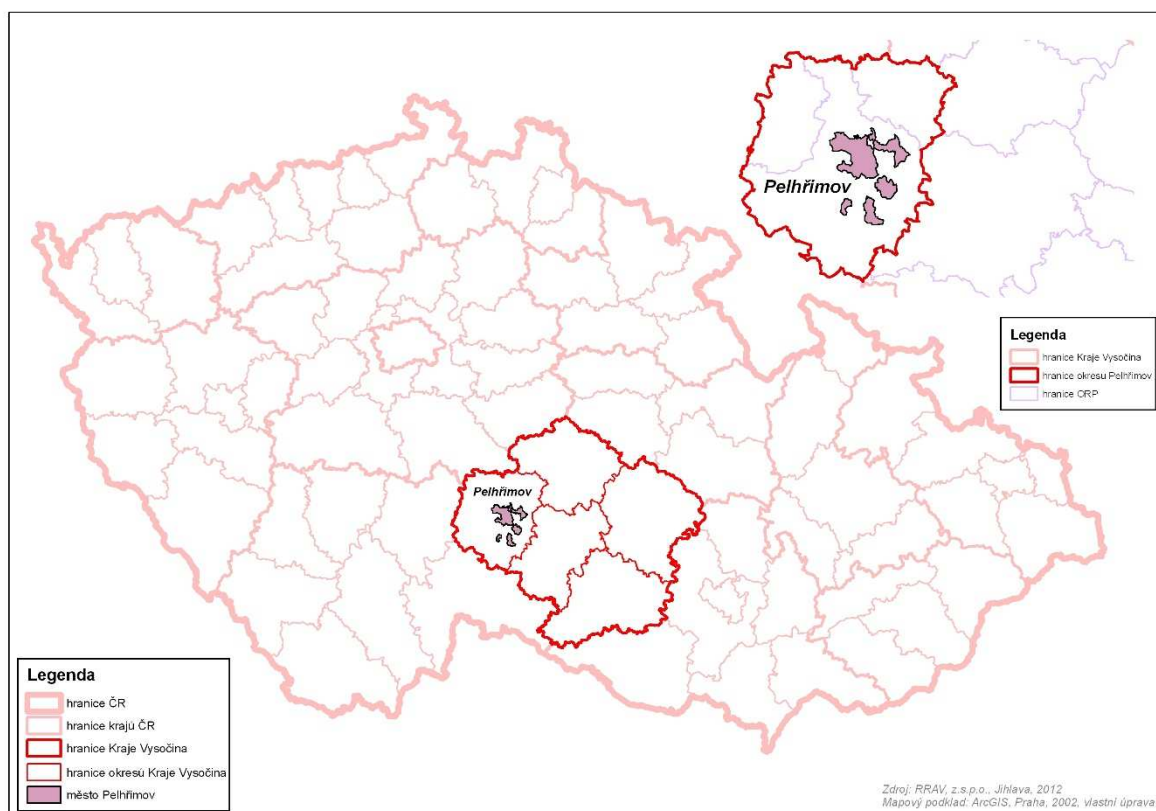
Součástí analytického textu je také v některých případech rešerše stávajících platných (schválených) koncepčních materiálů (plánů, strategií a dalších dokumentů) Města Pelhřimov, z nichž jsou čerpány základní informace a na něž je v profilu města odkazováno. Hlavní závěry z jejich analytických částí a také cíle, priority a opatření formulované v návrhových/programových částech musí být pak v souladu také s návrhovou částí SPRM. Obdobně nesmí být návrhová část SPRM v rozporu s prioritami formulovanými ve strategických dokumentech Kraje Vysočina.

2. ZÁKLADNÍ INFORMACE O MĚSTĚ PELHŘIMOV

2.1. Poloha

Město Pelhřimov leží v západní části Kraje Vysočina zhruba 30 km západně od krajského města Jihlavy a tvoří přirozený střed správního obvodu obce s rozšířenou působností a z územního hlediska také okresu Pelhřimov. Město je dobře dopravně dostupné, neboť tudy prochází významná silniční komunikace č. I/34 České Budějovice – Svitavy, která představuje pro Pelhřimov spojnici s dálnicí D1. Právě v Pelhřimově se na ni napojuje další silnice I. třídy č. I/19 vedoucí dále na Tábor a Plzeň. S Jihlavou je Pelhřimov spojen silnicí II. třídy č. 602, která pokračuje až do Velké Bíteše a dále na hranici Kraje Vysočina. Polohu města v rámci České republiky zobrazuje obrázek č. 2.1.

Obr. 2.1: Poloha města Pelhřimov v rámci České republiky

Pramen: vlastní zpracování na základě podkladů ArcDATA, s.r.o., Praha, 2020

V následující tabulce 2.1 jsou uvedeny základní informace o Pelhřimově.

Tab. 2.1: Základní informace o Pelhřimově (k 1. 1. 2020)

Název:	Město Pelhřimov	Počet částí obce:	27
Sídlo:	Masarykovo nám. 1	Počet katastrálních území:	24
IČ:	00248801	Počet obyvatel:	16 048
Telefon:	565 351 111	Rozloha:	9 528 ha
E-mail:	podatelna@mupe.cz	Hustota osídlení:	168,4 ob./km ²
Oficiální www:	www.mupe.cz	Průměrná nadmořská výška:	494 m n. m.

Pramen: Malý lexikon obcí ČR 2019, ČSÚ, Praha, 2020, vlastní výpočty; Pelhřimov. In: *Mupe.cz* [online]. [citováno 2020-04-25]. Dostupné z: www.mupe.cz

2.2. Forma organizace Města Pelhřimov

Město Pelhřimov je dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, základním územním samosprávným společenstvím občanů. Tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území města. Je veřejnoprávní korporací, má tedy vlastní majetek, se kterým hospodaří. Pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Město Pelhřimov je zřizovatelem 11 příspěvkových organizací a zakladatelem dvou společností s ručením omezeným¹.

Příspěvkové organizace zřizované Městem Pelhřimov

- Domov pro seniory Pelhřimov, příspěvková organizace
- Dům dětí a mládeže, Pelhřimov, Třída Legií 382, příspěvková organizace
- Kulturní zařízení města Pelhřimova, příspěvková organizace
- Mateřská škola Pelhřimov, příspěvková organizace
- Školní jídelna Pelhřimov, Třída Legií 1421, příspěvková organizace
- Technické služby města Pelhřimova, příspěvková organizace
- Základní škola Pelhřimov, Komenského 1465, příspěvková organizace
- Základní škola Pelhřimov, Krásovy domky 989, příspěvková organizace
- Základní škola Pelhřimov, Na Pražské 1543, příspěvková organizace
- Základní škola Pelhřimov, Osvobození 1881, příspěvková organizace
- Základní umělecká škola, Pelhřimov, Pod Kalvárií 850, příspěvková organizace

Organizace zakládané Městem Pelhřimov

- Čistírna odpadních vod Pelhřimov, s.r.o.
- Městská správa lesů, s.r.o.

Zvláštní orgány Města Pelhřimov²

- Komise k projednávání přestupků Města Pelhřimov
- Povodňová komise ORP
- Komise sociálně-právní ochrany dětí
- Bezpečnostní rada ORP
- Krizový štáb Města Pelhřimov

Komise rady Města Pelhřimov³

- Dopravní komise
- Bytová komise
- Povodňová komise
- Komise prevence sociálně patologických jevů, kriminality a komise sociální, zdravotní a péče o rodinu
- Komise pro podporu a rozvoj podnikání
- Komise pro sport, tělovýchovu a volný čas mládeže
- Komise pro školství
- Komise regenerace MPR
- Sbor pro občanské záležitosti (SPOZ)
- Komise kultury a cestovního ruchu
- Letopisecká komise

Výbory zastupitelstva Města Pelhřimov⁴

¹ Seznam organizací zřizovaných a založených obcí [online]. [citováno 2020-04-25]. Dostupné z: <http://www.mupe.cz/zrizovane-organizace/os-53/p1=17949>

² Zvláštní orgány Města Pelhřimov [online]. [citováno 2020-04-25]. Dostupné z: <http://www.mupe.cz/zvlastni-organy-mesta/os-1011/p1=17950>

³ Rada Města Pelhřimov – komise [online]. [citováno 2020-04-25]. Dostupné z: <http://www.mupe.cz/komise/os-1039/p1=17957>

- Finanční výbor
- Kontrolní výbor
- Výbor pro nakládání s obecním majetkem
- Výbor pro rozvoj města, MA 21 a agendu Zdravých měst

Město Pelhřimov zahrnuje kromě vlastního města 26 částí obce, které mají svoje osadní výbory. Následující tabulka zachycuje základní údaje o rozloze jednotlivých částí Pelhřimova, o struktuře obyvatelstva dle pohlaví a věku a také o rozložení obyvatelstva v částech obce a hustotě zalidnění (počet obyvatel na km²). Následuje mapa města Pelhřimov a jeho částí.

Tab. 2.2: Základní údaje o jednotlivých částech města Pelhřimov k 31. 12. 2019

Název části obce	Rozloha	Počet obyvatel	Muži	Ženy	0-14 let	15-64 let	65 a více let	Koeficient osídlení	Hustota zalidnění
Pelhřimov	1 572	13 618	6 533	7 085	1 975	8 573	3 070	87,9	866,3
Ostatní části celkem	7 956	1 868	931	937	311	1 207	350	12,1	23,5
Benátky	241	18	8	10	2	11	5	0,1	7,5
Bitětice	282	39	18	21	8	25	6	0,3	13,8
Čakovice	325	47	21	26	12	23	12	0,3	14,5
Hodějovice	383	65	29	36	11	41	13	0,4	17,0
Houserovka	243	55	27	28	7	32	16	0,4	22,6
Chvojnov	261	60	32	28	9	39	12	0,4	23,0
Janovice	345	79	40	39	15	53	11	0,5	22,9
Jelc. Lhotky	160	18	11	7	2	10	6	0,1	11,3
Koc. Lhotky	61	8	5	3	2	4	2	0,1	13,1
Lešov	645	72	43	29	7	43	22	0,5	11,2
Lípice	393	54	24	30	5	29	20	0,3	13,7
Myslotín	276	151	74	77	24	112	15	1,0	54,6
Nemojov	192	58	34	24	12	36	10	0,4	30,1
Ostrovec	242	13	6	7	3	5	5	0,1	5,4
Pejškov	401	31	14	17	5	20	6	0,2	7,7
Pobistrýce	193	16	10	6	2	11	3	0,1	8,3
Radětín	257	45	24	21	3	27	15	0,3	17,5
Radňov	353	66	42	24	10	44	12	0,4	18,7
Rybniček	204	22	12	10	3	16	3	0,1	10,8
Skrýšov	333	185	87	98	29	117	39	1,2	55,6
Služátky	287	87	39	48	15	63	9	0,6	30,3
Starý Pelhřimov	444	305	147	158	48	219	38	2,0	68,7
Strměchy	393	165	80	85	39	99	27	1,1	42,0
Útěchovičky	245	57	29	28	15	33	9	0,4	23,3
Vlásenice	416	109	56	53	17	71	21	0,7	26,2
Vlásenice-Drbohlavy	380	43	19	24	6	24	13	0,3	11,3
Město celkem	9 528	15 486	7 464	8 022	2 286	9 780	3 420	100,0	162,5

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2011. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]; Městský úřad Pelhřimov, 2020; vlastní výpočty.

Tab. 2.2: Základní údaje o jednotlivých částech města Pelhřimov k 31. 12. 2019

⁴ Zastupitelstvo – výbory zastupitelstva [online]. [citováno 2020-04-25]. Dostupné z: <http://www.mupe.cz/vybory-zastupitelstva/os-1006/p1=17963>

Pramen: vlastní zpracování na základě podkladů ArcDATA, s.r.o., Praha, 2020

Město Pelhřimov je také součástí struktur typu sdružení obcí, a to konkrétně:

Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska (členem od roku 1994) je dobrovolná, zájmová, nestranná a nevládní organizace sdružující především historické obce nebo jejich části, na jejichž území jsou zachovány významné kulturní hodnoty, zejména nemovité památky. Vzniklo z iniciativy měst v roce 1990. Činnost Sdružení ve všech aspektech směřuje k vytváření podmínek a účinných nástrojů pro zachování a trvale udržitelné využívání kulturního dědictví, zejména pak pro regeneraci území historických sídel, kterým město Pelhřimov bezpochyby je.

Mikroregion Pelhřimov, z. s. vznikl v roce 2000 a v současnosti sdružuje 27 obcí a dvě organizace (Poutní hotel Křemešník a Městská správa lesů, s.r.o.)⁵. Předmětem činnosti spolku je zejména koordinace postupů při řešení problémů týkajících se aktivizace mikroregionu a jeho přetváření v moderní evropský region. Spolek si klade za hlavní úkol své činnosti vzájemnou spolupráci při rozvoji celé oblasti, ale i jednotlivých obcí. Společné aktivity členů směřují především do podpory rozvoje venkovské turistiky a jejího marketingu, do podpory řešení dopravní obslužnosti týkající se více obcí, ale i společného řešení sociálních služeb a zdravotní péče.

Místní akční skupina Šípka, z. s. - spojuje obce, firmy, neziskové organizace a občany z Pelhřimova a jeho okolí a společně se snaží o rozvoj tohoto území. MAS Šípka byla založena v roce 2004 a v současné době ji tvoří 28 obcí a téměř 24 tis. občanů. Pomocí dotačních prostředků z fondů EU podporuje realizaci vybraných projektů obcí, podnikatelů i zemědělců.

Sdružení obcí Vysočiny (SOV, členem od roku 2000) koncentruje v současnosti 121 členů, z toho pouze jeden člen není obcí (školské zařízení, právnická osoba). Sdružení takto reprezentuje zhruba polovinu obyvatel Kraje Vysočina. SOV bylo založeno za účelem prosazování společných zájmů v oblasti dopravní a technické infrastruktury, cestovního ruchu, životního prostředí, rozvoje venkova atd.

Národní síť Zdravých měst České republiky (členem od roku 2005) v roce 1994 vytvořilo jedenáct aktivních měst a od roku 2003 je asociace otevřena všem formám municipalit (obce, mikroregiony, kraje). V roce 2020 tuto asociaci tvořilo již 2 434 měst a obcí s téměř 6 mil. obyvateli. Zdravá města uplatňují principy Místní agendy 21 (MA21), což je mezinárodní program zavádění zásad udržitelného rozvoje na místní úrovni. Jeho hlavním cílem je rozvoj procesů, které příznivě ovlivní kvalitu života nejen současných obyvatel, ale také následující generaci, a to vše ve spolupráci s veřejností. Zdravé město Pelhřimov se pravidelně každý rok připojuje k celé řadě celostátně podporovaných osvětových kampaní (např. Den Země, Evropský týden mobility, Evropský den bez aut, Dny zdraví, Dny bez úrazů apod.). Mezi další aktivity patří zavádění principů zdravého životního stylu do škol nebo organizování setkání s veřejností (např. kulaté stoly k řešení jednotlivých problémů a veřejných projednávání, desatero problémů města a jeho vyhodnocení) a podpora účasti veřejnosti na tvorbě strategických dokumentů města. V rámci projektu město Pelhřimov rovněž úzce spolupracuje s nestátními neziskovými organizacemi, např. s poskytovateli sociálních služeb ve městě.

Z ostatních právnických osob, v nichž má Město Pelhřimov svoje zastoupení, je PEVAK Pelhřimov, družstvo (odebírání vody z úpravny vody v Nesměřicích), Úpravná vody Želivka, a.s. (vodárenská společnost) a Čistá Želivka o.p.s. (rozvoj a propagace regionu povodí Želivky).

2.3. Městský úřad Pelhřimov

V čele Městského úřadu Pelhřimov (dále jen „MěÚ“) stojí starosta, kterého volí městské zastupitelstvo. Vedoucím MěÚ je tajemník, který je odpovědný starostovi města. MěÚ je úřadem s rozšířenou působností, který se dále člení na odbory a oddělení. MěÚ vykonává správní činnosti v rámci přenesené působnosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností a zároveň zajišťuje samosprávné činnosti pro občany města a jeho částí. Mimo členění na odbory stojí samostatná funkce vnitřního/interního auditu, oddělení silničního hospodářství, které nahradilo Odbor dopravy, a Úsek správy nedoplatků a vymáhání⁶.

⁵ Mikroregion Pelhřimov, z.s. [online]. [citováno 2020-04-25]. Dostupné z: <http://www.mikroregionpelhrimov.cz/zakladni-informace/os-10/p1=1014>

⁶ Organizační schéma MěÚ Pelhřimov [online]. [citováno 2020-04-25]. Dostupné z: <http://www.mupe.cz/organizacni-schema-meu/d-21426/p1=18137>

Samostatné odbory:

- Odbor finanční
- Odbor hospodářský
- Odbor informačních a komunikačních technologií
- Odbor investiční
- Odbor kanceláře starosty a tajemníka
- Odbor Obecní živnostenský úřad
- Odbor sociálních věcí
- Odbor školství, kultury a tělovýchovy
- Odbor vnitřních věcí
- Odbor výstavby
- Odbor životního prostředí

2.4. Administrativní význam města Pelhřimov

Přehled veřejných institucí lokalizovaných v Pelhřimově s působností pro obyvatele města, obce správního obvodu ORP Pelhřimov a pro obce okresu Pelhřimov je uveden v následující tabulce⁷.

Tab. 2.3: Veřejné instituce se sídlem ve městě Pelhřimov a jejich územní působnost

Název	Působnost pro území	Umístění
Celní úřad pro Kraj Vysočina - Územní pracoviště Pelhřimov	okres	Myslotínská 1786
Česká správa sociálního zabezpečení, OSSZ Pelhřimov	okres	Pražská 2462
Exekutorský úřad Pelhřimov	okres	Pražská 1948
Finanční úřad pro Kraj Vysočina - Územní pracoviště v Pelhřimově	okres	Příkopy 1754
Hasičský záchranný sbor Kraje Vysočina – Územní odbor Pelhřimov	okres	Požárnická 1240
Katastrální úřad pro Vysočinu - Katastrální pracoviště Pelhřimov	okres	U Stínadel 1316
Krajská hygienická stanice Kraje Vysočina - územní pracoviště Pelhřimov	okres	Pražská 127
Krajská veterinární správa pro Kraj Vysočina, pracoviště Pelhřimov	okres	Hodějovická 2159
Krajský pozemkový úřad pro Kraj Vysočina - Pobočka Pelhřimov	okres	U Stínadel 1317
Okresní soud v Pelhřimově	okres	třída Legií 876
Okresní hospodářská komora Pelhřimov	okres	třída Legií 1115
Okresní státní zastupitelství Pelhřimov	okres	třída Legií 876
Policie ČR – Územní odbor Pelhřimov	okres	Pražská 1738
Státní okresní archiv Pelhřimov	okres	Pražská 1883
Státní pozemkový úřad Pelhřimov	okres	U Stínadel 1317
Úřad práce ČR - Kontaktní pracoviště Pelhřimov	SO ORP Pelhřimov	Pražská 2461

⁷ Pozn. SO POÚ – správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem, SO ORP – správní obvod obce s rozšířenou působností.

pokračování

Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových - Územní pracoviště České Budějovice, odbor Odloučené pracoviště Pelhřimov	okres	Pražská 127
Zdravotnická záchraná služba Kraje Vysočina, p.o., oblast Pelhřimov	okres	Slov. bratrství 710

Pramen: <http://www.statnisprava.cz>

Správní obvod ORP Pelhřimov sousedí na severu se správním obvodem ORP Vlašim (Středočeský kraj), na východě se správním obvodem ORP Humpolec a Jihlava (Kraj Vysočina), na jihu se správním obvodem ORP Jindřichův Hradec (Jihočeský kraj) a Telč (Kraj Vysočina) a na západě ho ohraničuje správní obvod ORP Pacov (Kraj Vysočina) a ORP Tábor (Jihočeský kraj).

Správní obvod ORP Pelhřimov je zároveň správním obvodem s pověřeným obecním úřadem (dále jen „POÚ“) pro celkem 53 obcí. Kromě toho je ORP Pelhřimov tvořen dalšími dvěma POÚ, a to Kamenicí nad Lipou (12 obcí v obvodu) a Počátky (6 obcí v obvodu).

V rámci systému územně-správního členění dnešní ČR má město Pelhřimov relativně významné postavení. V období let 1850 až 1949 bylo město postupně sídlem jak soudního, tak i později politického okresu. Jeho postavení jako okresního města potvrdila reforma z roku 1949, a posléze i ta z roku 1960. S dosud poslední reformou veřejné správy z roku 2002⁸, kdy byly okresní úřady, nikoliv však okresy jako územní celky, zrušeny, funguje město Pelhřimov od 1. 1. 2003 jako obec s rozšířenou působností (dále jen „ORP“). Ve správním obvodu ORP Pelhřimov se nachází 71 obcí, v nichž na počátku roku 2020 žilo 45 086 obyvatel.

2.6. Historie města

Dnešní město Pelhřimov se rozléhá na území 27 částí města, z nichž nejstarší písemnou zmínkou se můžou prezentovat čtyři z nich: Benátky, Lešov, Nemojov a Ostrovec (1203). O území dnešního centra Pelhřimova, stejně jako o Starém Pelhřimově, kde lze zřejmě hledat původ města, byla první písemná zmínka zaznamenána v roce 1289 v souvislosti s vypleněním zdejší osady Vítkem z Hluboké. Již dříve (1226) byl zmiňován Myslotín a na počátku 14. století se v písemných pramenech objevuje také Radňov (1305), kdežto zbývajících 20 částí dnešního Pelhřimova se dočkalo svého „zviditelnění“ až ve druhé polovině 14. století.

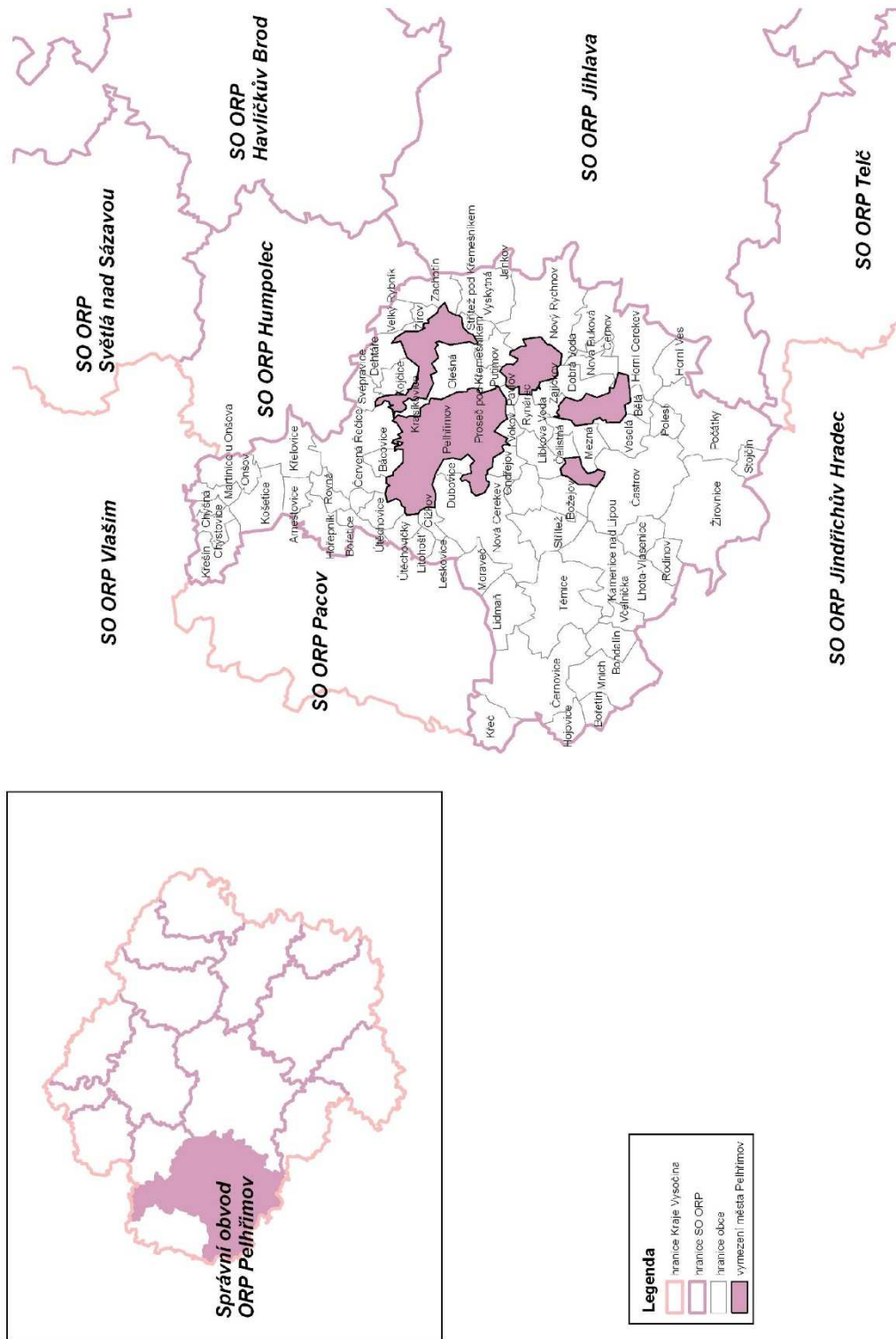
Na místě vypleněné osady bylo biskupem Tobiášem z Bechyně vybudováno opevněné město, které bylo postupně osídlováno převážně německým obyvatelstvem. Příčinou růstu počtu obyvatel byla bezpochyby těžba stříbra probíhající v okolí vrcholu Křemešník ve 13. a 14. století pod vedením členů rodu Rožmberků a Trčků z Lípy. To přispělo příznivě k rozvoji celé řady řemesel (např. soukenictví, tkalcovství, pivovarnictví – od roku 1552). Až do roku 1416 bylo město ve vlastnictví pražských arcibiskupů a následně během husitských válek pod vlivem táborských hejtmanů. Významnou roli hrál Pelhřimov díky své poloze mezi územím pánů z Rožmberka a z Kunštátu také po husitských válkách, kdy již patřil rodu Trčků z Lípy. Spory s novým vlastníkem města – Karlem z rodu Říčanských – vedly roku 1572 k tomu, že se zdejší obyvatelé vykoupili z poddanství a následně bylo město roku 1596 povýšeno Rudolfem II. na město královské, díky čemuž došlo i k jeho velkému stavebnímu rozmachu. Represe po stavovském povstání a následné požáry v roce 1646 a 1766 slibný rozvoj města zastavily, nicméně nová výstavba renesančně-barokního charakteru dala centru města

⁸ Město Pelhřimov je dle zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, s účinností od 1. ledna 2003 obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem (POÚ).

současný ucelený vzhled. Dochovaná urbánní struktura byla později (1969) důvodem pro zařazení města mezi Městské památkové rezervace.

Z hlediska novodobého vývoje města mělo význam především 19. století, a to vlivem rozvoje průmyslu. Byly položeny základy kartáčnického, pletařského a škrobárenského průmyslu a také byl vybudován nový pivovar (1899). Svůj podíl na tom také mělo otevření železniční trati z Tábora do Horní Cerekve v roce 1888. Dvacáté století přineslo další stavební i hospodářský rozvoj města. Odvrácenou stranou mince bylo bourání některých historických staveb, které ale Pelhřimov nezasáhlo v takové míře jako jiná města. V roce 1903 byla při silnici na Jihlavu vystavěna budova nemocnice, která slouží dodnes. Po druhé světové válce docházelo zejména v jižní části města k výstavbě nových objektů a hal průmyslových závodů, které byly po roce 1948 znárodněny. Od poloviny 60. let bylo započato s výstavbou panelových sídlišť na severozápadě města a jižně od náměstí. Nejen výstavba nových obytných domů, ale také integrace okolních obcí vedla následně k výraznému zvýšení počtu obyvatel města. Následná decentralizace však jejich počet opět snížila, takže v současnosti patří Pelhřimov k malým okresním městům v ČR (61. místo ze 76 okresních měst mimo Hlavní město Prahu).

Obr. 2.3: Poloha a vymezení města Pelhřimov a správního obvodu ORP Pelhřimov

Pramen: vlastní zpracování na základě podkladů ArcDATA, s.r.o., Praha, 2020

3. OBYVATELSTVO A BYDLENÍ

V následující kapitole je zachycen demografický vývoj města Pelhřimov od počátku moderního statistického sledování do roku 2011, kdy proběhlo poslední sčítání lidu, a podrobně pak v období 2010-2019, přičemž výrazné změny ve vývoji jsou komparovány s hlavními trendy na úrovni okresu Pelhřimov, Kraje Vysočina i České republiky. Další kapitola pak pojednává o vývoji zdejšího bytového a domovního fondu.

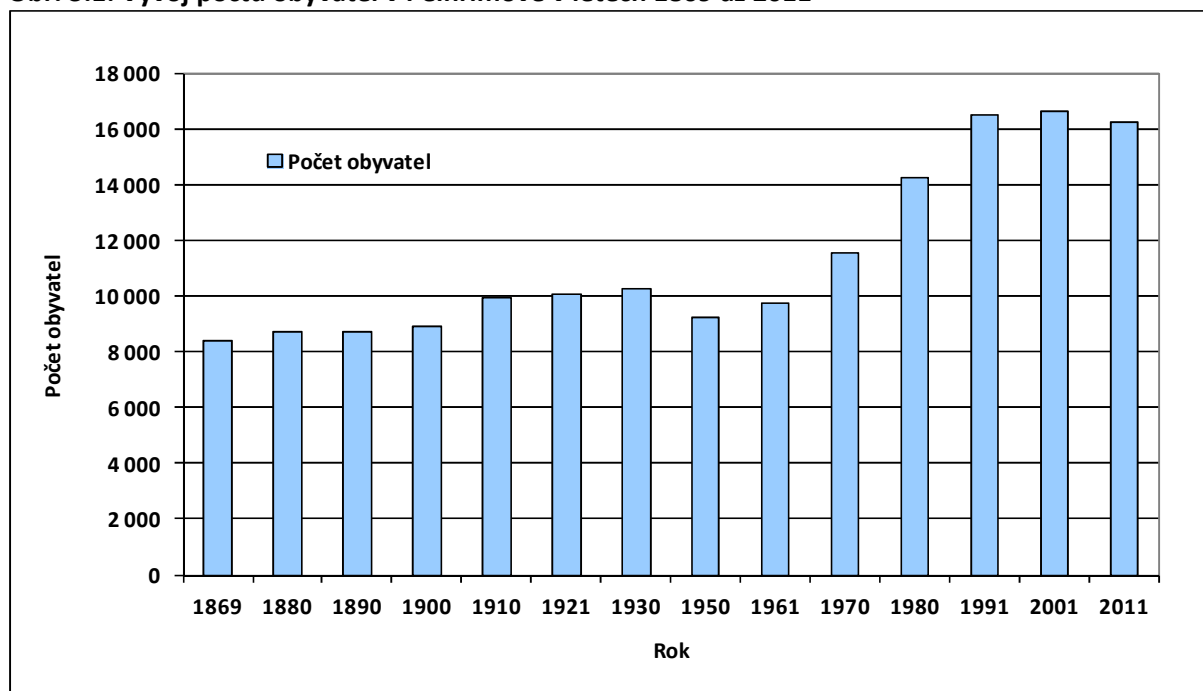
3.1. Demografický vývoj na území města Pelhřimov

Pelhřimov se svými 16 048 obyvateli⁹ je v současnosti pátým největším městem a zároveň posledním v řadě okresních měst v Kraji Vysočina. V následujících kapitolách je analyzován demografický vývoj v Pelhřimově v současných hranicích, tzn. včetně těch částí města, které byly připojeny k Pelhřimovu v průběhu druhé poloviny dvacátého století a zůstaly dodnes jeho součástí.

3.1.1. Vývoj počtu obyvatel v dlouhodobém časovém horizontu (1869 – 2011)

Počet obyvatel Pelhřimova v dnešním územním vymezení dosáhl při prvním moderním sčítání lidu v roce 1869 hodnoty 8 387. Pelhřimov byl i tehdy největším městem současného okresu Pelhřimov, avšak město Humpolec v dnešním vymezení mělo pouze o něco méně obyvatel (8 182 osob). V následujících desetiletích populace Pelhřimova postupně rostla až do roku 1921, kdy byla poprvé překročena hranice 10 tis. obyvatel (10 079).

Obr. 3.1: Vývoj počtu obyvatel v Pelhřimově v letech 1869 až 2011

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2011. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-1869-az-2015>

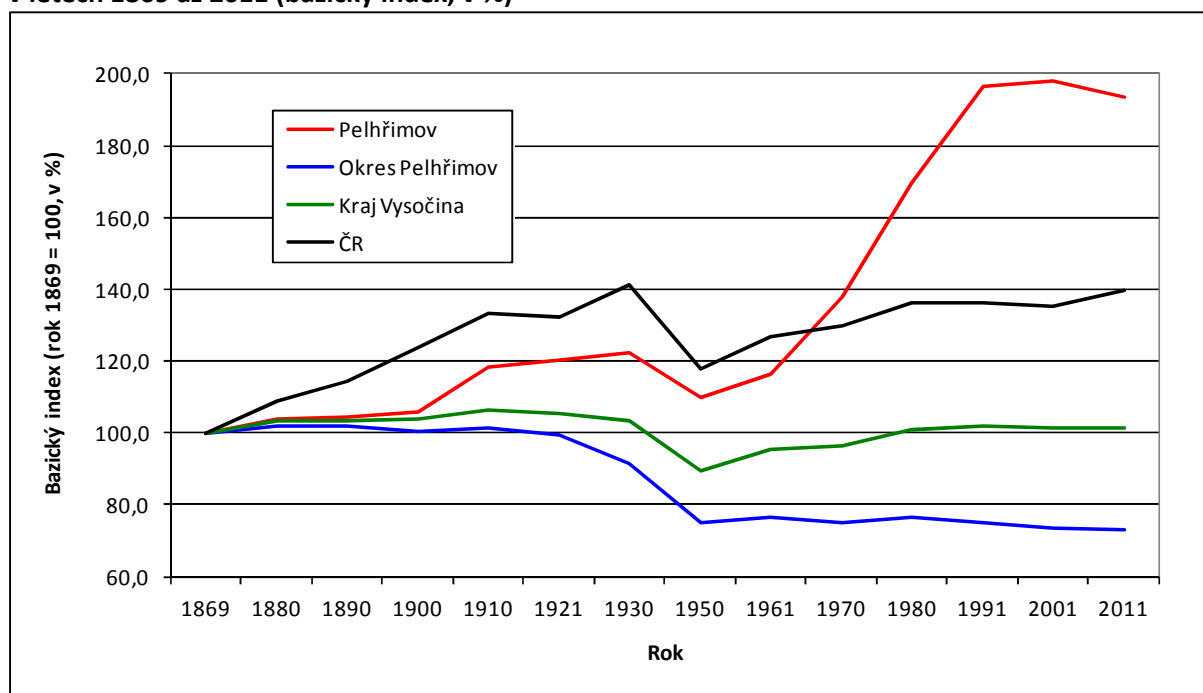
Po dalším nárůstu ve dvacátých letech (na 10 259 v roce 1930) se během následujících 20 let, které zahrnovaly také druhou světovou válku, když sčítání lidu nebylo realizováno, počet obyvatel města

⁹ Počet obyvatel v obcích. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <http://www.mupe.cz/organizacni-schema-meu/d-21426/p1=18137>

snížil a při sčítání v roce 1950 činil pouze 9 198 obyvatel. Pod hranicí 10 tis. zůstal i při dalším censu v roce 1961. K rychlému nárůstu počtu obyvatel docházelo v 60., ale především v 70. letech, takže při sčítání lidu v roce 1980 byl již počet obyvatel vyšší než 14 tis. (14 239). I v 80. letech populace města ještě narůstala, takže v roce 1991 bylo sečteno 16 480 obyvatel, což byl téměř dvojnásobek stavu z roku 1869. V 90. letech počet obyvatel spíše stagnoval, i když za deset let se ještě mírně navýšil (na 16 590 v roce 2001), avšak při posledním sčítání lidu v březnu roku 2011 byl již zaznamenán pokles, a to na 16 339 obyvatel.

Populační vývoj v Pelhřimově byl až do roku 1961 obdobný jako vývoj v celé České republice, i když nebyl zpočátku tak dynamický. Svého prvního vrcholu dosáhl počet obyvatel ve městě v roce 1930, avšak na podstatně nižší úrovni než v celé ČR (nárůst od roku 1869 činil zhruba 20 %, v případě ČR více než 40 %). V letech 1930 – 1950 došlo v důsledku válečných i poválečných událostí (válečné ztráty, poválečný odsun občanů německé národnosti, emigrace v důsledku politických změn) na všech územních úrovních k podstatnému poklesu počtu obyvatel, přičemž v Pelhřimově byl poněkud méně výraznější než na úrovni ČR. Zatímco město i ČR vykazovaly i v roce 1950 vyšší hodnoty než při prvním moderním sčítání, Kraj Vysočina i okres Pelhřimov klesl pod úroveň 100 % (okres dokonce pod hodnotu 80 %) stavu z roku 1869. Je však třeba upozornit, že počet obyvatel klesal na úrovni kraje i okresu již od roku 1910.

Obr. 3.2: Vývoj počtu obyvatel ve městě Pelhřimov, v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina a v ČR v letech 1869 až 2011 (bazický index, v %)

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2011. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-1869-az-2015>, vlastní výpočty

Poválečný vývoj v Pelhřimově byl podstatně jiný než v případě ostatních sledovaných územních jednotek. V 50. letech se zde počet obyvatel zvýšil ještě zhruba stejně intenzivně jako v ČR či v Kraji Vysočina, kdežto na území celého okresu stagnoval až do konce 80. let a v následujících dvou desetiletích ještě o něco klesl (při sčítání 2011 byl počet obyvatel okresu na méně než ¾ stavu z roku 1869). Podpora bytové výstavby v 60. a 70. letech v Pelhřimově znamenala pro město výrazný populační rozvoj, který svojí dynamikou sice předčil růst populace v Kraji Vysočina i v ČR, ale nedosahoval takové intenzity jako v ostatních okresních městech Kraje Vysočina, která počet svých obyvatel ve srovnání s rokem 1869 do roku 1980 zdvojnásobila až zčtyřnásobila. Obdobný vývoj jako

v Pelhřimově nastal v populačně menších městech jako je Velké Meziříčí, Chotěboř, Bystřice nad Pernštejnem a Nové Město na Moravě. Intenzivní nárůst počtu obyvatel trval i v letech osmdesátých, kdežto v devadesátých lze zaznamenat pouze stagnaci na úrovni necelého dvojnásobku počtu obyvatel ve srovnání s rokem 1869. Během posledního desetiletí pak v Pelhřimově dochází k poklesu počtu obyvatel, což je odlišný vývoj ve srovnání s ČR i Krajem Vysočina, kde došlo k nárůstu jejich počtu. Potvrdil se tedy předpoklad prezentovaný v původní verzi Strategického plánu rozvoje města Pelhřimov, že zřejmě bude docházet spíše k poklesu počtu obyvatel Pelhřimova a vlivem suburbanizace k nárůstu jejich počtu v blízkém zázemí města (počet obyvatel v malých obcích v okolí Pelhřimova se během posledních 10 let zvýšil zhruba o 10 %).

Prostřednictvím výsledků ze sčítání lidu lze analyzovat vývoj počtu obyvatel Pelhřimova také dle jednotlivých částí obce¹⁰. Většina z nich se stala součástí města k 1. 1. 1980 (16 obcí), dalších sedm k 1. 7. 1980 (Benátky, Houserovka, Janovice, Lešov, Nemojov, Ostrovec a Radňov) a již k 4. 10. 1973 to byly další tři části (Starý Pelhřimov, Čakovice, Myslotín). Vývoj počtu obyvatel byl v samotném jádru města odlišný než v těch částech, které mají spíše venkovský charakter a byly připojeny k městu v období koncepce střediskové soustavy osídlení. Rozdíly ve vývoji dle jednotlivých částí od roku 1869 zachycuje tabulka č. 3.1.

Způsob rozmístění obyvatelstva dnešního Pelhřimova se během vývoje postupně měnil. Až do roku 1880 žila v tehdejších venkovských obcích, které se staly později součástí města, vždy nadpoloviční většina obyvatel celého dnešního Pelhřimova (zhruba 4,5 tis.). Následně pak vývoj jejich počtu vykazoval klesající tendenci, ale ještě v roce 1921 jich bylo více než 4 tis., což však již představovalo pouze něco málo přes 40 % celkového počtu obyvatel dnešního Pelhřimova. Samotné město obyvatelstvo postupně získávalo a při sčítání v roce 1930 jich zde žilo o 2/3 více než v roce 1869. Během období 1930 - 1950 klesl počet obyvatel vlastního města pouze minimálně (o 36 osob), zatímco jeho nejbližší zázemí ztratilo více než tisíc obyvatel. V roce 1950 již na území městské zástavby žilo 70 % všech obyvatel města. Mnohem intenzivnější rozvoj zaznamenala populace centra dnešního Pelhřimova po druhé světové válce, zatímco úbytek v okolních částech pokračoval i nadále (do roku 1970 klesl podíl obyvatel žijících mimo centrum pod pětinu, do roku 1991 na desetinu stavu z roku 1869). V 90. letech vzrostl počet obyvatel v centrální části i v ostatních částech města, ale pouze nepatrně a poměr v roce 2001 i 2011 proto zůstal zachován zhruba v poměru 90:10.

Během socialistické éry vymezené prostřednictvím sčítání lidu lety 1950 a 1991, která byla charakteristická řízenou bytovou výstavbou, určováním střediskovosti obcí a likvidací výstavby v obcích nestřediskových, vzrostl počet obyvatel kromě centra města (více než zdvojnásobení počtu obyvatel) také v integrované části Starý Pelhřimov (o více než 40 %). V ostatních částech naopak klesal, nejvíce v částech Benátky a Vlásenice-Drbohlavy, kde ve srovnání s rokem 1950 zbyla v roce 1991 necelá třetina obyvatel. Mezi sčítáním v roce 1991 a 2001 již lze zaznamenat podstatné změny v počtu obyvatel jednotlivých částí, a to v rozmezí -30,0 % až +55,8 %, což souvisí s rozvojem bytové výstavby v těch částech, kde dosud přetrvávala dlouhodobá stagnace.

Během celého sledovaného období (1869–2011) se počet obyvatel Pelhřimova téměř zdvojnásobil; v centru však vzrostl 3,7krát, kdežto v ostatních částech se snížil na 38,4 %. Téměř vylidnění nastalo v části Ostrovec, kde z původních 238 obyvatel zbylo v roce 2011 pouze 10 (4,2 %). V dalších šesti částech klesl počet obyvatel na méně než pětinu. Jak již bylo zmíněno, pouze ve Starém Pelhřimově počet obyvatel výrazně vzrostl, a to celkově o 51,8 %. O necelou desetinu se zvýšil také v Myslotíně. Výsledky ze sčítání 2011 tak napověděly, že vylidňování některých částí města Pelhřimov ustává a

¹⁰ Část obce je ve smyslu zákona o obcích evidenční jednotka vytvářená budovami s čísly popisnými a čísly evidenčními přidělenými v jedné číselné řadě, která leží v jednom souvislém území (dle zákona č. 128/2000 Sb., díl 4). Názvy částí obce jsou zpravidla převzaty z názvů zaniklých obcí, osad nebo z názvů historicky vzniklých území, na nichž se tyto části obce nacházejí. Termín místní část není oficiální a v textu nebude používán. Termín městská část se vztahuje pouze na některá statutární města. Kromě Prahy se to týká Plzně, Ústí nad Labem, Liberce, Pardubic, Brna, Opavy a Ostravy.

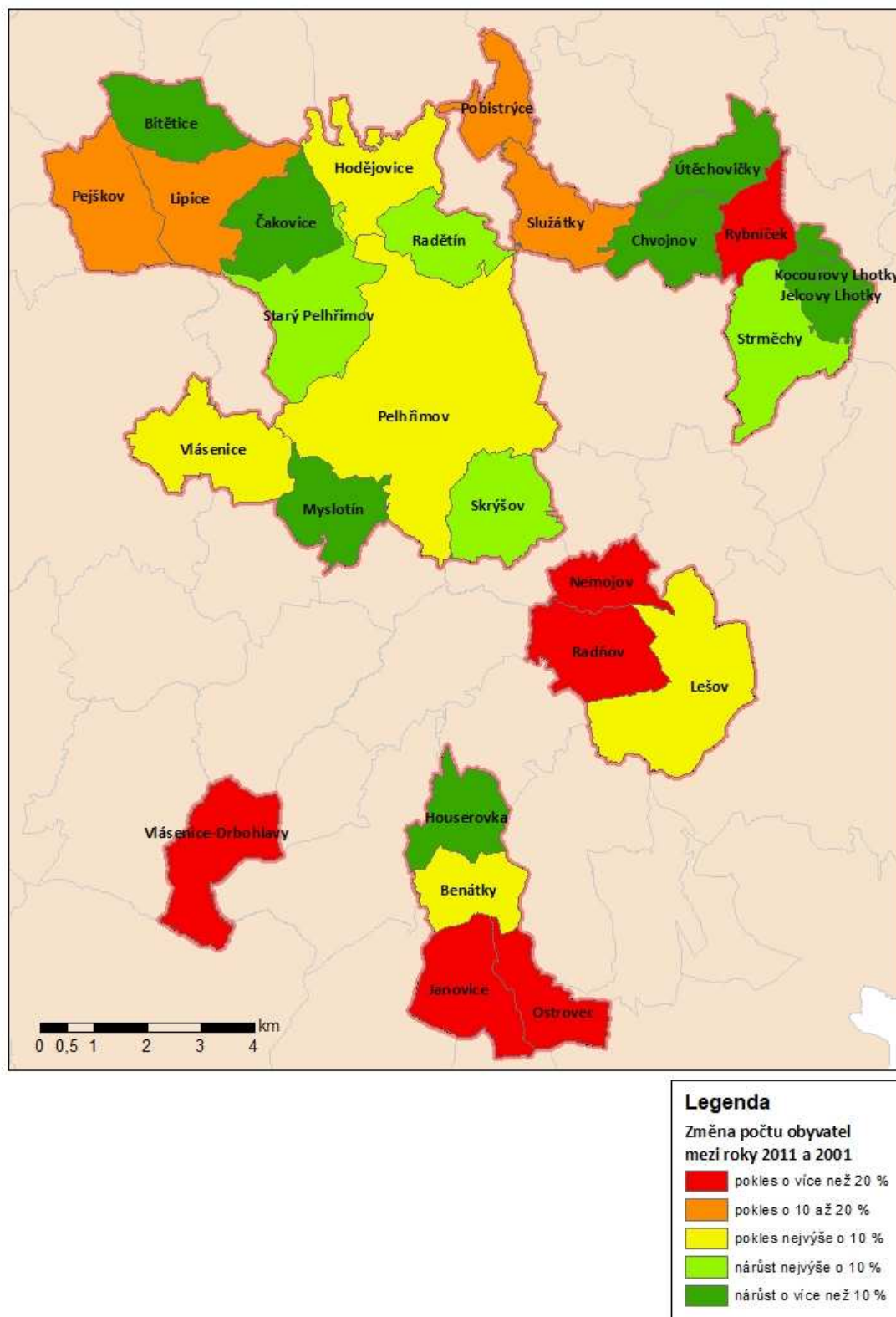
k rozvoji bydlení dochází i mimo centrální část. Změnu počtu obyvatel dle jednotlivých částí města mezi posledními dvěma sčítáními zachycuje následující tabulka. Potvrzení tohoto trendu však přijde až s dalším sčítáním lidu, které bude uskutečněno v roce 2021.

Tab. 3.1: Vývoj počtu obyvatel v Pelhřimově podle částí obce v letech 1869 až 2011

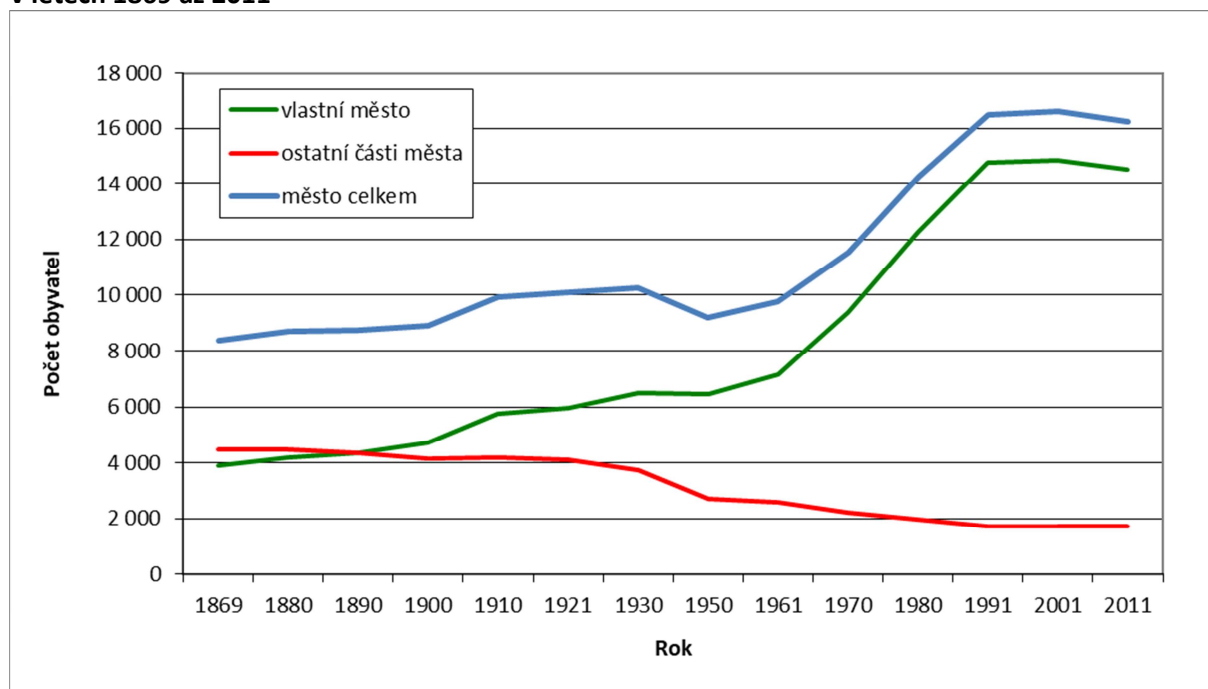
Název části obce	1869	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
Pelhřimov	3909	4727	5738	5972	6511	6475	7170	9360	12249	14772	14860	14513
Ostatní části celkem	4478	4167	4200	4107	3748	2723	2584	2199	1990	1708	1730	1719
Benátky	144	138	151	134	111	69	56	47	35	21	22	20
Bitětice	129	112	136	119	112	58	57	50	43	30	27	32
Čakovice	183	146	156	153	146	100	82	59	52	37	29	36
Hodějovice	210	170	168	156	154	110	104	86	65	53	61	59
Houserovka	170	134	135	134	118	86	77	77	60	55	54	60
Chvojnov	153	163	166	150	145	93	90	71	79	61	50	55
Janovice	229	222	206	190	175	125	124	105	88	86	87	67
Jelc. Lhotky	68	55	53	63	47	45	35	27	23	16	12	19
Koc. Lhotky	26	23	26	34	26	18	24	10	11	10	7	9
Lešov	227	278	270	243	211	151	158	123	106	73	66	64
Lipice	207	201	181	196	167	126	124	94	87	64	56	50
Myslotín	141	118	133	155	124	113	102	90	99	89	130	152
Nemojov	103	86	97	86	84	62	93	83	70	57	63	47
Ostrovec	238	137	133	106	109	67	62	44	35	17	13	10
Pejškov	212	211	202	182	166	95	96	81	69	41	38	32
Pobistrýce	122	81	88	79	72	51	46	42	43	28	24	20
Radětín	117	100	102	101	101	61	54	49	34	33	46	49
Radňov	166	188	181	205	191	136	123	102	97	80	82	63
Rybniček	125	108	118	108	87	65	61	52	34	29	28	22
Skrýšov	237	260	289	307	272	236	209	186	174	140	134	146
Služátky	141	145	130	124	119	71	63	71	60	52	81	72
Starý Pelhřimov	218	253	276	243	244	209	223	222	242	297	304	331
Strměchy	240	241	246	261	271	185	168	126	132	139	136	141
Útěchovičky	132	118	114	116	99	86	81	58	46	38	34	40
Vlásenice	243	209	206	193	176	138	141	135	126	108	97	88
Vlásenice-Drbohlavy	297	270	237	269	221	167	131	109	80	54	49	35
Město celkem	8387	8894	9938	10079	10259	9198	9754	11559	14239	16480	16590	16232

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2011. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-1869-az-2015>

Obr. 3.3: Změna počtu obyvatel v Pelhřimově podle částí obce v letech 2001 a 2011

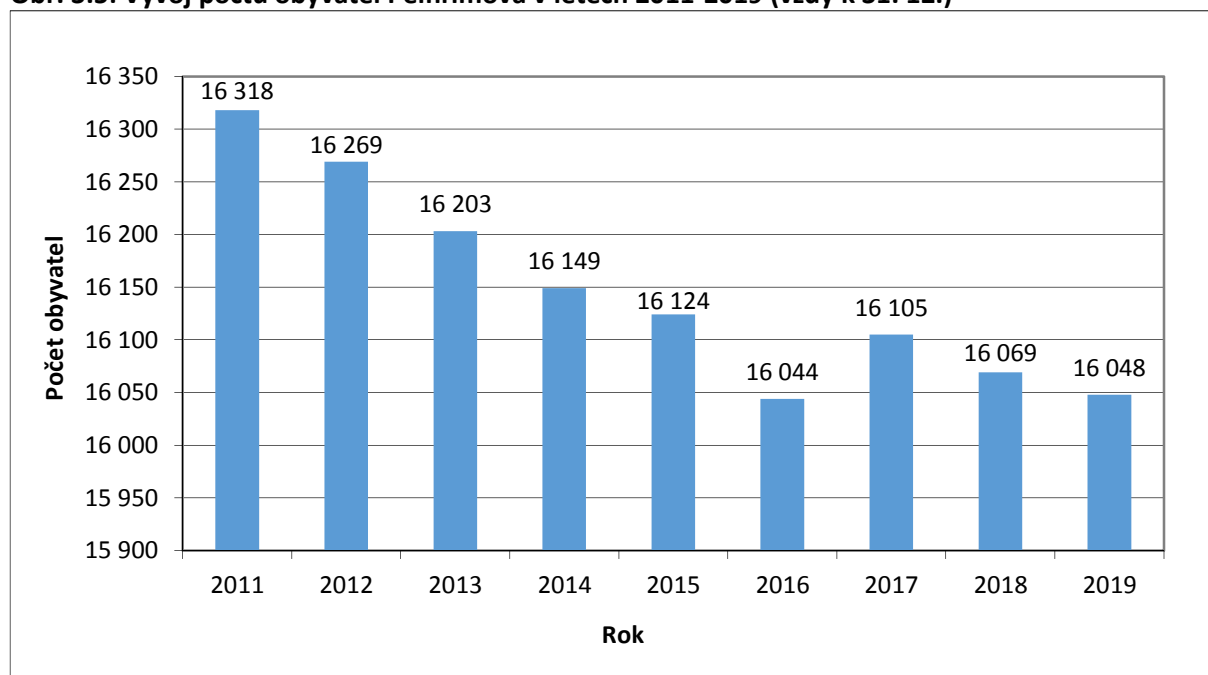
Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2011. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]; vlastní zpracování na podkladu ArcData, s.r.o., 2020

Obr. 3.4: Vývoj počtu obyvatel v Pelhřimově, ve vlastním centru a v ostatních částech města v letech 1869 až 2011

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2011. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-1869-az-2015>

3.1.2. Vývoj počtu obyvatel v letech 2011 až 2019

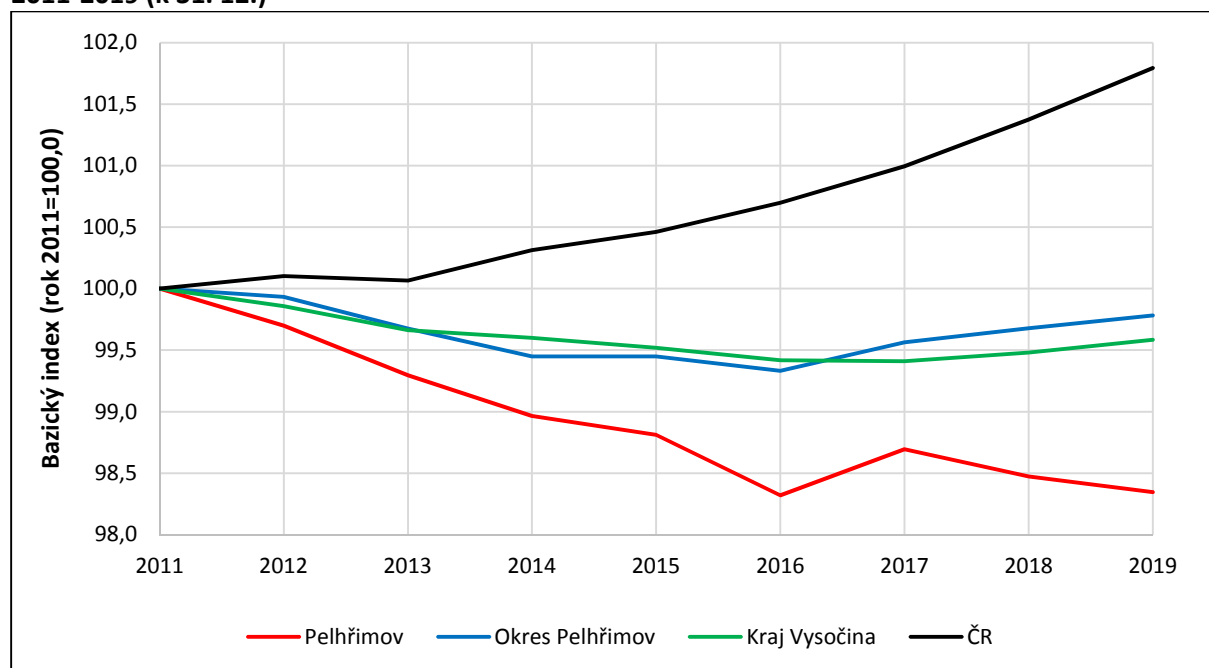
Vývoj počtu obyvatel v Pelhřimově lze sledovat nejen za pomoci dat ze sčítání lidu, které probíhá pouze jednou za 10 let, ale také na základě tzv. údajů z průběžné evidence obyvatelstva a jeho pohybu, a to přirozeného (porodnost a úmrtnost) a mechanického (migrace).

Obr. 3.5: Vývoj počtu obyvatel Pelhřimova v letech 2011-2019 (vždy k 31. 12.)

Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-vybrana-mesta-cr>

Předchozí obrázek zachycuje vývoj počtu obyvatel v Pelhřimově v letech 2011-2019. Je zřejmé, že vývoj počtu obyvatel vykazoval po celou dobu klesající trend, přičemž minima bylo dosaženo v roce 2016 a poté počet obyvatel stagnoval v blízkosti hranice 16,1 tis. Vývoj počtu obyvatel v Pelhřimově v posledních letech ve srovnání s vývojem na území okresu, kraje a celé ČR pomocí bazického indexu zachycuje obrázek č. 3.6. Zřetelná je v Pelhřimově větší dynamika změn než v případě ostatních územních celků, ale také odlišný trend ve vývoji počtu obyvatel od roku 2011 ve srovnání s vývojem v ČR.

Obr. 3.6: Vývoj počtu obyvatel v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina a v ČR v letech 2011-2019 (k 31. 12.)

Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-vybrana-mesta-cr>

Propad počtu obyvatel města byl výraznější než v případě Kraje Vysočina i okresu Pelhřimov, i když i zde v posledních osmi letech počet obyvatel ubyl (o méně než 0,5 %, zatímco v Pelhřimově o více než 1,5 %). V celé ČR se počet obyvatel zvýšil o 1,8 %, přičemž příčinou je především zahraniční migrace, o kterou se město Pelhřimov, jak ukáže následující analýza, nemohlo dosud příliš opírat.

Podle dokumentu Program rozvoje vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina (aktualizace 2020) se očekává pokles počtu obyvatel ve městě až do roku 2030, a to především v samotném Pelhřimově (pod 14 tis.). Výraznější nárůst je předpokládán pouze v pěti částech města, a to v Myslotíně, Radětíně, Skřýšově, Služátkách a Starém Pelhřimově. Kromě trvale bydlících je počítáno také s rekreaty ve výši přes 400 osob.

3.1.3. Pohyb obyvatel

Vývoj počtu obyvatel území ovlivňují dva pohyby, a to přirozený a mechanický. Přirozený pohyb obyvatelstva souvisí s počtem živě narozených a zemřelých osob. Za posledních deset let (2010-2019) se v Pelhřimově živě narodilo v úhrnu 1 574 a průměrně tedy 157 obyvatel za rok, zemřelo pak celkem 1 468 osob (průměrně 147 za rok). Přirozený přírůstek, tedy rozdíl mezi počtem živě narozených a zemřelých, byl za posledních 10 let tudíž kladný a v úhrnu činil 102 osob. Průměrně ročně přibývalo přirozenou měnou pouze 10 obyvatel. Počet narozených dosáhl svého maxima v roce 2010, minima pak v roce 2014, tedy na konci hospodářské krize, kdy byla také nejnižší relativní

porodnost. Hrubá míra porodnosti (počet narozených na 1000 obyvatel středního stavu¹¹) však byla nejvyšší v roce 2015 a pravděpodobně souvisela s oživením ekonomiky během roku 2014 a s odkládání rodičovství během špatné ekonomické situace v předchozích letech.

Tab. 3.2: Vývoj počtu živě narozených, zemřelých a přirozeného přírůstku obyvatel Pelhřimova v letech 2010-2019

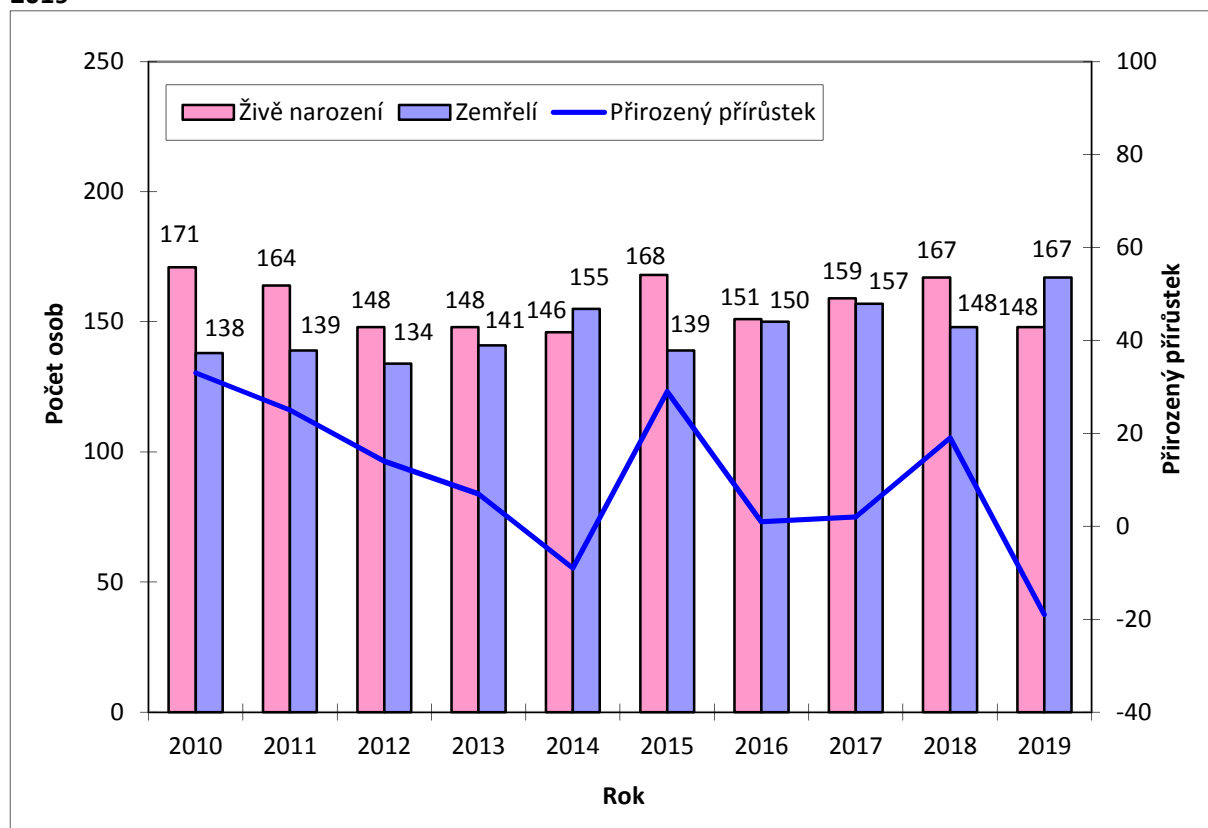
Rok	Počet živě narozených	Počet zemřelých	Přirozený přírůstek	Hrubá míra (v ‰)		
				porodnosti	úmrtnosti	přirozeného přírůstku
2010	171	138	33	10,3	8,3	2,0
2011	164	139	25	10,0	8,5	1,5
2012	148	134	14	9,1	8,2	0,9
2013	148	141	7	9,1	8,7	0,4
2014	146	155	-9	9,0	9,6	-0,6
Průměr 2010-2014	155,4	141,4	14,0	9,5	8,6	0,9
2015	168	139	29	10,4	8,6	1,8
2016	151	150	1	9,4	9,3	0,1
2017	159	157	2	9,9	9,8	0,1
2018	167	148	19	10,4	9,2	1,2
2019	148	167	-19	9,2	10,4	-1,2
Průměr 2015-2019	158,6	152,2	6,4	9,9	9,5	0,4

Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-vybrana-mesta-cr>

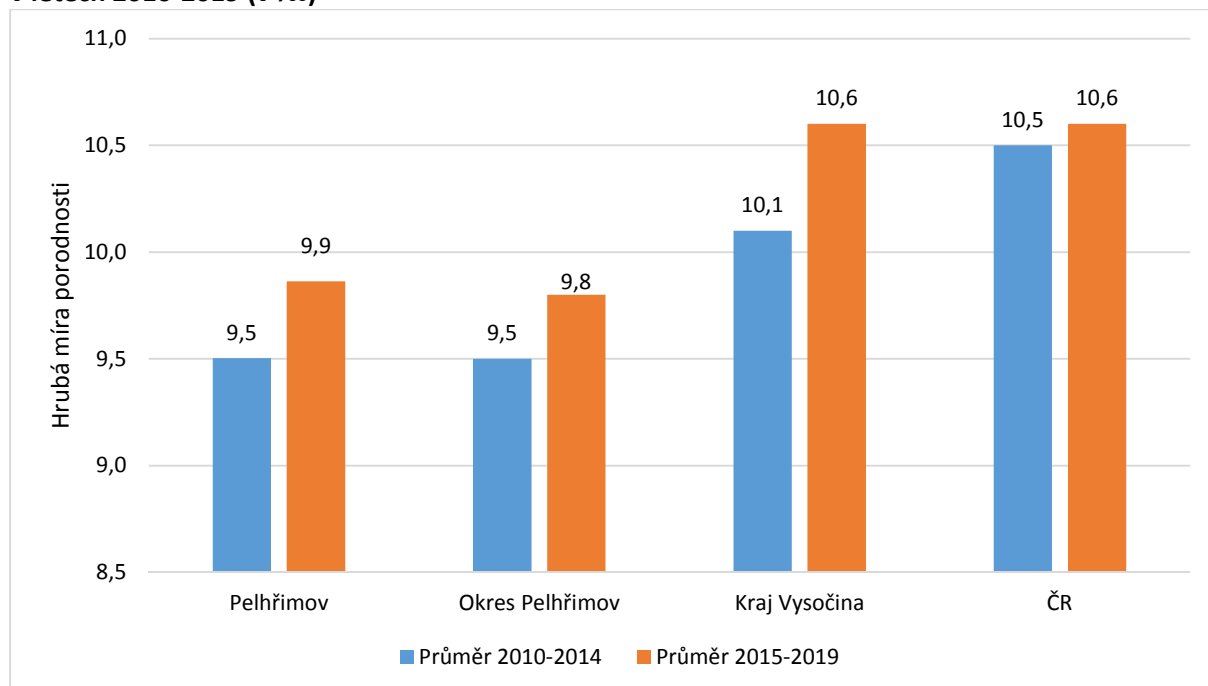
V žádném roce analyzovaného období ve městě nezemřelo více než 160 osob a hrubá míra úmrtnosti, tedy počet zemřelých na tisíc obyvatel středního stavu, nepřekročila hranici 10 ‰ s výjimkou roku 2019 (nejnižší relativní úmrtnost byla naopak v roce 2012 – 8,2 ‰). Nicméně v úmrtnosti lze zaznamenat výrazně zhoršující se trend (nárůst hrubé míry úmrtnosti o téměř 1 bod mezi dvěma pětiletými obdobími).

Přirozený přírůstek byl kromě obou zmiňovaných let 2014 (nízká porodnost) a 2019 (vysoká úmrtnost) vždy kladný, ale neměl vzhledem ke své výši téměř žádný dopad na růst počtu obyvatel města. Jeho hrubá míra dosáhla maximální hodnoty v roce 2010 (2,0 ‰), naopak nejvyšší úbytek obyvatel přirozenou měnou nastal v posledním roce sledovaného období. Celková bilance přirozeného pohybu obyvatel ve městě je sice za posledních 10 let kladná, ale téměř zanedbatelná. Následující obrázek č. 3.7 zachycuje vývoj počtu narozených a zemřelých v Pelhřimově v letech 2010-2019 a také průběh absolutních hodnot přirozeného přírůstku. Další obrázky 3.8 až 3.10 sledují změnu hrubé míry porodnosti, úmrtnosti a přirozeného přírůstku v Pelhřimově, okrese Pelhřimov, Kraji Vysočina a v ČR v posledních deseti letech.

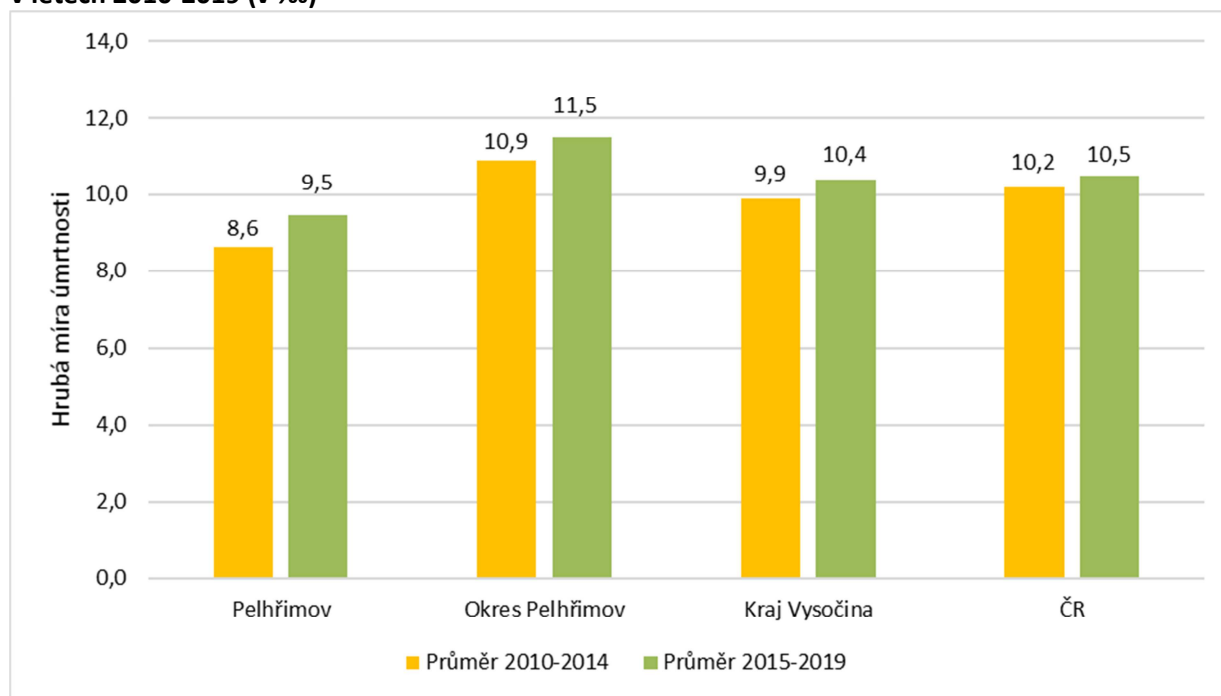
¹¹ Za střední stav obyvatelstva v kalendářním roce je považován počet obyvatel daného území o půlnoci z 30. 6. na 1. 7. sledovaného roku.

Obr. 3.7: Vývoj počtu narozených, zemřelých a přirozeného přírůstku v Pelhřimově v letech 2010-2019

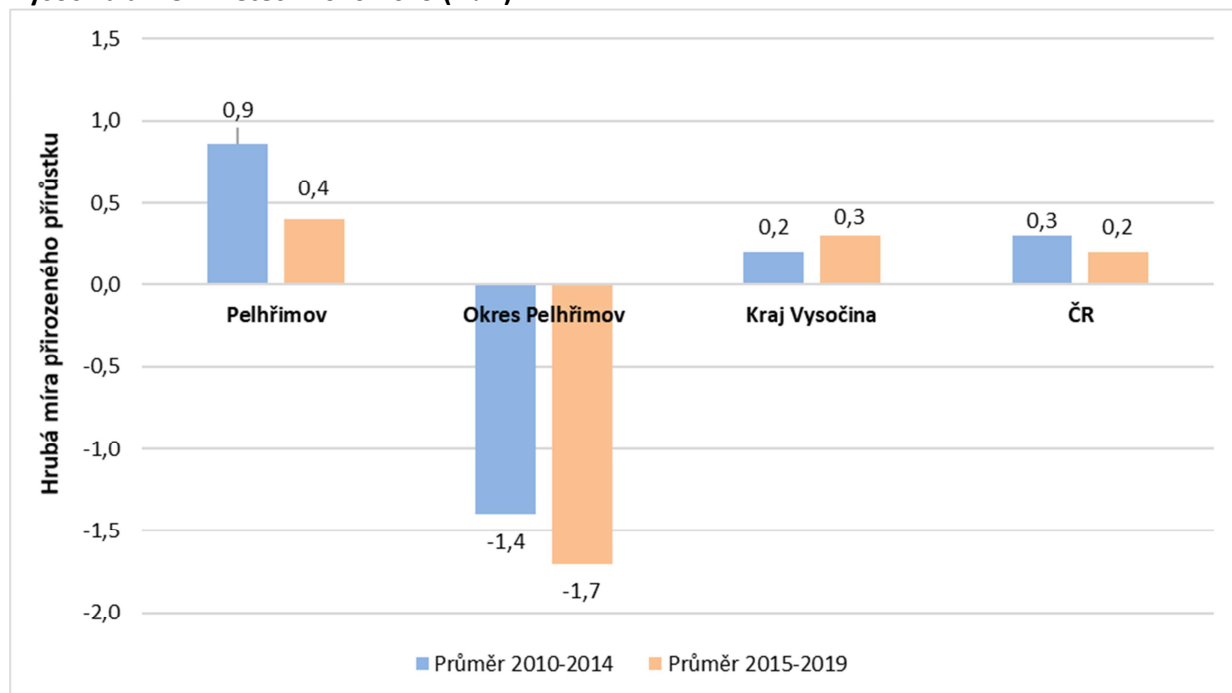
Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-vybrana-mesta-cr>

Obr. 3.8: Vývoj hrubé míry porodnosti v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina a v ČR v letech 2010-2019 (v ‰)

Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-vybrana-mesta-cr>

Obr. 3.9: Vývoj hrubé míry úmrtnosti v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina a v ČR v letech 2010-2019 (v ‰)

Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-vybrana-mesta-cr>

Obr. 3.10: Vývoj hrubé míry přirozeného přírůstku v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina a v ČR v letech 2010-2019 (v ‰)

Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-vybrana-mesta-cr>

S vyššími územními celky lze vývoj porodnosti, úmrtnosti i přirozeného přírůstku sledovat za pomoci hrubých měr, tedy počtu živě narozených, zemřelých, resp. přirozeného přírůstku na 1000 obyvatel středního stavu daného územního celku. Obrázek č. 3.8 zachycuje vývoj průměrné roční hrubé míry

porodnosti v Pelhřimově, okrese Pelhřimov, Kraji Vysočina a ČR ve dvou pětiletých obdobích. Je zřejmé, že město Pelhřimov vykazovalo výrazně nižší úroveň porodnosti než všechny vyšší územní celky, a to v obou sledovaných obdobích. Situace se však v posledních pěti letech o něco zlepšila, i když průměrných hodnot jako vykazoval Kraj Vysočina a celá ČR dosaženo prozatím nebylo.

Vývoj úmrtnosti byl v Pelhřimově ve srovnání s ostatními sledovanými územními celky velmi příznivý (viz obrázek 3.9). Zatímco na úrovni kraje i celé ČR se průměrná roční hrubá míra úmrtnosti pohybovala v obou sledovaných obdobích nad úrovní 10 ‰ a v případě okresu Pelhřimov šlo o hodnoty ještě mnohem vyšší, v Pelhřimově se pod hranicí 10 ‰ udržela i přes výrazný nárůst v roce 2019. Úmrtnostní podmínky ve městech bývají většinou příznivější než ve venkovských oblastech, o čemž svědčí i vysoká úmrtnost ve venkovském okrese Pelhřimov v posledních pěti letech (průměrná roční hrubá míra byla o 2 body vyšší než v samotném Pelhřimově).

Z předchozích srovnání jasně vyplývá, že také vývoj přirozeného přírůstku je, především vlivem relativně nízké úmrtnosti, v Pelhřimově příznivější než na ostatních sledovaných územích. Výraznou ztrátu počtu obyvatel přirozenou měnou za posledních 10 let vykázal především okres Pelhřimov, přičemž v posledních pěti letech se ztráta ještě prohloubila. Jak v Pelhřimově, tak na úrovni celé ČR se průměrná hrubá míra přirozeného přírůstku v posledních pěti letech oproti předchozímu období mírně snížila, kdežto v Kraji Vysočina vzrostla, a to především vlivem rostoucí porodnosti. Hodnoty průměrné hrubé míry přirozeného přírůstku jsou však velmi nízké ve srovnání s ukazateli mechanického pohybu obyvatelstva, který ovlivňuje vývoj počtu obyvatel ve sledovaných úrovních mnohem výrazněji, jak ukazuje následující analýza.

Tab. 3.3: Vývoj počtu přistěhovaných a vystěhovaných obyvatel Pelhřimova v letech 2010-2019¹²

Rok	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Migrační saldo	HMI	HME	HMMS
2010	251	335	-84	15,0	20,1	-5,0
2011	221	268	-47	13,5	16,4	-2,9
2012	248	311	-63	15,2	19,1	-3,9
2013	237	310	-73	14,6	19,1	-4,5
2014	247	292	-45	15,3	18,0	-2,8
Průměr 2010-2014	240,8	303,2	-62,4	14,7	18,5	-3,8
2015	266	320	-54	16,5	19,8	-3,3
2016	255	336	-81	15,9	20,9	-5,0
2017	358	299	59	22,3	18,6	3,7
2018	307	362	-55	19,0	22,5	-3,4
2019	279	281	-2	17,4	17,5	-0,1
Průměr 2015-2019	293,0	319,6	-26,6	18,2	19,9	-1,7

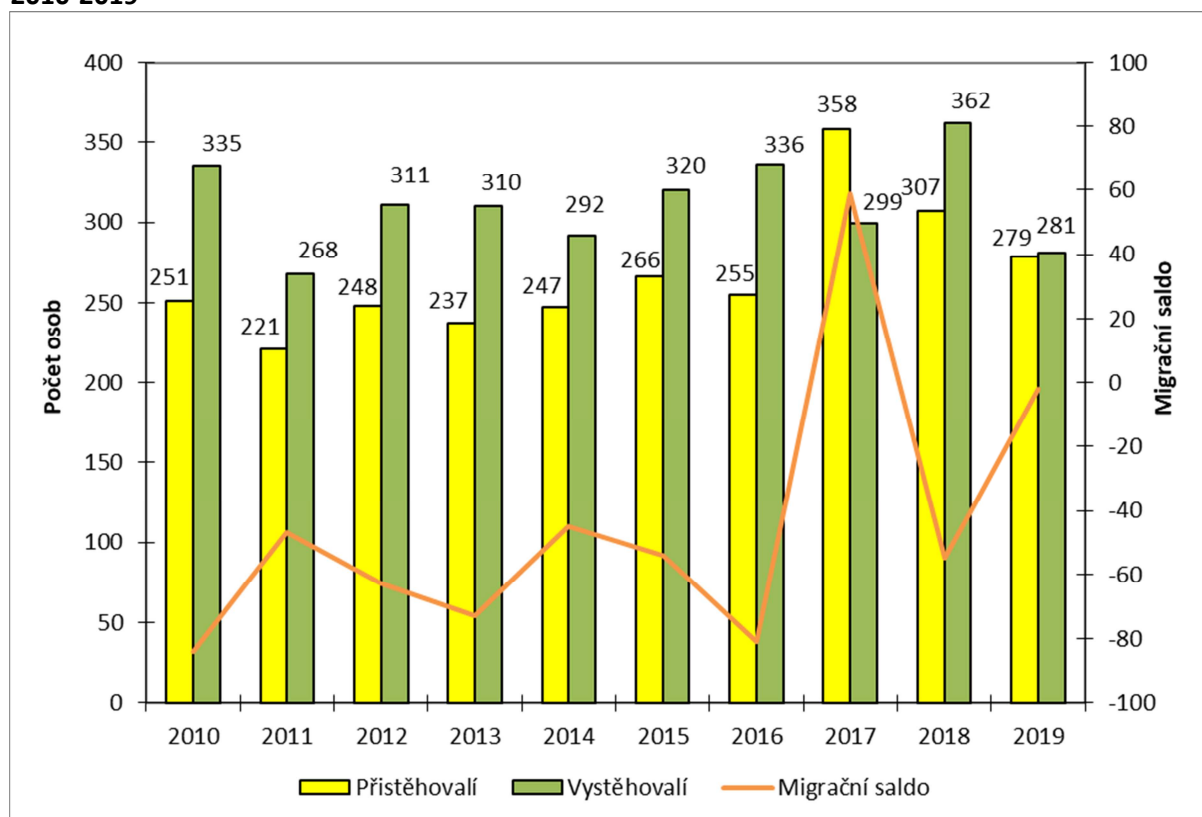
Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-vybrana-mesta-cr>

Druhým pohybem, který ovlivňuje počet obyvatel v území, je migrace, tedy jev, při kterém obyvatelé mění své trvalé bydliště¹³. Vývoj počtu přistěhovaných, vystěhovaných, migračního salda (rozdíl

¹² Od roku 2001 jsou do migrace zahrnuti také cizinci s tzv. dlouhodobým pobytem (tj. s pobytem na základě víza nad 90 dnů, podle zákona č.326/1999 Sb. o pobytu cizinců) a cizinci s přiznaným azylem (podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu) na území ČR (do té doby to byli pouze cizinci s trvalým bydlištěm na území ČR). Od 1.5.2004, v návaznosti na tzv. Euronovelu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, se údaje týkají občanů zemí EU s přechodným pobytem na území ČR a občanů třetích zemí s dlouhodobým pobytem.

přistěhovalých, vystěhovalých a hrubé míry emigrace, imigrace a migračního salda) v letech 2010-2019 zachycuje tabulka č. 3.3. Během sledovaného období se do Pelhřimova přistěhovalo celkem 2 669 obyvatel, průměrně ročně tedy 267 osob. Zároveň se však vystěhovalo 3 114 (průměrně ročně 311 osob), takže mechanickou měnou v Pelhřimově ubylo za posledních 10 let celkem 445 obyvatel (průměrně téměř 45 osob ročně). Maximum přistěhovalých bylo zjištěno v roce 2017 (358 nových obyvatel), což byl také rok, v němž jako jediném převyšoval počet přistěhovalých ty vystěhovalé. Minimum bylo zaznamenáno naopak v roce 2011 (pouze 221 obyvatel), přičemž hodnoty za posledních pět let jsou výrazně vyšší než v období ekonomické krize. Na druhou stranu rostl i počet vystěhovalých obyvatel – v prvním sledovaném pětiletém období to bylo průměrně 303 za rok, ve druhém pak téměř 320 za rok.

Obr. 3.11: Vývoj počtu přistěhovalých, vystěhovalých a migračního salda v Pelhřimově v letech 2010-2019

Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-vybrana-mesta-cr>

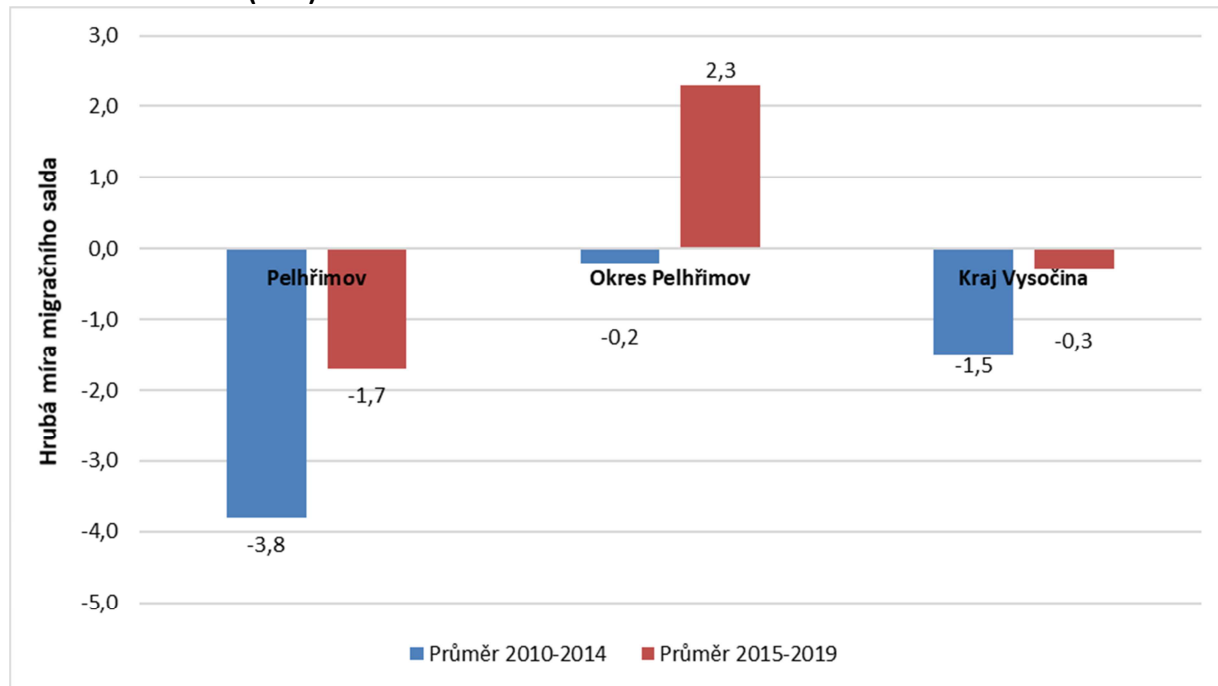
Během sledovaného období s výjimkou roku 2017 město obyvatele migrací ztrácelo každý rok – nejvíce v roce 2010, kdy přišlo při procesu stěhování o 84 obyvatel a obdobné to bylo i v roce 2016. V těchto letech dosáhla hrubá míra migračního salda hodnoty -5 ‰. V uvedeném roce 2017, kdy bylo dosaženo kladného migračního salda, činila jeho hrubá míra 3,7 ‰.

Porovnání Pelhřimova s vývojem migrace v územích na vyšší úrovni lze zprostředkovat prostřednictvím průměrných ročních hrubých měr salda migrace (v případě okresu a kraje se jedná o stěhování přes hranice daného území, nikoliv o stěhování uvnitř území). Všechny tři územní jednotky vykazovaly v letech hospodářské krize a těsně po ní podstatně horší migrační poměry než v posledních pěti letech. Průměrná roční hrubá míra migračního salda v Pelhřimově dosahovala tehdy téměř -4 ‰ a příliš se migrační poměry nezlepšily ani v posledních pěti letech, kdy průměrně ročně

¹³ V následující analýze migrace nebude použita komparace Pelhřimova s vývojem v České republice, neboť v případě ČR se jedná pouze o zahraniční migraci, kde v případě menší územních celků také o vnitřní migraci (mezikrajskou, meziokresní, meziobecní).

ubývalo 1,7 ‰ obyvatel středního stavu. Do kladných čísel se nedostala průměrná roční hrubá míra migračního salda ani na úrovni celého kraje. Pouze okres Pelhřimov zaznamenal výrazné zlepšení a lze konstatovat, že jeho území je v posledních pěti letech pro bydlení atraktivnější než dříve. Na druhou stranu zde pravděpodobně nedojde nikdy k tak masivnímu nárůstu počtu obyvatel stěhování jako v zázemí velkých měst (např. v obcích v okolí Prahy roste počet obyvatel průměrně ročně o 20-25 ‰).

Obr. 3.12: Vývoj hrubé míry migračního salda v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov a v Kraji Vysočina v letech 2010-2019 (v ‰)

Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-vybrana-mesta-cr>

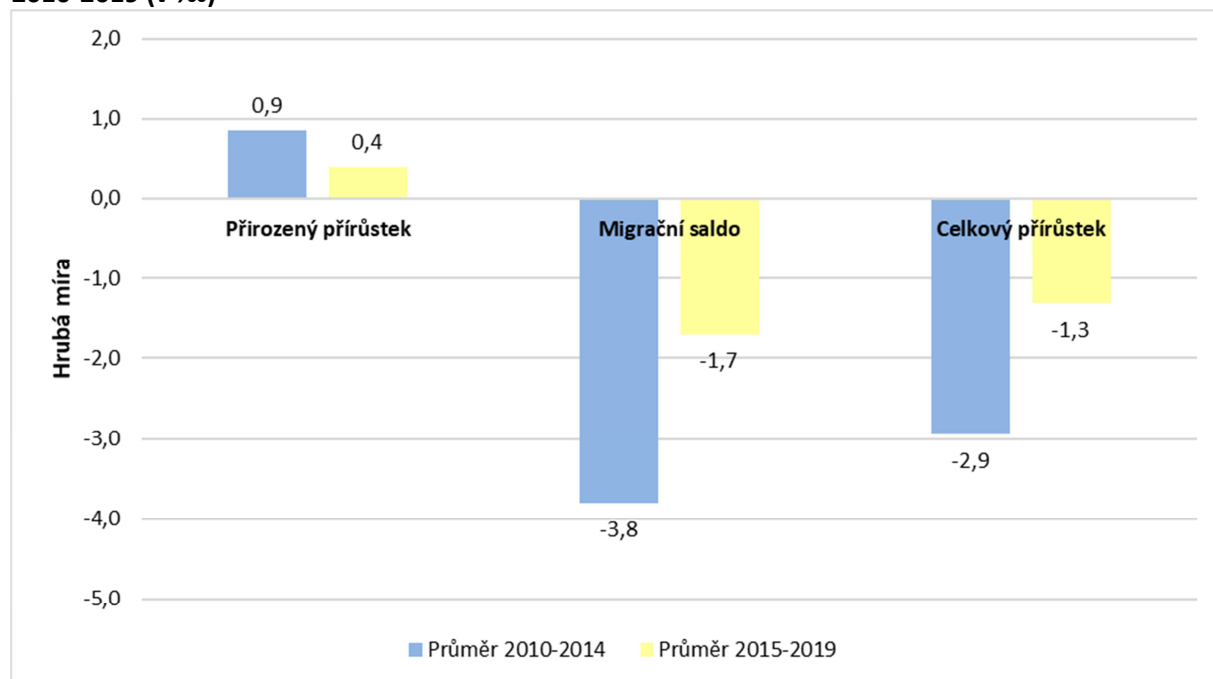
Součtem přirozeného přírůstku a přírůstku migrací je dosaženo celkového přírůstku obyvatel území v daném období. Vývoj přirozeného, mechanického a celkového pohybu obyvatel Pelhřimova vyjádřeného absolutně i na 1000 obyvatel středního stavu zachycuje tabulka 3.4 a obrázek 3.13. Za sledované období došlo k celkovému úbytku o 343 obyvatel. Zatímco v prvních pěti letech Pelhřimov vykázal pokles počtu obyvatel o 2,9 ‰, v posledních pěti letech to bylo o 1,3 ‰. Vliv na tento úbytek má především migrace. Přirozený přírůstek ovlivňuje pohyb obyvatelstva města pouze velmi mírně, ale alespoň kladně.

V závěru této podkapitoly lze shrnout, že město Pelhřimov si i v posledních deseti letech udržel relativně příznivé podmínky z hlediska přirozeného pohybu obyvatel, tzn. o něco vyšší porodnost než úmrtnost, což vedlo v úhrnu k tomu, že zde počet obyvatel přirozenou měnou mírně rostl. Vůči průměrným hodnotám za kraj a za ČR však již hodnoty nebyly tak příznivé jako při předchozím zpracování strategického dokumentu a město se tak začíná blížit průměru. Výrazně horší je pak situace v celém okrese. Pozitivní efekt přirozeného přírůstku ve městě podstatně narušuje migrace, neboť město opouští více osob než se sem přistěhuje, a to s výjimečnými výkyvy jako např. v roce 2017 již od druhé poloviny devadesátých let minulého století. Mírný a navíc klesající přírůstek počtu obyvatel přirozenou měnou a na druhé straně dlouhodobě záporné migrační saldo naznačují, že v následujících letech bude počet obyvatel spíše mírně klesat. Je však třeba poznamenat, že na konci bilančního období nemusí být statistické údaje o počtu obyvatel zcela správné a více napoví další sčítání lidu, domů a bytů. To by zároveň mělo podat informaci o počtu osob obvykle bydlících ve městě, jichž může být více než osob zde žijících trvale (v roce 2011 jich však bylo zhruba o 100 méně).

Tab. 3.4: Vývoj přirozeného, migračního a celkového přírůstku obyvatel v Pelhřimově v letech 2010-2019 (relativně v ‰)

Rok	Přirozený přírůstek		Přírůstek migrací		Celkový přírůstek	
	absolutně	relativně	absolutně	relativně	absolutně	relativně
2010	33	2,0	-84	-5,0	-51	-3,0
2011	25	1,5	-47	-2,9	-22	-1,4
2012	14	0,9	-63	-3,9	-49	-3,0
2013	7	0,4	-73	-4,5	-66	-4,1
2014	-9	-0,6	-45	-2,8	-54	-3,4
Průměr 2010-2014	14,0	0,9	-62,4	-3,8	-48,4	-2,9
2015	29	1,8	-54	-3,3	-25	-1,5
2016	1	0,1	-81	-5,0	-80	-4,9
2017	2	0,1	59	3,7	61	3,8
2018	19	1,2	-55	-3,4	-36	-2,2
2019	-19	-1,2	-2	-0,1	-21	-1,3
Průměr 2015-2019	6,4	0,4	-26,6	-1,7	-20,2	-1,3

Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-vybrana-mesta-cr>, vlastní výpočty

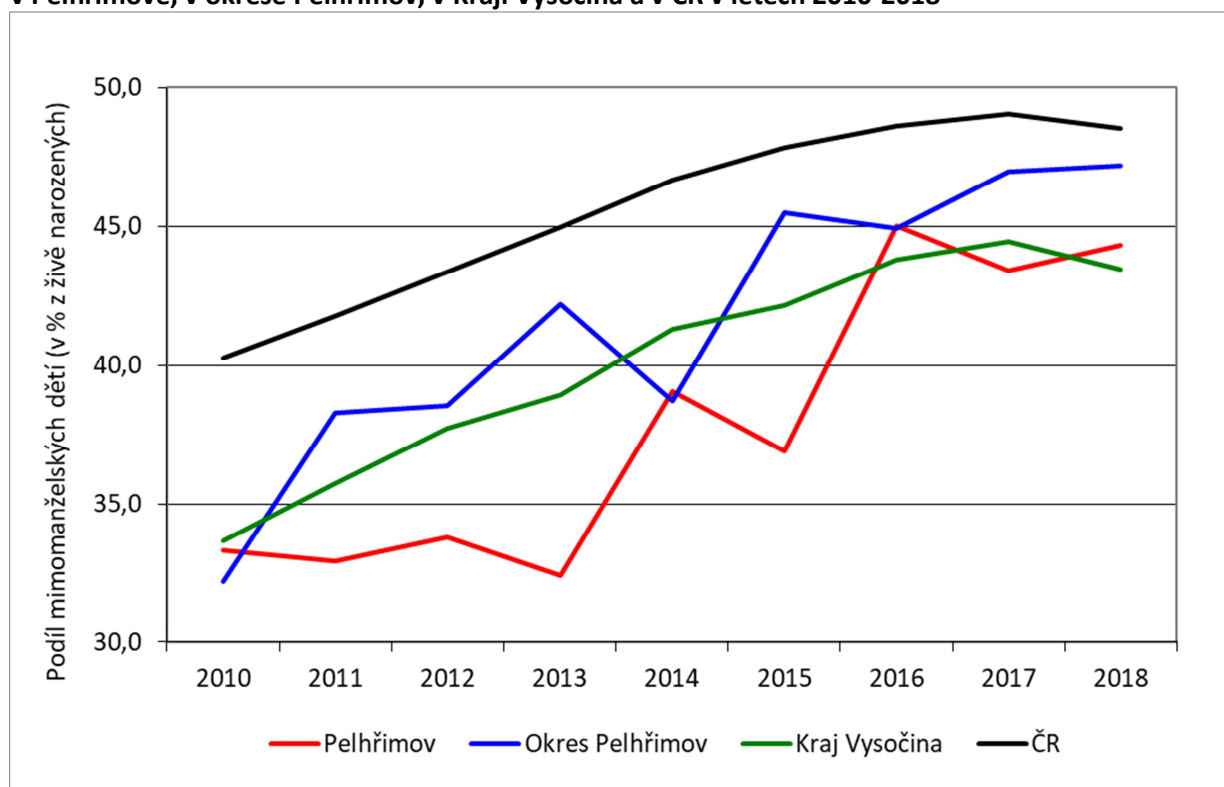
Obr. 3.13: Vývoj hrubé míry přirozeného, migračního a celkového přírůstku v Pelhřimově v letech 2010-2019 (v ‰)

Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-vybrana-mesta-cr>, vlastní výpočty

3.1.4. Sňatečnost a rozvodovost

Sňatečnost a rozvodovost patří mezi demografické procesy, které nepřímo ovlivňují celkový pohyb obyvatel v území. Sňatečnost ovlivňuje především porodnost, i když v současnosti již není její vliv tak intenzivní jako dříve, neboť stále více dětí se rodí mimo manželství. Zatímco v roce 2002 se v Pelhřimově narodilo pouze zhruba každé osmé dítě mimo manželství, v roce 2010 to bylo každé třetí a v roce 2016 podíl vyšplhal k hranici 45 %, blízko níž zůstala hodnota tohoto ukazatele i přes mírné snížení na konci sledovaného období. Obdobný byl i vývoj na úrovni okresu Pelhřimov a Kraje Vysočina. Zároveň šlo však o podstatně nižší hodnoty než v průměru v ČR, kde v roce 2010 již více než dvě pětiny živě narozených dětí neměly sezdané rodiče a do roku 2018 jejich podíl vzrostl nad 48 %. Trend rostoucího podílu mimomanželských dětí je ve většině měst a obcí na Vysočině stále mnohem méně významný než v jiných krajích či na úrovni celé České republiky, ale postupně se rozdíly začínají snižovat (viz následující graf).

Obr. 3.14: Podíl dětí narozených mimo manželství z celkového počtu živě narozených dětí v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina a v ČR v letech 2010-2018

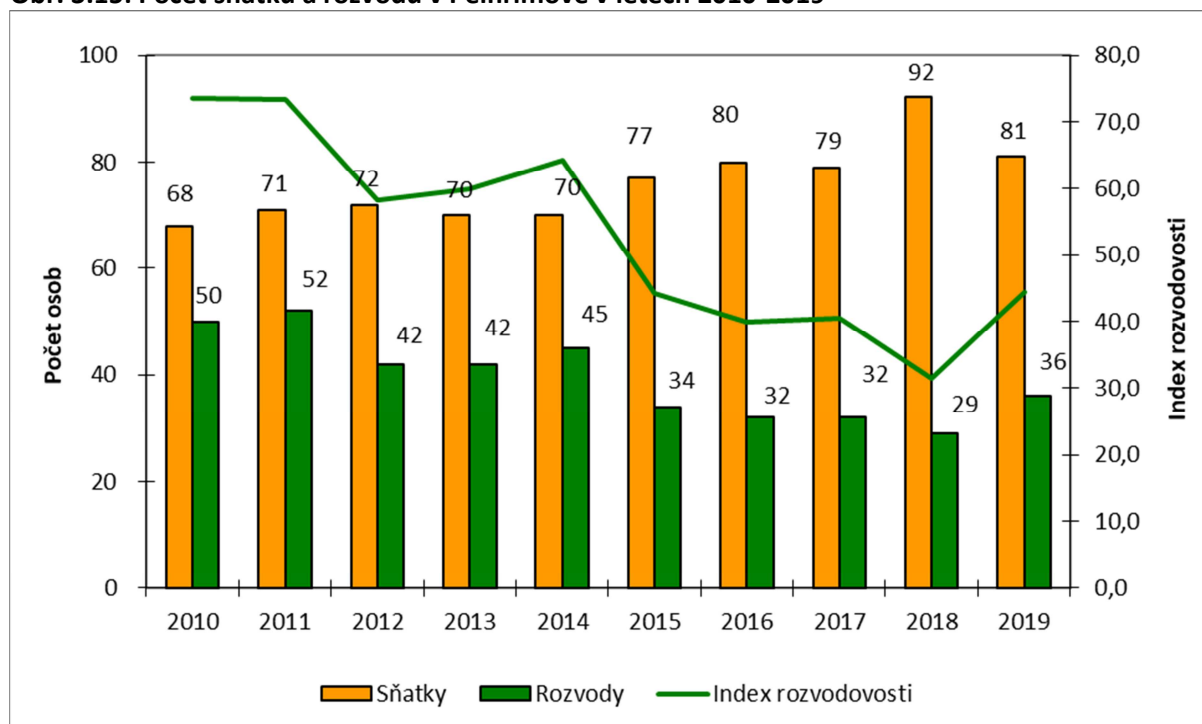
Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-vybrana-mesta-cr>, vlastní výpočty

Vývoj sňatečnosti zaznamenával od roku 2002 v Pelhřimově další pozvolný pokles, avšak nebyl již tak výrazný jako v devadesátých letech a spíše došlo k ustálení počtu sňatků kolem 80 ročně. Tato situace trvala až do roku 2008. Poté začala sňatečnost opět klesat a během ekonomické krize i těsně po ní se ustálila na 70 sňatcích za rok (sňatek se připisuje obci, v níž má trvalé bydliště ženich). Zlepšení ekonomických podmínek mělo za následek také nárůst počtu sňatků postupně až na 92 v roce 2018, kdy byla dosažena také nejvyšší hrubá míra sňatečnosti (5,7 sňatků na 1000 obyvatel středního stavu). Průměrně se sňatečnost mezi oběma sledovanými pětiletými obdobími zvýšila ze 4,3 na 5,1 ‰.

Tab. 3.5: Vývoj počtu sňatků a rozvodů (absolutně a na 1000 obyvatel středního stavu) a index rozvodovosti v Pelhřimově v letech 2010-2019

Rok	Sňatky		Rozvody		Index rozvodovosti
	absolutně	‰	absolutně	‰	
2010	68	4,1	50	3,0	73,5
2011	71	4,3	52	3,2	73,2
2012	72	4,4	42	2,6	58,3
2013	70	4,3	42	2,6	60,0
2014	70	4,3	45	2,8	64,3
Průměr 2010-2014	70,2	4,3	46,2	2,8	65,8
2015	77	4,8	34	2,1	44,2
2016	80	5,0	32	2,0	40,0
2017	79	4,9	32	2,0	40,5
2018	92	5,7	29	1,8	31,5
2019	81	5,1	36	2,2	44,4
Průměr 2015-2019	81,8	5,1	32,6	2,0	39,9

Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-vybrana-mesta-cr>, vlastní výpočty

Obr. 3.15: Počet sňatků a rozvodů v Pelhřimově v letech 2010-2019

Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-vybrana-mesta-cr>, vlastní výpočty

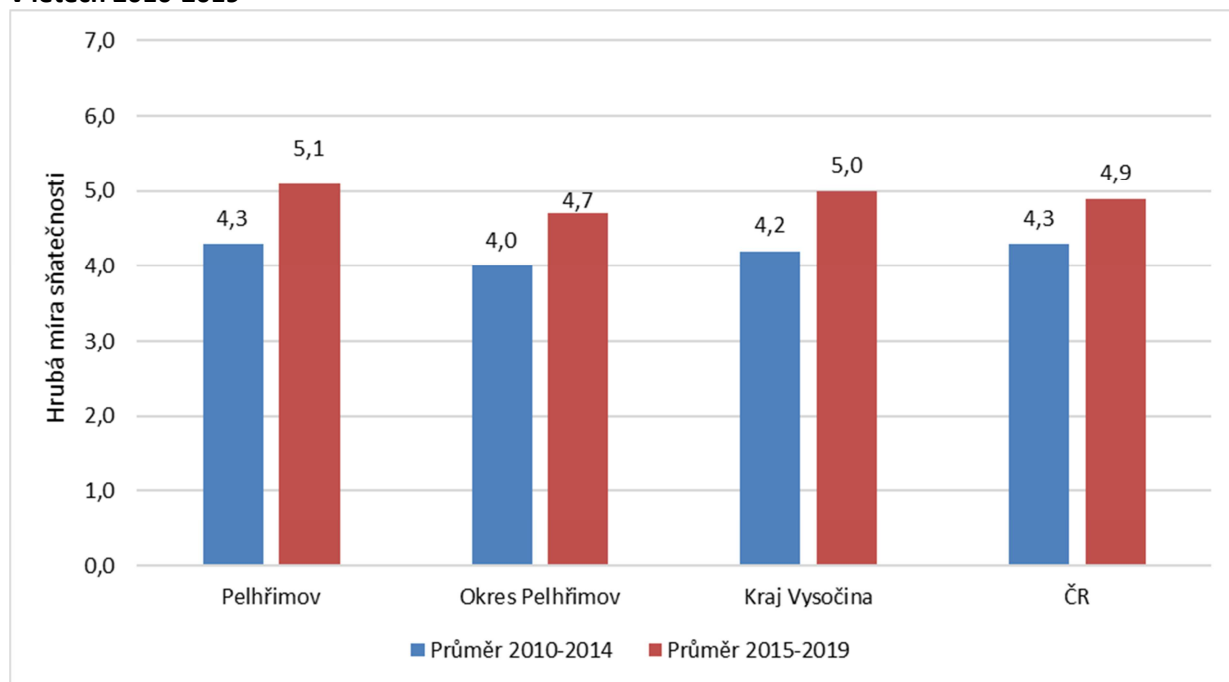
V posledních deseti letech postupně klesala v Pelhřimově rozvodovost, a to jak absolutně, tak relativně. Svého minima dosáhla v roce 2018, kdy se na 1000 obyvatel středního stavu uskutečnily

pouze necelé tři rozvody. O poklesu rozvodovosti svědčí i ukazatel index rozvodovosti, který dává do poměru počet rozvodů a počet sňatků v daném roce. Zatímco v roce 2010 připadlo na sto sňatků 73,5 rozvodů, na konci sledovaného období to bylo pouze 44,4. Průměrný index rozvodovosti za prvních pět sledovaných let činil 65,8, kdežto v posledních pěti letech klesl na necelých 40. Vývoj sňatečnosti i rozvodovosti je tedy v Pelhřimově v posledních deseti letech velmi příznivý. Zda odráží vývoj v celé ČR, kraji a okrese ukáže následující analýza.

Obrázek 3.16 zachycuje změnu hrubé míry sňatečnosti mezi dvěma pětiletými obdobími. Je zřejmé, že velké rozdíly mezi analyzovanými územními celky nebyly prokázány. Město Pelhřimov vykazovalo pokaždé mírně nadprůměrnou hodnotu sňatečnosti ve srovnání s krajem i okresem a téměř shodnou s průměrem ČR. Za posledních pět let zde však sňatečnost vzrostla o něco více než na úrovni celé ČR, jejíž průměr Pelhřimov překročil.

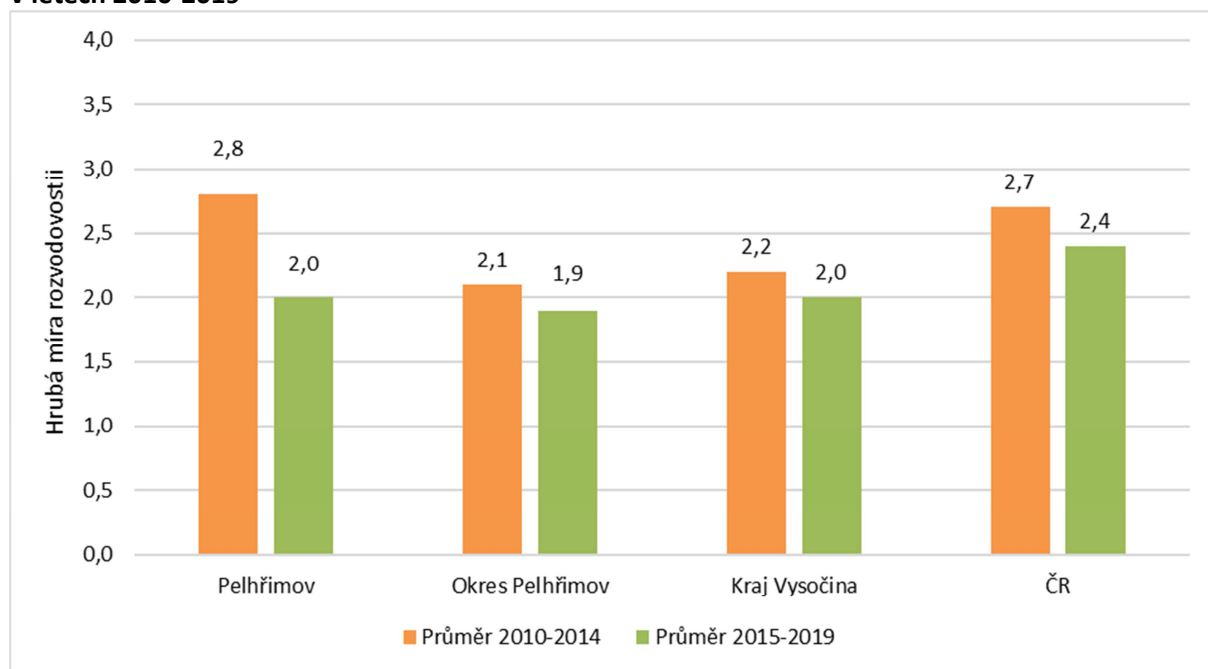
V Kraji Vysočina i v okrese Pelhřimov je tradičně rozvodovost na nižší úrovni než v průměru v ČR, příčinou čehož může být vyšší religiozita obyvatelstva než v jiných částech republiky a venkovský charakter území. Rozvodovost v Pelhřimově vykazovala v prvním pětiletém období mírně nadprůměrnou hodnotu ve srovnání s ČR, ale v posledních pěti letech se výrazně snížila a dosáhla obdobných hodnot jako v kraji a okrese. Vyšší intenzita rozvodovosti je charakteristická spíše pro větší města než pro venkovské regiony.

Obr. 3.16: Vývoj hrubé míry sňatečnosti v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina a v ČR v letech 2010-2019

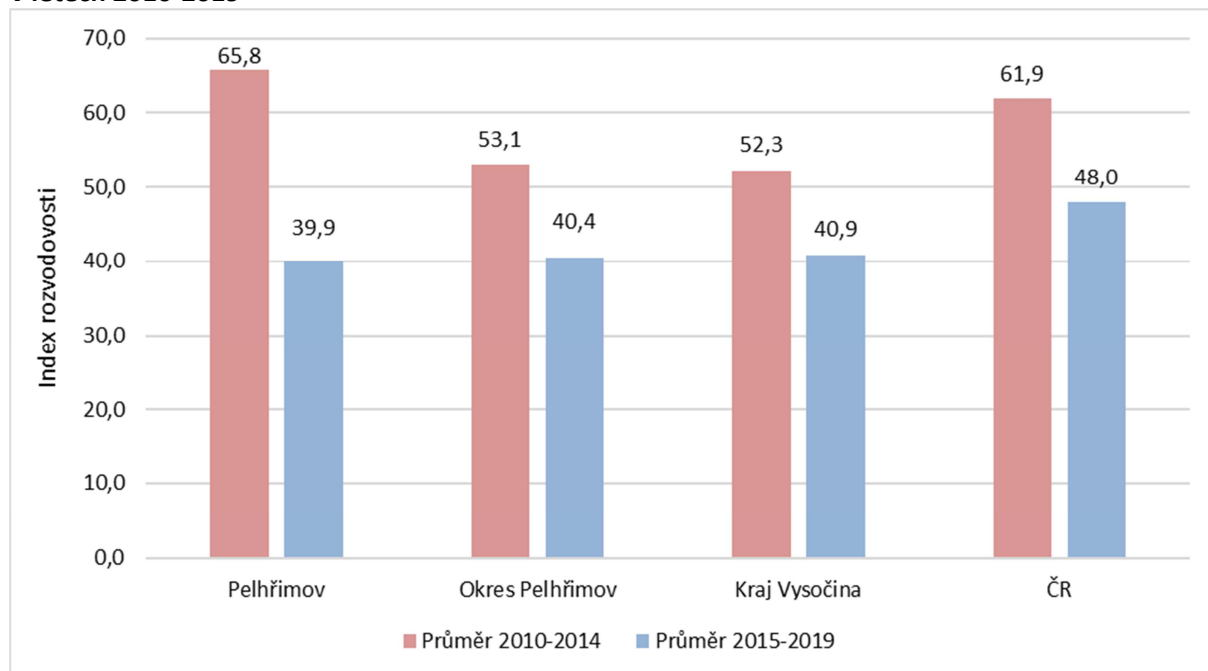

Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-vybrana-mesta-cr>, vlastní výpočty

Rozvodovost lze sledovat také podle toho, kolik rozvodových událostí připadá na sto sňatků uzavřených v daném roce (tyto demografické události spolu sice přímo nesouvisí, neboť málokdy dojde k tomu, že se manželství rozpadne ve stejný rok, kdy bylo uzavřeno, ale vypovídá o tom, k čemu příslušná populace více tíhne). Ekonomická krize měla na hodnotu tohoto ukazatele velmi negativní dopad, především na sňatečnost, kterou podstatně snížila, nicméně nezabránila tomu, aby se dříve uzavřená manželství např. s ohledem na ekonomickou situaci rozvedených jedinců rozpadala. Alespoň ne v prvních dvou letech sledovaného období.

Obr. 3.17: Vývoj hrubé míry rozvodovosti v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina a v ČR v letech 2010-2019

Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-vybrana-mesta-cr>, vlastní výpočty

Obr. 3.18: Vývoj indexu rozvodovosti v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina a v ČR v letech 2010-2019

Pramen: Databáze demografický údajů za vybraná města ČR, 1971–2019. In: CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-vybrana-mesta-cr>, vlastní výpočty

Celkově index rozvodovosti v letech 2010-2014 v Pelhřimově výrazně převyšoval republikový, krajský i okresní průměr. V posledních pěti letech však došlo k výraznému zlepšení situace a index klesl v Pelhřimově pod průměr všech tří ostatních územních celků i pod hranici 40 rozvodů na 100 sňatků.

I jinde došlo k poklesu, ale ne tak razantnímu jako v Pelhřimově. Mezi další trendy v rozvodovosti patří zvyšování věku manželů při rozvodu, a to za posledních deset let zhruba o 2,5 let, a délka trvání manželství, která průměrně činí zhruba 13 let, což je asi o dva roky více než před deseti lety.¹⁴

3.1.5. Struktura obyvatel

Od roku 1991 se již příliš nemění počet obyvatel žijících na území České republiky, ale mění se jeho struktura, a to především věková a vzdělanostní. Zatímco vzdělanostní struktura se zlepšuje, neboť přibývá obyvatel minimálně s maturitou a ubývá těch, kteří dosáhli pouze základního vzdělání, věková struktura se výrazně zhoršuje, což má především negativní dopad na ekonomiku státu. Stárnutí obyvatelstva a jeho nedostatečné nahrazování mladší ekonomicky aktivní složkou vede např. k nutnosti prodlužovat věk odchodu do starobního důchodu. Vrchol nárůstu počtu obyvatel vstupujících do důchodového věku má již Česká republika za sebou. Věku 65 let budou v následujících letech postupně dosahovat ročníky narozené ve druhé polovině 50. let minulého století, které již nebyly tak silné jako ročníky poválečné (pokles porodnosti byl ukončen až v roce 1971, kdy počet živě narozených opět vzrostl nad hranici 150 tis. ročně). Následující analýza však ukáže, že roste stále celkový počet obyvatel ve věku 65 a více let, a to především vlivem kvalitní zdravotní a sociální péče, která je schopna prodlužovat věk a zvyšovat tím průměrný věk i podíl seniorů v populaci. V následujícím textu bude analyzována situace v Pelhřimově podle pohlaví a věku dle aktuálních údajů, a vzdělání obyvatelstva, národnosti a náboženského vyznání dle výsledků sčítání lidu, domů a bytů 2001 a 2011, neboť aktuálnější údaje o těchto charakteristikách populace nejsou k dispozici.

Tab. 3.6: Věková struktura obyvatel Pelhřimova, okresu Pelhřimov, Kraje Vysočina a ČR v letech 2010 a 2019 (k 31. 12.)

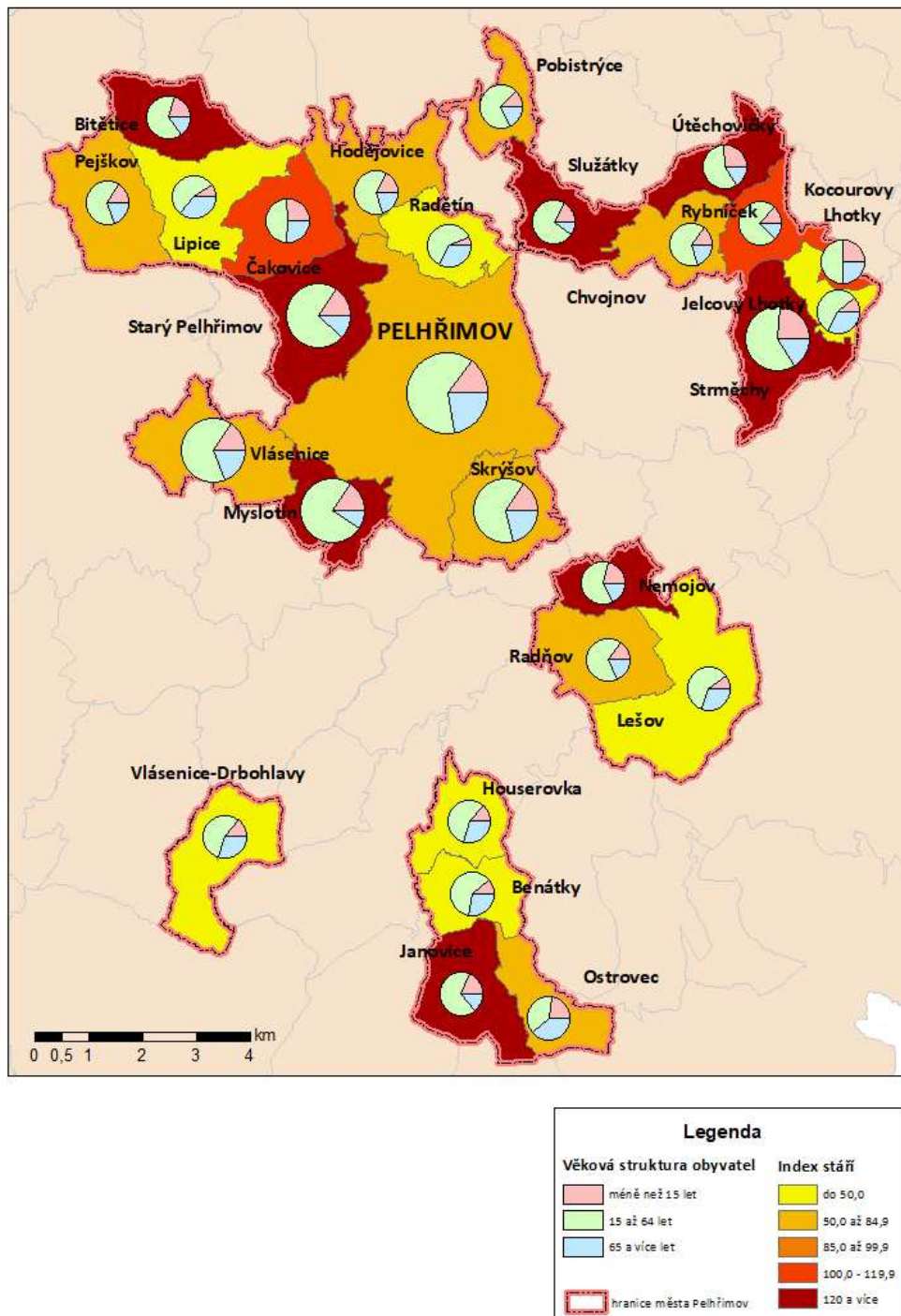
		31. 12. 2010		31. 12. 2019	
		abs.	%	abs.	%
Pelhřimov	0 – 14 let	2 313	13,9	2 331	14,5
	15 – 64 let	11 782	70,7	10 285	64,1
	65 a více let	2 561	15,4	3 432	21,4
	index stáří (65+/0-14)*100 (%)	110,7		147,2	
okres Pelhřimov	0 – 14 let	10 149	13,9	10 509	14,5
	15 – 64 let	50 057	68,7	46 167	63,9
	65 a více let	12 669	17,4	15 626	21,6
	index stáří (65+/0-14)*100 (%)	124,8		148,7	
Kraj Vysočina	0 – 14 let	74 698	14,5	79 274	15,5
	15 – 64 let	358 013	69,6	326 248	64,0
	65 a více let	81 858	15,9	104 291	20,5
	index stáří (65+/0-14)*100 (%)	109,6		131,6	
Česká republika	0 – 14 let	1 518 142	14,4	1 710 202	16,0
	15 – 64 let	7 378 802	70,1	6 852 107	64,1
	65 a více let	1 635 826	15,5	2 131 630	19,9
	index stáří (65+/0-14)*100 (%)	107,8		124,6	

Pramen: Vlastní výběr VDB. In: VDB.CZSO.cz [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>

¹⁴ Rozvodů po letech konečně ubývá [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://chrudimsky.denik.cz/z-regionu/rozvodu-po-letech-konecne-ubyva-20190903.html>

Struktura obyvatelstva města Pelhřimov podle **pohlaví** zůstává od roku 2010 téměř neměnná. Pelhřimov vykázal k 31. 12. 2019 mírnou převahu žen (51,3 %). Charakteristiku obyvatel dle **věku** můžeme hodnotit kromě vlastní struktury také pomocí indexu stáří a průměrného věku obyvatel. Následující mapa zachycuje strukturu obyvatelstva podle věku v jednotlivých částech města Pelhřimov.

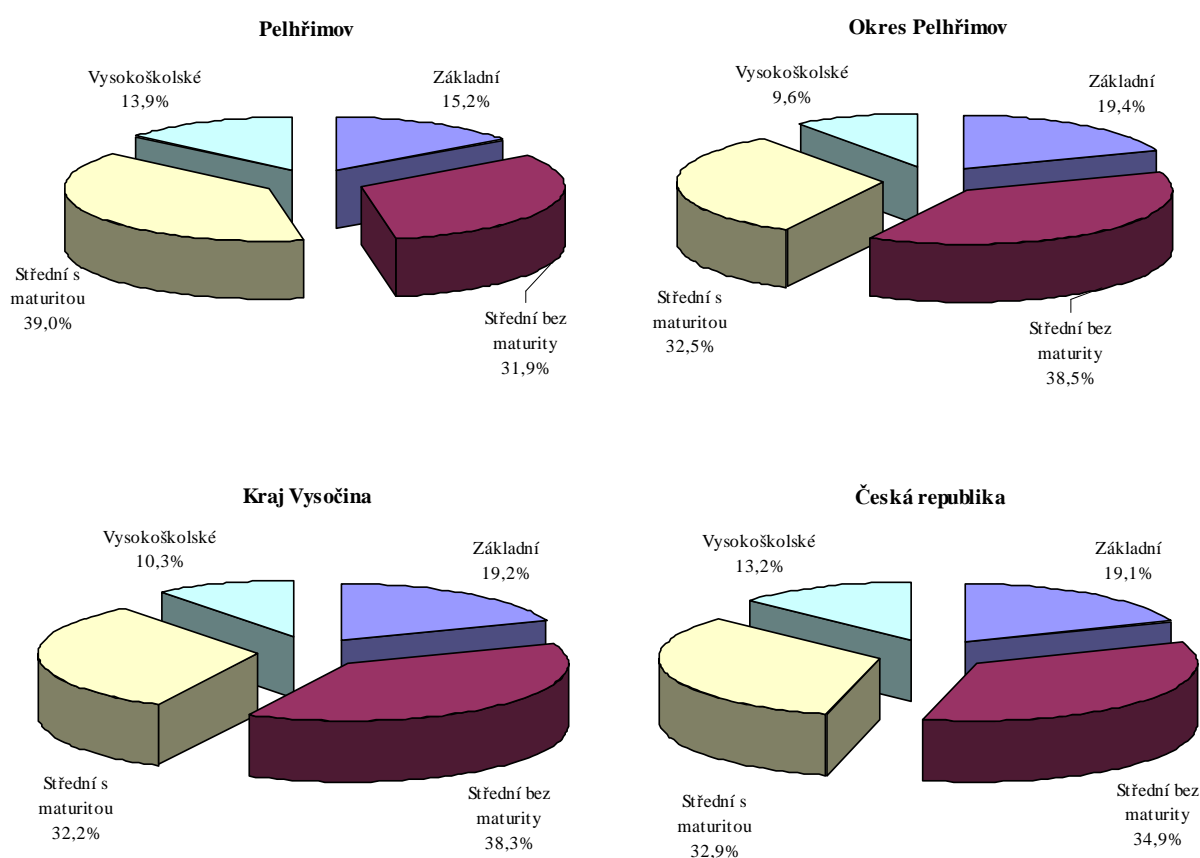
Obr. 3.19: Věková struktura obyvatelstva částí města Pelhřimov k 31. 12. 2019

Pramen: Městský úřad Pelhřimov, 2020; vlastní zpracování na základě podkladů ArcData, s.r.o, 2020

Z tabulky 3.6 vyplývá jeden pozitivní trend, a to je nárůst počtu i podílu dětí do 15 let ve všech uvedených územích, nejzřetelněji na úrovni celé ČR. V Pelhřimově byl tento nárůst v posledních deseti letech velmi mírný. O to zřejmější je zvýšení počtu i podílu seniorů (65 let a více). Těch ve městě přibyla za posledních deset let téměř třetina a senioři již tvoří přes pětinu všech obyvatel města. Také v celé ČR vzrostl jejich počet o více než 30 %, ale pětiny populace zde osoby v důchodové věku dosud nedosáhly. Zhruba na stejnou hodnotu klesl podíl obyvatel v ekonomicky aktivním věku, a to na hodnotu kolem 64 %. O stále trvajícím trendu stárnutí populace svědčí i výrazný nárůst indexu stáří. Zatímco v roce 2010 připadalo ve městě na sto dětí asi 111 seniorů, na konci roku 2019 to bylo již 147, tedy obdobně jako v celém okrese a výrazně více než v kraji i v ČR. Nárůst podílu seniorské složky ovlivňuje i průměrný věk, který se za posledních deset let zvýšil zhruba o 3 roky na 44 let, u mužů na 42,6 let a u žen na 45,3.

Obr. 3.20: Vzdělanostní struktura obyvatelstva Pelhřimova, okresu Pelhřimov, Kraje Vysočina a ČR k 26. 3. 2011

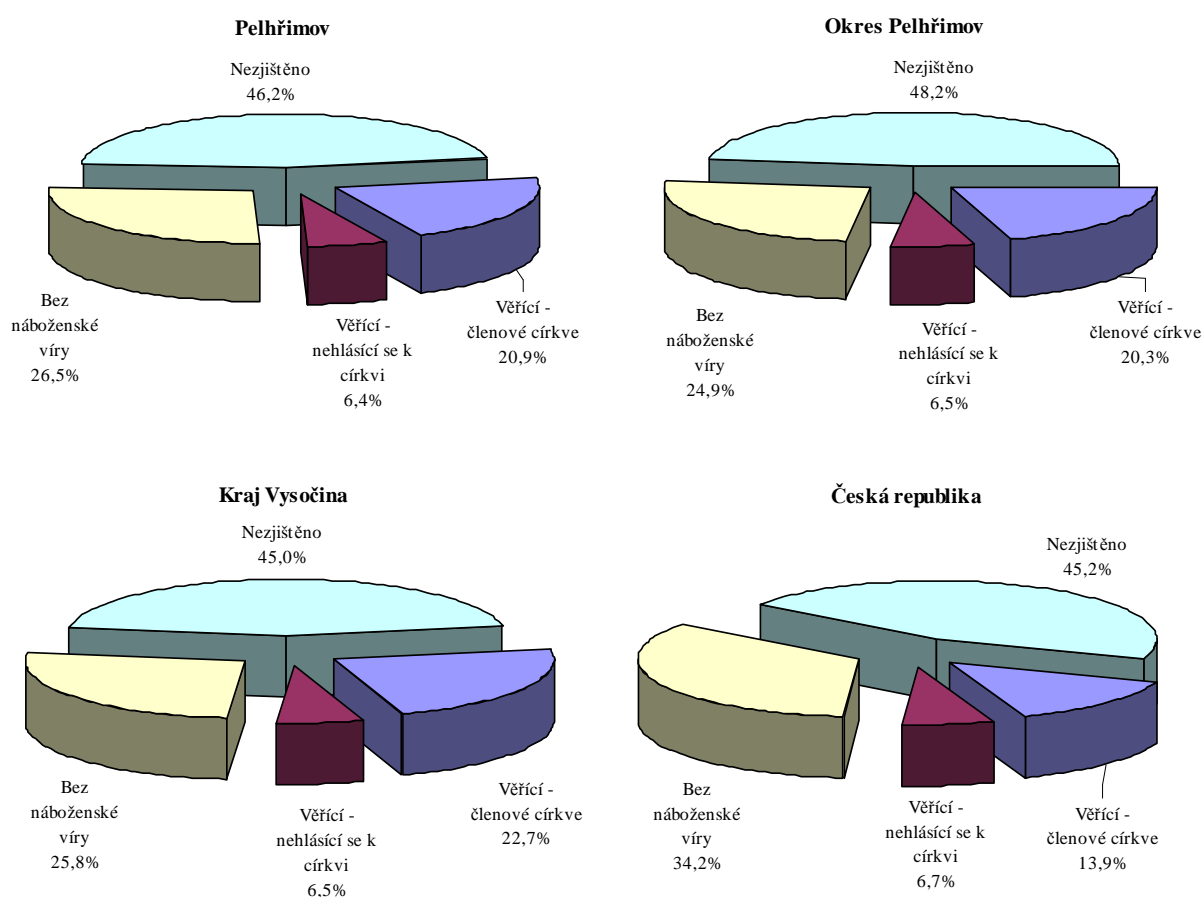
Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2011, ČSÚ, Praha, 2012 – předběžné výsledky, vlastní výpočty
Základní = základní vzdělání včetně neukončeného a bez vzdělání

Město Pelhřimov vykazuje příznivější **vzdělanostní strukturu** obyvatel starších 15 let než je tomu v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina i v celé ČR. Základní vzdělání (včetně neukončeného základního vzdělání a osob bez vzdělání) vykazalo při sčítání v roce 2011, jehož výsledky jako jediný zdroj informací o vzdělanostní struktuře měst lze použít, pouze 15,2 % obyvatel starších 15 let, zatímco na ostatních úrovních to byla téměř pětina. Podíl osob s nejvýše základním vzděláním se od posledního sčítání lidu v roce 2001 podstatně snížil (tehdy činil v okrese, kraji i v ČR téměř čtvrtinu obyvatel starších 15 let, v Pelhřimově však pouze 18,1 %). Město si tak udržuje dlouhodobě velmi nízký podíl těchto obyvatel.

Střední vzdělání bez maturity mělo v Pelhřimově 31,9 % obyvatel, což bylo také méně než na všech vyšších územních úrovních, přičemž okres i kraj vykazovaly výrazně vyšší podíl než byl celorepublikový průměr. Mezi oběma sčítáními se i podíl těchto osob podstatně snížil, nejvíce právě v Pelhřimově (o 5,2 procentních bodů – dále p.b.). Maturitní zkoušku složilo 39,0 % obyvatel města starších 15 let (adekvátní hodnoty za okres byly 32,5 %, za kraj 32,2 % a za ČR 32,9 %), tedy významně více než na úrovni vyšších územních celků. Vysokou školu mělo v Pelhřimově absolvovanou 13,9 % dospělé populace, což bylo výrazně více než v celém okrese (9,6 %) a kraji (10,3 %), ale pouze o něco málo než v republice (13,2 %). U obou posledně jmenovaných vzdělanostních kategorií došlo za posledních 10 let k velmi podstatnému zvýšení hodnot (zhruba o 4 p.b.). Obdobná struktura obyvatelstva podle vzdělání byla však zaznamenána také v ostatních okresních městech Kraje Vysočina, přičemž se Pelhřimov nejvíce blíží Žďáru nad Sázavou, kde byl zhruba stejný podíl obyvatel starších 15 let, kteří dosáhli minimálně maturity (52 %). Celý Kraj Vysočina vykazuje dlouhodobě nižší než průměrnou vzdělanostní úroveň obyvatelstva a Pelhřimov je jednou z mála světlých výjimek.

V posledních třech sčítáních lidu se zjišťovala také struktura obyvatelstva podle **náboženského vyznání** (v roce 1991 poprvé od sčítání z roku 1950, neboť v roce 1954 byla tehdejší vládou zrušena evidence náboženského vyznání), kterou k 26. 3. 2011 zachycuje obrázek č. 3.20.

Obr. 3.21: Struktura obyvatelstva Pelhřimova, okresu Pelhřimov, Kraje Vysočina a ČR k 26. 3. 2011 podle vyjádření k náboženskému vyznání

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2011, ČSÚ, Praha, 2012 – předběžné výsledky, vlastní výpočty

Sčítání v roce 2011 bylo charakteristické tím, že zde převládla výrazněji než při předchozích sčítáních složka populace, která na danou otázku vůbec neodpověděla. Ze všech obyvatel ČR ji jakýmkoliv způsobem zodpovědělo pouze 54,8 % obyvatel (v roce 2001 to bylo 91,2 %). V okrese Pelhřimov

a v samotném městě byl tento podíl ještě nižší. Věřící tvořili v Pelhřimově pouze 26,3 %, což však bylo i tak více než na úrovni celé ČR (20,6 %). Těch, kterých se přiznalo k některému z náboženského vyznání, byla ve městě i v okrese pouze pětina a na úrovni Kraje Vysočina pak 22,7 %, což bylo stále podstatně více než v celé ČR (13,9 %). Zatímco na Vysočině tvořily osoby bez vyznání zhruba čtvrtinu, v celé ČR se označila jako bez vyznání více než třetina populace (34,2 %). I toto sčítání lidu tedy potvrdilo větší religiozitu obyvatel Kraje Vysočina, potažmo okresu Pelhřimov a města Pelhřimov.

Pelhřimov stejně jako okres Pelhřimov i Kraj Vysočina vykazují nadprůměrné zastoupení věřících římskokatolické církve a naopak podprůměrný podíl obyvatel vyznávajících Církve československou husitskou ve srovnání s průměrem ČR. Okres Pelhřimov má poněkud nižší zastoupení členů Českobratrské církve evangelické, ale o něco vyšší podíl vyznavačů jiných církví než vlastní město Pelhřimov a Kraj Vysočina. Ostatní církve jsou zde však mezi obyvateli oblíbeny mnohem méně než v průměru v celé ČR a zdejší populace se spíše váže na tradiční náboženská vyznání.

Tab. 3.7: Struktura obyvatel Pelhřimova, okresu Pelhřimov, Kraje Vysočina a ČR k 26. 3. 2011 podle jednotlivých církví

Náboženské vyznání	Pelhřimov		Okres Pelhřimov (%)	Kraj Vysočina (%)	ČR (%)
	abs.	%			
Církev římskokatolická	2 912	85,2	85,0	84,4	73,9
Českobratrská církev evangelická	127	3,7	2,4	3,9	3,5
Církev československá husitská	20	0,6	0,6	0,9	2,7
Ostatní	360	10,5	12,0	10,8	19,9
Celkem věřící	3 419	100,0	100,0	100,0	100,0

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2011, ČSÚ, Praha, 2012 – předběžné výsledky, vlastní výpočty

Kromě náboženské struktury lze sledovat na základě výsledků sčítání lidu také **strukturu národností**. Chápání pojmu „národnost“ se během jednotlivých sčítání měnila, ale při posledních třech sčítáních bylo možné národnost volně vypsát, nikoliv vybírat z nabídnutých možností. Při sčítání v roce 1991 se projevila snaha obyvatel pociťujících příslušnost k moravské národnosti tento svůj postoj vyjádřit, takže při tomto šetření bylo v ČR zjištěno 13,2 % obyvatel moravské národnosti. O deset let později již tento postoj nebyl tak zřejmý a k moravské národnosti se přihlásilo pouze 4,0 % obyvatel, v roce 2011 pak téměř 5 %, nicméně obdobně jako u náboženského vyznání byla velmi výrazně zastoupena skupina, která svoji národnost nedefinovala (26,0 %).

Tab. 3.8: Struktura obyvatel Pelhřimova, okresu Pelhřimov, Kraje Vysočina a ČR k 26. 3. 2011 podle národnosti

Národnost	Pelhřimov		Okres Pelhřimov (%)	Kraj Vysočina (%)	ČR (%)
	abs.	%			
Česká	12 130	74,3	72,7	65,3	63,8
Moravská	19	0,1	0,1	7,0	4,9
Slovenská	79	0,5	0,6	0,6	1,4
Ostatní	234	1,4	1,1	2,4	3,9
Nezjištěno	3 877	23,7	25,4	24,8	26,0
Celkem	16 339	100,0	100,0	100,0	100,0

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2011, ČSÚ, Praha, 2012 – předběžné výsledky, vlastní výpočty

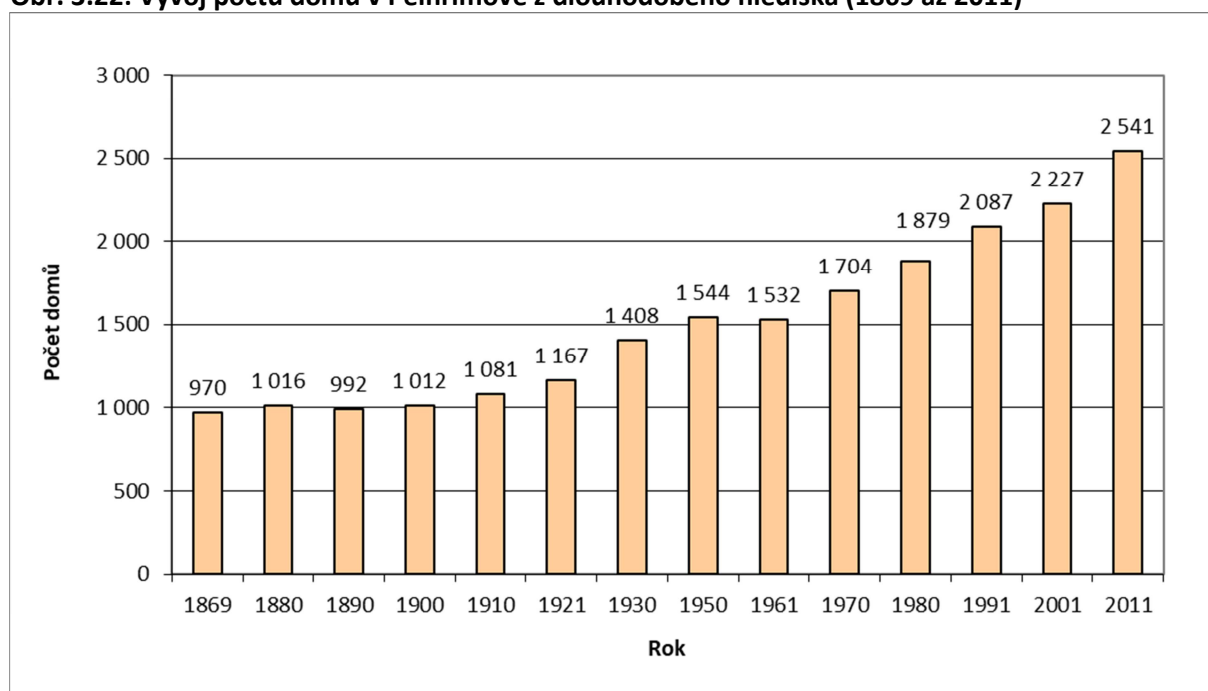
Zhruba čtvrtina nezařazených byla také v Kraji Vysočina i v okrese Pelhřimov, v samotném Pelhřimově nebylo zjištěno 23,7 % obyvatel. V Kraji Vysočina se k moravské národnosti přihlásilo o něco více obyvatel (7,0 %), ale v okrese Pelhřimov i ve městě byl jejich podíl zanedbatelný. Víc už zde žilo Slováků (0,5 %), obdobně jako v celém okrese (0,6 %), ale i tak jich bylo podstatně méně než v celé ČR. Rovněž ostatní národnosti zde byly zastoupeny méně výrazně než v ČR a lze proto tvrdit, že národnostní struktura města Pelhřimov je téměř homogenní¹⁵.

3.2. Vývoj bytového fondu města Pelhřimov

3.2.1. Vývoj počtu domů (1869 až 2011)

V rámci všech moderních sčítání lidu byly sledovány také počty domů lokalizovaných na území obcí. Od roku 1869 do roku 1910 byl počet domů v Pelhřimově v podstatě stabilní a pohyboval se zhruba okolo tisíce domů, přičemž na jeden dům připadalo téměř 9 obyvatel, v roce 1910 dokonce více než 9 obyvatel, což bylo nejvíce během celého sledovaného období. Bylo to rovněž více než na úrovni okresu Pelhřimov, Kraje Vysočina i České republiky (7 – 8 obyvatel na dům). V následujících 20 letech docházelo k intenzivnější výstavbě a do roku 1930 vzrostl počet domů na 1,4 tis., takže na jeden dům vycházelo 7,3 obyvatel (v okrese 5,7, v kraji 5,8 a v ČR 6,7).

Obr. 3.22: Vývoj počtu domů v Pelhřimově z dlouhodobého hlediska (1869 až 2011)

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005, I. díl, ČSÚ, Praha, 2006, Sčítání lidu, domů a bytů 2011, ČSÚ, Praha, 2012 – předběžné výsledky

K ještě prudšímu nárůstu počtu domů navzdory hospodářské krizi a druhé světové válce došlo v období 1930 – 1950. Při sčítání v roce 1950 bylo na území města 1 544 domů. Vzhledem k poklesu počtu obyvatel města zde v roce 1950 připadalo na jeden dům 6 obyvatel, zatímco jinde z důvodu výraznějšího úbytku počtu obyvatel byly hodnoty ještě nižší (v okrese 4,3, v kraji 4,5 a v ČR 5,1 obyvatel na jeden dům). V padesátých letech počet domů na všech úrovních klesl, čehož příčinou byla zřejmě likvidace starých domů a postupná výstavba velkokapacitních panelových domů. To se v Pelhřimově projevovalo zvyšováním počtu obyvatel na jeden dům a tento trend pokračoval až do roku

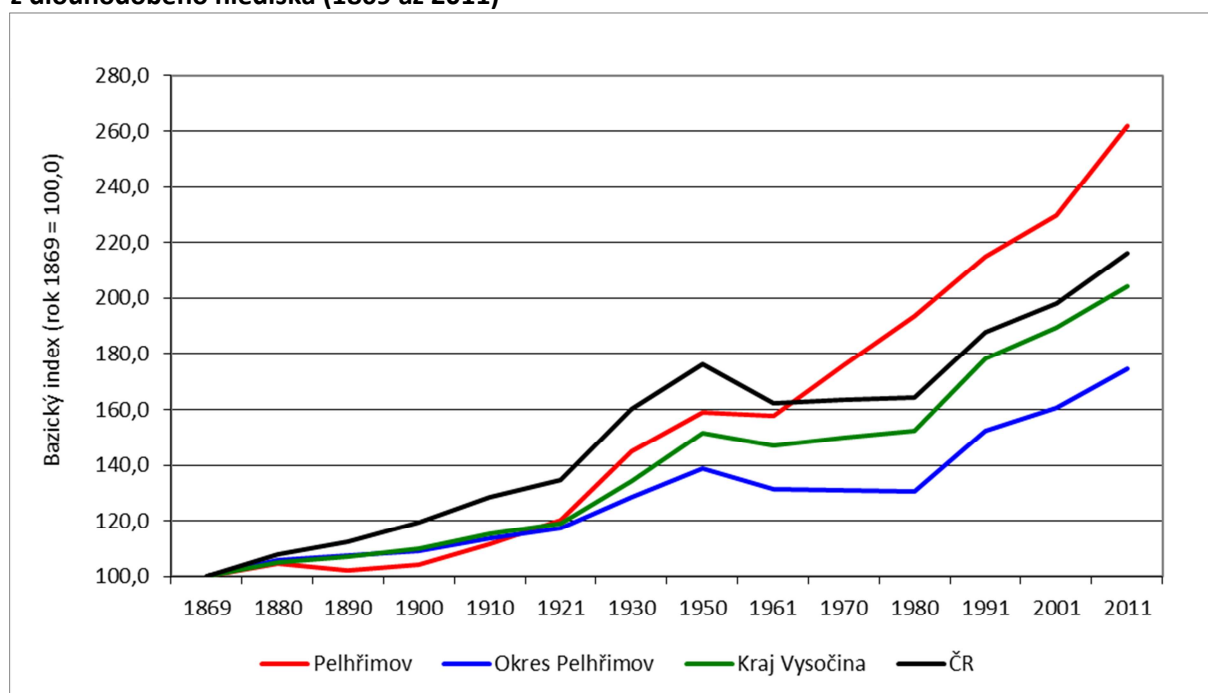
¹⁵ Na základě dat ze sčítání nelze hodnotit ani podíl romské populace mezi obyvateli města, neboť pouze jeden člověk se přihlásil k této národnosti (v okrese Pelhřimov 4 osoby, v celém kraji pak 129 obyvatel). V celé ČR by tak podle výsledků SLDB žila necelá desetina procenta obyvatel romské národnosti (5 199 osob).

1991, kdy opět na jeden dům připadalo téměř 8 obyvatel. Nárůst byl zaznamenán i v případě okresu a kraje, ale skončil v osmdesátých letech, zatímco na úrovni ČR i Pelhřimova až v letech devadesátých.

V roce 1991 přesáhl počet domů v Pelhřimově hodnotu 2 tis. Do roku 2001 se poměr mezi domy a obyvateli mírně snížil (na 7,4) a stejný trend pokračoval i do roku 2011; během posledních 10 let se počet domů v Pelhřimově výrazně zvýšil (o 14,0 %) a při posledním sčítání na jeden dům tak připadalo 6,4 obyvatel, což bylo však stále výrazně více než v okrese (3,3), v kraji (3,8) i v ČR (4,9). Jiná okresní města v kraji však vykazala při posledním sčítání ještě větší hodnoty, především Žďár nad Sázavou (9,2) a Jihlava (8,4), ale více měla i Třebíč (7,2) a pouze Havlíčkův Brod těchto hodnot nedosahoval (5,6 obyvatel na jeden dům).

Vývoj bazického indexu v následujícím obrázku vypovídá o dosti odlišném vývoji počtu domů v Pelhřimově ve srovnání s ostatními sledovanými územními celky. V ČR rostl počet domů až do roku 1950 mnohem rychleji než ve městě Pelhřimov, okrese i kraji (v ČR do roku 1950 vzrostl počet domů ve srovnání s rokem 1869 o téměř 80 %, v kraji o zhruba 45 %, v okrese o 40 % a v Pelhřimově o 60 %). Do roku 1961 však na republikové úrovni klesl počet domů podstatně více než na ostatních úrovních a obdobně jako v okrese následně stagnoval, kdežto v Kraji Vysočina mírně rostl a Pelhřimov vykázal velmi intenzivní výstavbu domů, která v posledních deseti letech nabrala ještě strmější průběh, takže v roce 2011 stálo ve městě 2,6krát více domů než v roce 1869. Také v celé ČR i na území Kraje Vysočina se počet domů do roku 2011 více než zdvojnásobil, v okrese Pelhřimov se zvýšil zhruba o 75 %.

Obr. 3.23: Vývoj počtu domů v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina a v ČR z dlouhodobého hlediska (1869 až 2011)

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005, I. díl, ČSÚ, Praha, 2006, Sčítání lidu, domů a bytů 2011, ČSÚ, Praha, 2012 – předběžné výsledky, vlastní výpočty

3.2.2. Domovní fond

Domovní fond města Pelhřimov tvořilo v roce 2011 celkem 2 541 domů, z nichž bylo 85,5 % trvale obydlených, což bylo více než na úrovni okresu (72,8 %), kraje (79,0 %) či republiky (82,5 %). Neobydlených domů bylo pouze 369, přičemž 195 z nich tvořily objekty sloužící k rekreaci. Jejich

počet velmi výrazně vzrostl ve srovnání s předchozím sčítáním lidu, domů a bytů (tehdy pouze 91 domů sloužilo k rekreaci) a obdobný trend byl zaznamenán také v okrese Pelhřimov a v Kraji Vysočina, zatímco v rámci celé ČR se počet neobydlených objektů sloužících k rekreaci podstatně snížil.

Tab. 3.9: Domovní fond Pelhřimova, okresu Pelhřimov, Kraje Vysočina a ČR (k 26. 3. 2011)

Územní jednotka	2011			
	celkem	obydlené	neobydlené	z toho pro rekreaci
Pelhřimov (abs.)	2 541	2 172	369	195
Pelhřimov (%)	100,0	85,5	14,5	52,8
okres Pelhřimov	21 668	72,8	27,2	73,4
Kraj Vysočina	136 612	79,0	21,0	59,7
ČR	2 149 756	82,5	17,5	44,3

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2011, ČSÚ, Praha, 2012 – předběžné výsledky

Mezi obydlými domy převažovaly rodinné domy (1 786 domů), které tvořily 82,2 % všech obydlých domů. Bytových domů bylo evidováno 344 (15,8 %). Bytové domy jsou charakteristické pro urbanizovaná území s vysokou koncentrací obyvatelstva, proto je podíl bytových domů v Pelhřimově výrazně vyšší než na úrovni okresu i kraje, ale ne již tak jako v celé ČR. Ve srovnání s ostatními okresními městy je zástavba v Pelhřimově podobná jako v Havlíčkově Brodě (14,8 %) a v Třebíči (17,2 % bytových domů) a výrazně méně „městská“ než v Jihlavě (27,2 %) a Žďáru nad Sázavou (27,5 %).

Mezi jednotlivými sčítáními lze sledovat z hlediska bytové výstavby statistiku dokončených bytů. Pomocí údajů o dokončených bytech lze analyzovat ukazatel **intenzita bytové výstavby** a vyjádřit tak atraktivitu území pro bydlení nejenom v čase, ale i mezi různě velkými územními celky. V období 2011-2018 bylo v Pelhřimově dokončeno celkem 214 bytů, z toho nejvíce (60) v roce 2016. Důvodem tohoto jednorázového nárůstu počtu dokončených bytů byla pravděpodobně přestavba původního hotelu Rekrea na ulici Slovanského bratrství, který soukromá společnost postupně až do roku 2017 rekonstruovala a vytvořila zde obytný apartmánový komplex s nadstandardně vybavenými zhruba 100 bytovými jednotkami typu 1+kk (wifi, kabelové připojení, čipový a kamerový systém, parkoviště) o velikosti 20 až 40 m², který nese název City Center Pelhřimov¹⁶.

Průměrně ročně tak šlo ve sledovaném období o 27 bytů. Průměrná roční intenzita bytové výstavby za osmileté období tedy činila 1,7 bytu na 1000 obyvatel středního stavu. Hodnota tohoto ukazatele byla výrazně podprůměrná, neboť celý okres Pelhřimov i Kraj Vysočina vykázaly 2,3 dokončených bytů na 1000 obyvatel a celorepublikový průměr činil 2,6. V době zpracování strategického plánu dochází k prodeji i pronájmu volných bytů v nové zástavbě na ulici Habrová (projekt Pelhřimovské zahrady, počátek výstavby v roce 2018, v první etapě výstavba dvou z celkem pěti bytových domů s kapacitou 21 bytů v jednom domě¹⁷) a Táborská (rezidence Livewell, která má nabídnout až 100 nových bytů¹⁸). Rozhodnutí investorů stavět nové byty právě v Pelhřimově výrazně zvyšuje atraktivitu města pro bydlení a snad přispěje i k zastavení trendu ubývajícího počtu obyvatel města.

Město Pelhřimov mělo od roku 2011 zřízeno Fond rozvoje bydlení, z něhož mohla být poskytnuta půjčka na opravu a modernizaci bydlení, avšak poslední žádost byla schválena dle výroční zprávy

¹⁶ <https://www.citypelhrimov.cz/nabidka-bytu>

¹⁷ <https://www.pelhrimovskezahrady.cz/>

¹⁸ <https://www.livewell.cz/o-projektu/>

města v roce 2014. Fond rozvoje bydlení byl zrušen usnesením zastupitelstva města č. 10/8/20/Z dne 20. 5. 2020.

4. TRH PRÁCE

4.1. Ekonomická aktivita a zaměstnanost

Ekonomická aktivita obyvatelstva podává informace o počtu obyvatel, kteří jsou schopni podílet se na ekonomickém růstu a rozvoji území¹⁹. Ve městě Pelhřimov žilo při posledním sčítání lidu celkem 8 708 ekonomicky aktivních a z celkového počtu obyvatel tak představovali 53,3 %. To bylo o něco více než na úrovni okresu (50,9 %), ale i kraje (51,1 %) a ČR (52,3 %). Pokud bychom měřili míru ekonomické aktivity, tedy podíl ekonomicky aktivních osob z obyvatel starších 15 let, byla by hodnota tohoto ukazatele v případě Pelhřimova 61,9 %, v okrese 59,2 %, v kraji 59,9 % a v ČR 61,1 %. Míra ekonomické aktivity je v Pelhřimově tedy o něco vyšší než činil průměr všech ostatních nadřazených územních celků.

4.1.1. Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva podle kategorie ekonomické aktivity

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo lze dále členit na zaměstnané a nezaměstnané. Ze zaměstnaných lze dále určit zaměstnance a podnikatele. Podíl nezaměstnaných z celkového počtu ekonomicky aktivních je možno chápat jako míru nezaměstnanosti ke dni sčítání lidu. Ta v případě města Pelhřimov činila 5,4 %, což bylo méně než v okrese (6,6 %) a výrazně méně než v kraji (9,2 %) a v celé ČR (9,8 %).

Tab. 4.1: Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva města Pelhřimov, okresu Pelhřimov, Kraje Vysočina a ČR

Územní jednotka	Ekonomicky aktivní (EA)	z EA zaměstnaní	ze zaměstnaných		z ekonomicky aktivních nezaměstnaní
			zaměstnanci	podnikatelé	
Pelhřimov (abs.)	8 708	8 239	6 219	1 306	469
Pelhřimov (rel.)	100,0	94,6	75,5	15,9	5,4
Okres Pelhřimov	36 923	93,4	75,4	15,4	6,6
Kraj Vysočina	262 107	90,8	76,9	14,0	9,2
ČR	5 523 428	90,2	72,6	15,2	9,8

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2011, ČSÚ, Praha, 2012 – předběžné výsledky

Ze zaměstnaných ve všech územních jednotkách převažoval počet zaměstnanců nad počtem podnikatelů. Zaměstnanci v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov i v Kraji Vysočina tvořili více než ¾ zaměstnaných osob, v celé ČR pak o něco méně (72,6 %). Z tohoto hlediska vykazalo město Pelhřimov, okres i kraj tedy nižší podnikatelskou aktivitu než činil průměr ČR.

4.1.2. Struktura ekonomicky aktivních obyvatel podle vzdělání

Vzdělanostní struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva města Pelhřimov, okresu Pelhřimov, Kraje Vysočina a ČR je zachycena v tabulce č. 4.2 a obrázku č. 4.1. Je z nich patrné, že nejsilnější skupinou v Pelhřimově stejně jako na úrovni celé ČR byli ekonomicky aktivní s nejvyšše středním vzděláním s maturitou (44,4 %), zatímco v případě okresu i kraje tvořily největší skupinu ekonomicky aktivní osoby s nejvyšše středním vzděláním bez maturity. Těch bylo na území obou celků dokonce více než dvě pětiny (shodně 42,2 %), zatímco v samotném Pelhřimově pouze necelá třetina (33,0 %). Na druhé

¹⁹ Ekonomicky aktivní obyvatelstvo se zjišťuje pouze při sčítání lidu, tedy jednou za deset let. Mezi ekonomicky aktivní osoby dle posledního sčítání lidu 2001 jsou zahrnuti všechny osoby, které uvedly, že patří mezi zaměstnané osoby, zaměstnavatele, osoby samostatně činné, pracující důchodce, pracující studenty a učně, ženy na mateřské dovolené v trvání 28 resp. 37 týdnů, osoby v základní, náhradní nebo civilní vojenské službě, ve vazbě a výkonu trestu nebo osoby nezaměstnané. V roce 2011 již v souboru obyvatel nefigurovaly osoby v základní, náhradní nebo civilní vojenské službě, jinak zůstaly kategorie stejné.

straně bylo v Pelhřimově více vysokoškoláků (17,9 %). Agregovaná skupina osob nejméně s maturitou tedy v Pelhřimově tvořila 62,3 % všech ekonomicky aktivních, zatímco v ČR šlo o 54,9 %, v Kraji Vysočina pouze o 51,6 % a v okrese Pelhřimov pak o 51,9 %.

Tab. 4.2: Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva města Pelhřimov, okresu Pelhřimov, Kraje Vysočina a ČR dle vzdělání

Územní jednotka	Ekonomicky aktivní	z toho se vzděláním			
		základní vč. bez vzdělání	střední bez maturity	střední s maturitou	vysokoškolské
Pelhřimov (abs.)	8 708	414	2 871	3 866	1 557
Pelhřimov (rel.)	100,0	4,8	33,0	44,4	17,9
Okres Pelhřimov	36 923	5,9	42,2	39,0	12,9
Kraj Vysočina	262 107	6,1	42,2	37,9	13,7
ČR	5 523 428	8,2	36,9	37,8	17,1

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2011, ČSÚ, Praha, 2012 – předběžné výsledky

Nejmenší skupinu představovali ve všech územních celcích ekonomicky aktivní s nejvýše základním vzděláním (vč. bez vzdělání a s nedokončeným základním vzděláním), ale i zde byly zřejmé výrazné rozdíly – město Pelhřimov jich mělo pouze necelých 5 %, okres a kraj zhruba 6 %, ale v celé ČR jich bylo sečteno 8,2 % z celkového počtu ekonomicky aktivních. Vzdělanostní úroveň ekonomicky aktivních obyvatel města Pelhřimov je tedy ve srovnání s průměry okresu, kraje i ČR podstatně lepší.

4.1.3. Struktura zaměstnaných podle odvětví ekonomické činnosti

U zaměstnaných osob a částečně i u osob nezaměstnaných lze stanovit jejich strukturu podle odvětví ekonomické činnosti, v rámci něhož byli ve chvíli sčítání zaměstnaní nebo které vykonávali ve svém posledním zaměstnání (v případě nezaměstnaných). V této podkapitole bude analyzována pouze odvětvová struktura zaměstnaných.

Ke dni sčítání bylo ve městě Pelhřimov sečteno celkem 305 osob, které se věnovaly ve svém zaměstnání zemědělské či lesnické činnosti nebo rybolovu, což představovalo 3,7 % všech zaměstnaných (v roce 2001 to bylo 6,2 %). Tento podíl byl ve srovnání s jinými částmi okresu Pelhřimov i Kraje Vysočina velmi nízký a nijak zvlášť se nelišil od průměru ČR (3,0 %). Kraj Vysočina dlouhodobě vykazuje vysoký podíl pracujících v primárním sektoru, který je zároveň nejvyšší ze všech krajů ČR. I okres Pelhřimov patří mezi regiony výrazně orientované na primární sektor, což dokazuje i to, že v zemědělství a lesnictví při sčítání lidu pracovalo 8,8 % všech zaměstnaných (v tom 7,5 % při zemědělské výrobě).

V sekundárním sektoru bylo dle sčítání lidu zaměstnáno v Pelhřimově 3 122 osob, což představovalo 37,9 % všech zaměstnaných. Rovněž tento podíl byl o něco nižší než v případě okresu Pelhřimov (41,2 %) a Kraje Vysočina (43,1 %), ale přece jen větší než činil průměr ČR (35,7 %). Nízký byl v rámci sekundéru především podíl zaměstnaných ve stavebnictví (6,3 %), neboť v ostatních územích vždy překračoval hodnotu 7 %. V průmyslu bylo zaměstnáno 2,6 tis. osob, tedy 31,6 % všech zaměstnaných, což bylo více než v ČR, ale podstatně méně než v okrese či kraji (podstatný pokles ale nastal ve srovnání s rokem 2001, kdy bylo v průmyslu zaměstnáno 38,3 % osob). Mnohem méně významný než v kraji i v celé ČR byl v Pelhřimově a také v okrese Pelhřimov energetický průmysl, tedy výroba a rozvod energie a vody (pouze 0,9 %, v okrese 1,0 %) a zanedbatelný význam pro zaměstnanost měla také těžba nerostných surovin (0,2 % a 0,1 %).

Zpracovatelský průmysl zastával významnou funkci pro zaměstnanost ve městě, v okrese i v Kraji Vysočina. V rámci zpracovatelského průmyslu však v Pelhřimově nedominovalo výrazně žádné odvětví ve srovnání s ostatními celky, pouze lze zmínit ostatní zpracovatelský průmysl, v němž byl podíl pracujících třikrát větší než v průměru v celé ČR a zároveň odvětví zaměstnávalo více než 5 % všech osob. Také okres Pelhřimov a Kraj Vysočina vykázal určitou specializaci na tento průmysl (odvětví zahrnuje výrobu nábytku, sportovních potřeb, hraček, hudebních nástrojů, kartáčnických výrobků apod.). Nejvíce osob však v rámci zpracovatelského průmyslu pracovalo ve strojírenství a jejich podíl v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov i v Kraji Vysočina překračoval 8 %, tedy více než v případě celé ČR (6,7 %).

Tab. 4.3: Struktura zaměstnaných v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina a v ČR dle odvětví ekonomické činnosti

Odvětví	Pelhřimov		Okres Pelhřimov		Kraj Vysočina		Česká republika	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
I. sektor	305	3,7	3 026	8,8	15 993	6,7	151 268	3,0
Zemědělství	252	3,1	2 576	7,5	13 452	5,7	119 047	2,4
Lesnictví a rybolov	53	0,6	450	1,3	2 541	1,1	32 222	0,6
II. sektor	3 122	37,9	14 224	41,2	102 596	43,1	1 778 046	35,7
Průmysl	2 604	31,6	11 713	34,0	83 963	35,3	1 396 560	28,0
Těžba nerostných surovin	16	0,2	41	0,1	1 236	0,5	41 272	0,8
Zpracovatelský průmysl	2 511	30,5	11 324	32,8	78 507	33,0	1 277 511	25,6
- potravinářský	343	4,2	1 360	3,9	8 130	3,4	129 587	2,6
- TOK*	236	2,9	907	2,6	5 536	2,3	64 428	1,3
- dřevozpracující	75	0,9	1 014	2,9	4 329	1,8	39 781	0,8
- papírenský a polygr.	39	0,5	213	0,6	1 743	0,7	40 799	0,8
- chemický	321	3,9	1 093	3,2	4 554	1,9	122 752	2,5
- sklářský a stav. hmot	26	0,3	132	0,4	2 211	0,9	53 249	1,1
- hutnický a kovozprac.	234	2,8	1 535	4,5	14 433	6,1	231 875	4,7
- strojírenský	686	8,3	2 960	8,6	24 050	10,1	334 645	6,7
- elektrotechnický	132	1,6	515	1,5	6 514	2,7	178 572	3,6
- ostatní zpracovatelský	419	5,1	1 595	4,6	7 006	2,9	81 823	1,6
Výroba a rozvod energií	77	0,9	348	1,0	4 220	1,8	77 777	1,6
Stavebnictví	518	6,3	2 510	7,3	18 632	7,8	381 485	7,7
III. sektor	4 812	58,4	17 235	50,0	119 292	50,1	3 053 271	61,3
Obchod	876	10,6	3 549	10,3	23 923	10,1	573 272	11,5
Pohostinství a ubytování	224	2,7	989	2,9	6 595	2,8	177 926	3,6
Doprava a spoje	469	5,7	2 108	6,1	14 249	6,0	371 655	7,5
Finančnictví	226	2,7	662	1,9	4 372	1,8	138 490	2,8
Služby pro podniky	621	7,5	1 899	5,5	14 797	6,2	505 502	10,1
Veřejná správa a obrana	629	7,6	1 932	5,6	13 757	5,8	329 122	6,6
Vzdělávání	647	7,8	2 324	6,7	15 900	6,7	339 039	6,8
Zdravotní a sociální péče	773	9,4	2 569	7,4	17 312	7,3	370 731	7,4
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	346	4,2	1 203	3,5	8 387	3,5	247 533	5,0
Celkem	8 239	100,0	34 484	100,0	237 881	100,0	4 982 585	100,0

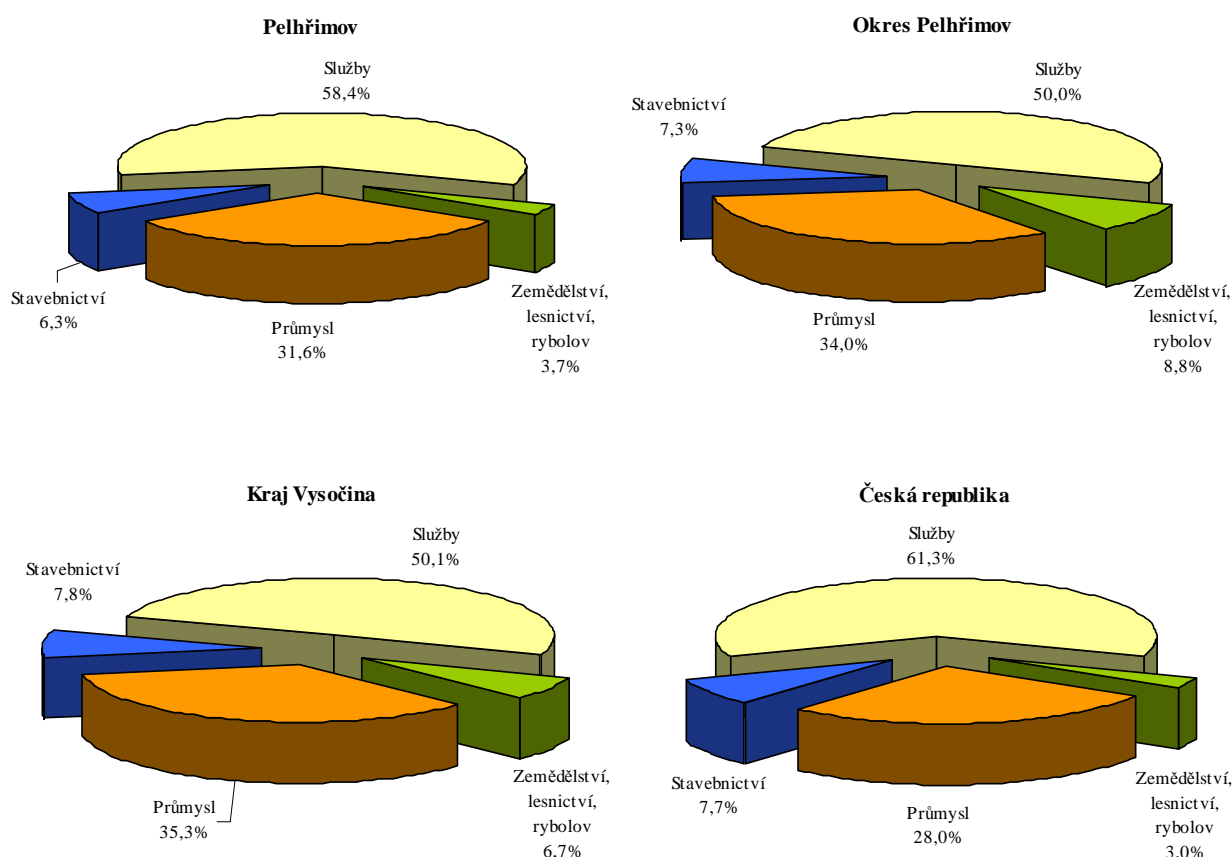
Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2011, ČSÚ, Praha, 2012 – předběžné výsledky

* TOK – textilní, oděvní a kožedělný průmysl

Město Pelhřimov potvrdilo svou pozici střediska v rámci Kraje Vysočina nadprůměrným počtem osob zaměstnaných v terciárním sektoru. Podíl zaměstnaných ve službách (58,4 %) byl podstatně vyšší než činil průměr v okrese, resp. v kraji (50,0 %, resp. 50,1 %), ale přesto nedosahoval republikového průměru (61,3 %). Ve srovnání s rokem 2001 sektor služeb významně posílil svoji pozici (v roce 2001

pracovalo v terciéru ve městě pouze 45,8 % všech zaměstnaných). Pouze tři odvětví terciéru však vykazala vyšší podíl zaměstnaných než v ČR, ale o žádné specializaci se zde nedá hovořit. Jednalo se o odvětví zdravotnictví, vzdělávání a veřejnou správu. V ostatních odvětvích služeb pracoval menší podíl osob než v ČR; nejslabším odvětvím bylo heterogenní odvětví služeb pro podniky a v rámci něho bylo nedostatečně rozvinuté především odvětví výzkumu a vývoje, ale nízký byl ve srovnání s ČR také počet osob zaměstnaných v rámci reklamních, leasingových, bezpečnostních i personálních agentur.

Obr. 4.1: Odvětvová struktura zaměstnaných v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina a v ČR dle odvětví ekonomické činnosti (v %)

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2011, ČSÚ, Praha, 2012 – předběžné výsledky

Z hlediska ekonomické aktivity a zaměstnanosti lze tedy shrnout, že město Pelhřimov vykazovalo dle sčítání lidu vzdělanější pracovní sílu ve srovnání s celým okresem Pelhřimov, Krajem Vysočina i s ČR. Také se zde postavení města jako střediska prokázala větším významem terciéru pro zaměstnanost než v jiných částech kraje, nicméně tento sektor národního hospodářství zůstával i nadále poddimenzován ve srovnání s průměrem ČR.

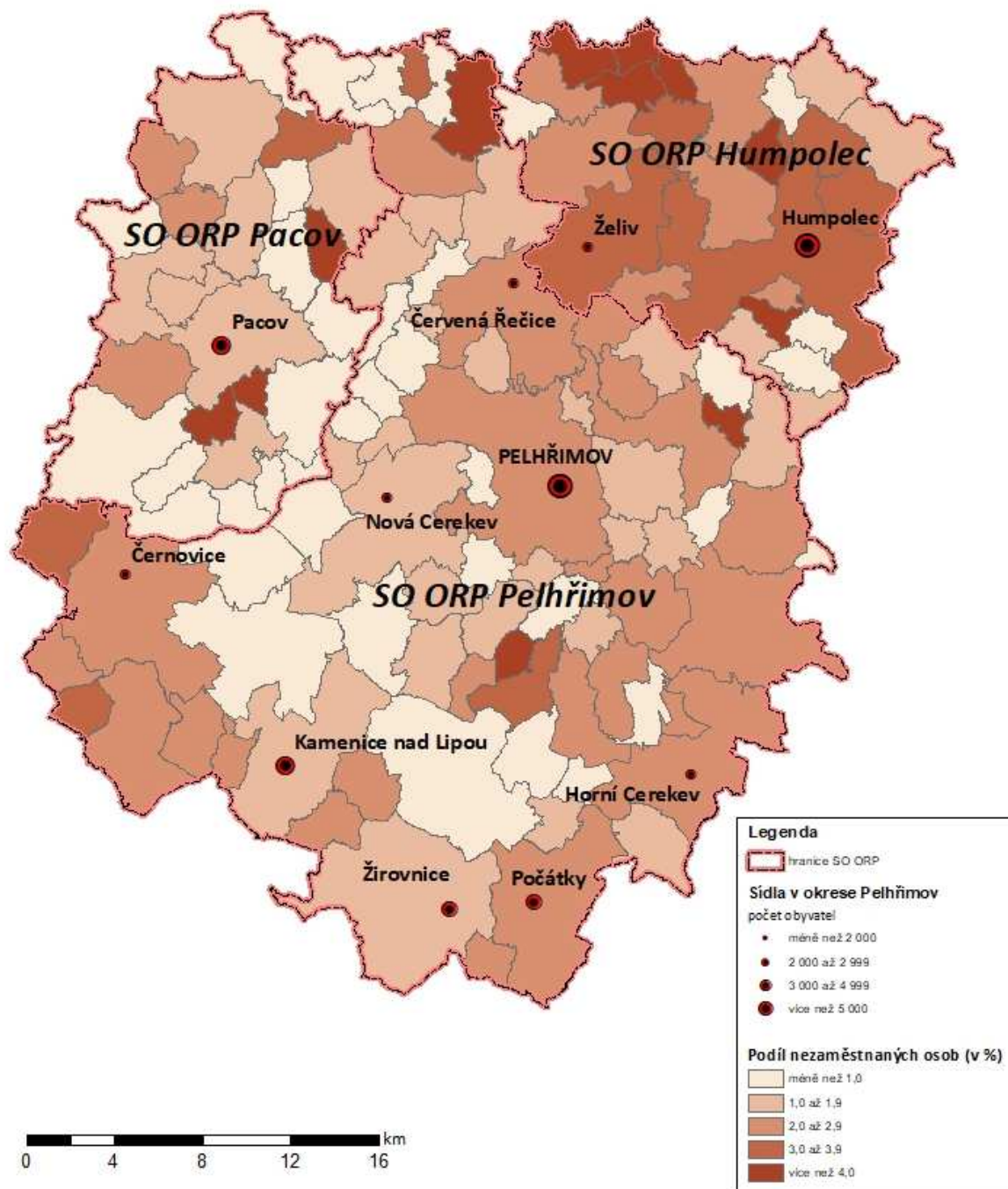
4.2. Nezaměstnanost

4.2.1. Vývoj nezaměstnanosti

Vývoj situace na trhu práce z hlediska nezaměstnanosti lze vzhledem ke změně metodiky, resp. využívaného ukazatele, ale také z důvodu výpadku monitorovacího systému Úřadu práce ČR sledovat až od března 2014. Analýza bude probíhat za pomoci ukazatele „podíl nezaměstnaných osob“ (dále

PNO), který je s předchozím ukazatelem „míra registrované nezaměstnanosti“ nesrovnatelný a zároveň o úrovni nezaměstnanosti vypovídá mnohem méně.

Obr. 4.2: Podíl nezaměstnaných osob v obcích okresu Pelhřimov k 31. 5. 2020

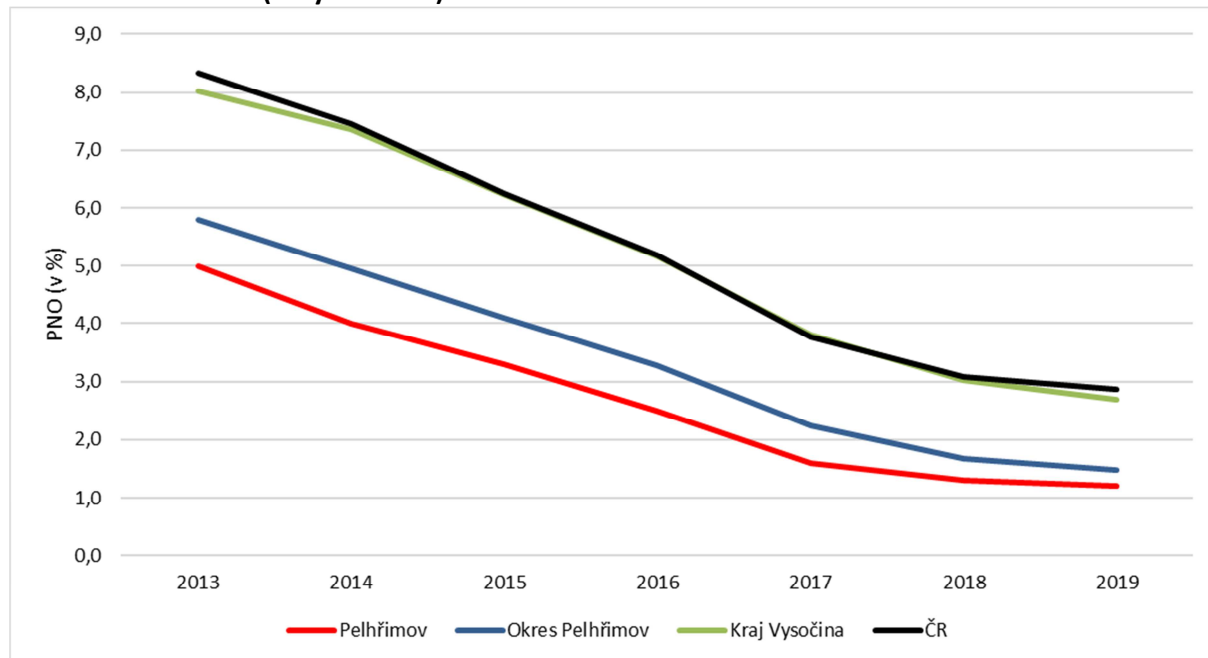

Pramen: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska, MPSV ČR, 2020; vlastní zpracování na základě podkladů ArcDATA, s.r.o., Praha, 2020

Okres Pelhřimov je dlouhodobě typický velmi podprůměrnou nezaměstnaností ve srovnání s ostatními okresy kraje i ČR (běžně patří mezi nejlepších 10 okresů), což je dáno jednak nízkou hustotou osídlení, která však není důvodem pro to, aby některé především veřejné služby (školy, zdravotnictví, veřejná správa) nebyly v Pelhřimově pokryty, a na druhé straně vysokou zaměstnaností v zemědělství, pro jehož fungování je nutné zapojit zdejší pracovní sílu, které se často i nedostává.

Obyvatelstvo je navíc zvyklé a ochotné pracovat za nižší mzdy nebo také dojíždět za prací na delší vzdálenosti (Praha).

Obr. 4.3: Vývoj míry nezaměstnanosti v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina a v ČR v letech 2013*-2019 (vždy k 31. 12.)

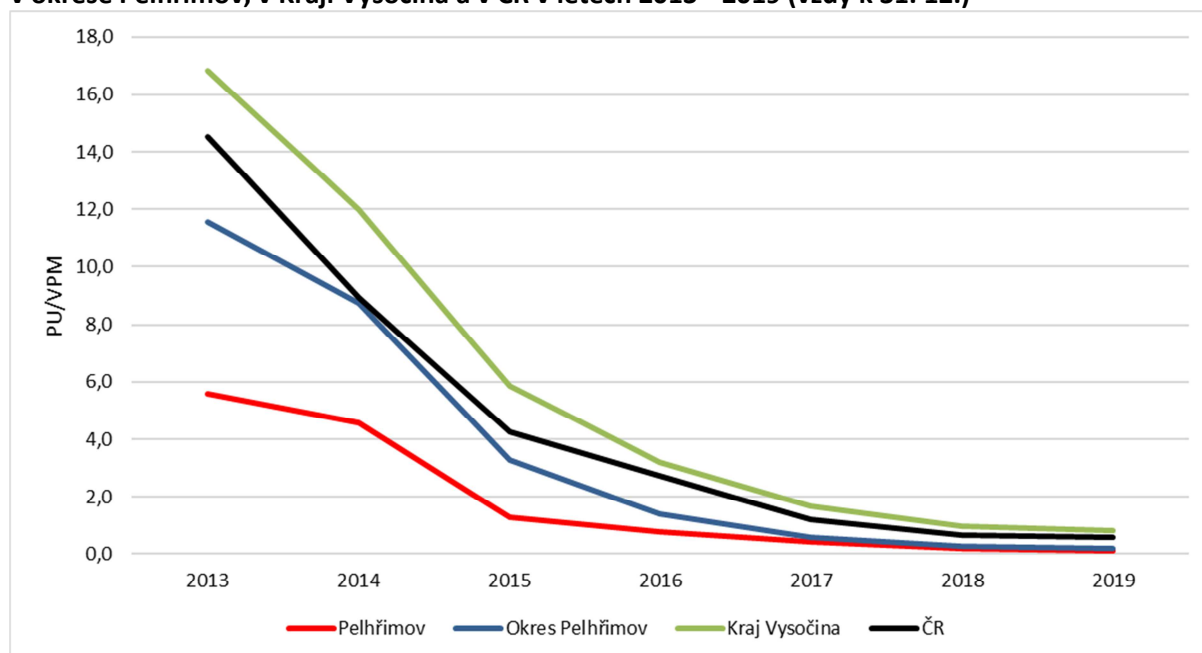

Pramen: Statistika nezaměstnanosti z územního hlediska 2014-2019. In: MPSV.cz, [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/nezamestnanost-v-obcich>, vlastní výpočty

* rok 2013 zastupuje údaj za březen 2014

Obdobně je to i v případě města Pelhřimov, které vykazovalo za posledních šest let vždy nižší nezaměstnanost, než činil okresní průměr, což je dáno mj. jeho veřejnosprávní funkcí jako střediska správního obvodu ORP, koncentrací škol, zdravotnických a sociálních zařízení, které mají rovněž mnohdy problémy se získáním kvalifikované pracovní síly. Kraj Vysočina vykazoval po celé sledované období zhruba stejnou hodnotu PNO jako ČR.

Situaci na trhu práce lze sledovat také z hlediska syntetického ukazatele „počet uchazečů připadajících na jedno volné pracovní místo“. Z následujícího obrázku je patrné, že Pelhřimov vykazoval již od konce ekonomické krize velmi nízké hodnoty ve srovnání s ostatními územími. V roce 2015 byl znamenán všude již téměř soulad mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu (počet uchazečů na jedno místo se blížil hodnotě 1). Okres Pelhřimov vykazoval hodnoty sledovaného ukazatele na počátku období zhruba dvojnásobné, Kraj Vysočina dokonce téměř trojnásobné a zároveň vyšší než ČR. Hodnota ukazatele však v následujících letech rychle klesala, což však nebylo způsobeno pouze zlepšující se situací na trhu práce v důsledku ekonomického růstu. Vlivem špatného monitoringu pracovních míst na Úřadě práce ČR, který nechává v centrální evidenci již neaktuální pracovní místa a místa pro cizince, která nejsou přístupná běžným uchazečům o zaměstnání, je vypovídací schopnost tohoto ukazatele od roku 2016 mizivá. Určitou naději k pročištění centrální databáze dává současná koronavirová krize, během níž by byl další nárůst počtu volných pracovních, případně i stagnace již do očí bijící.

Obr. 4.4: Vývoj ukazatele „počet uchazečů připadajících na 1 volné pracovní místo“ v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina a v ČR v letech 2013*-2019 (vždy k 31. 12.)

Pramen: Statistika nezaměstnanosti z územního hlediska 2014-2019. In: MPSV.cz, [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/nezamestnanost-v-obcich>, vlastní výpočty

* rok 2013 je zastoupen údajem za březen 2014

4.2.2. Struktura nezaměstnanosti podle délky evidence

V následující kapitole bude analyzována struktura uchazečů o zaměstnání podle délky evidence. Pro zemědělské regiony je charakteristický sezónní průběh nezaměstnanosti, tzn. že na konci daného roku je největší skupina osob evidována méně než 6 měsíců (odchod do evidence úřadů práce na podzim, z evidence úřadů práce na jaře). Obdobně sezónní jsou práce ve stavebnictví a cestovním ruchu, které v podzimních měsících končí (s výjimkou např. horských oblastí a lyžařských středisek).

Tab. 4.4: Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky evidence na úřadech práce v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina a v ČR v letech 2014 a 2019 (k 31. 12.)

Území	Počet uchazečů celkem		Struktura uchazečů podle délky evidence na ÚP					
			do 6 měsíců		6 – 12 měsíců		12 a více měsíců	
	2014	2019	2014	2019	2014	2019	2014	2019
Pelhřimov	446	141	56,5	82,3	14,8	11,3	28,7	6,4
Okres Pelhřimov	2 383	746	55,3	83,4	15,2	11,7	29,5	5,0
Kraj Vysočina	25 532	9 642	45,2	68,1	13,9	13,5	40,9	18,4
ČR	541 914	215 532	40,4	64,1	15,8	15,1	43,8	20,8

Pramen: Měsíční statistika struktury uchazečů a volných pracovních míst 2014-2019. In: MPSV.cz, [online]. [citováno 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/struktura-uchazecu>, vlastní výpočty

Město Pelhřimov i okres Pelhřimov vykázal výraznou závislost na sezónních činnostech, neboť k 31. 12. 2014 byla evidována méně než půl roku více než polovina všech uchazečů o zaměstnání, v roce 2019 dokonce přes 80 %. To jsou výrazné nepoměry především ve srovnání s celorepublikovým průměrem, kde v roce 2014 představovali krátkodobě nezaměstnaní pouze 40 % a i přes výrazný nárůst jejich podílu v roce 2019 nedosáhl ani 65 %. To je velmi pozitivní znak situace na trhu práce, neboť vypovídá o tom, že většina těchto uchazečů je zaměstnatelná a nehrozí jim dlouhodobá

nezaměstnanost. To potvrzuje také údaj o uchazečích evidovaných déle než rok, kterých bylo v Pelhřimově i celém okrese minimum, v kraji i v ČR byl jejich podíl několikrát vyšší a činil zhruba pětinu. I to je však mnohem méně než před pěti lety, kdy ekonomika ČR začala po skončení globální hospodářské krize opět ožívat a dlouhodobě nezaměstnaní tvořili největší skupinu. Zda takto příznivá situace na trhu práce vydrží v Pelhřimově i po koronavirové krizi ukáže vývoj v roce 2020.

5. HOSPODÁŘSTVÍ

5.1. Bilance půdy

Dalším důkazem k označení území města Pelhřimov jako střediska zemědělského regionu je struktura druhů pozemků, na kterých se město, resp. jeho venkovské části rozprostírají. Celkem 64,5 % plochy studovaného území tvoří **zemědělská půda** (orná půda, sady a zahrady, trvalé travní porosty – TTP), což je více než na úrovni celého okresu (60,7 %), kraje (60,0 %) a především celé ČR (53,3 %). Největší plochu ze zemědělské půdy zaujímá orná půda (téměř polovinu z celkové rozlohy města – 48,9 % a 75,8 % zemědělské půdy), v případě okresu Pelhřimov a Kraje Vysočina jde o 46 – 49 % a na celém území ČR je jako orná půda využíváno již pouze 37,3 % plochy. Vzhledem ke klimatickým podmínkám a relativně vysoké nadmořské výšce není území kraje, okresu a ani města příliš příznivé pro zahradnictví a výsadbu ovocných sadů, ani v okrese Pelhřimov ani na území města se nenachází vinice nebo chmelnice (plocha využitá jako sady a zahrady zabírá ve městě zhruba 2 % území, v celé ČR 3,0 %). Naopak v případě trvalých travních porostů (TTP) vykazovalo město i okres Pelhřimov mírně nadprůměrné hodnoty ve srovnání s Krajem Vysočina (přes 13 %, kraj 12 %).

Tab. 5.1: Využití půdy v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina a v ČR (k 31. 12. 2019, v ha, %)

Území	Orná	Sady a zahrady*	TTP	Lesní pozem.	Vodní plochy	Zastavěné plochy	Ostatní	Celkem (ha, %)
Pelhřimov (v ha)	4 661,8	196	1284,8	2 210,8	136,3	190,7	847,5	9 527,7
Pelhřimov (%)	48,9	2,1	13,5	23,2	1,4	2,0	8,9	100,0
Okres Pelhřimov (%)	46,0	1,5	13,2	30,3	1,8	1,2	6,0	128 889,1
Kraj Vysočina (%)	46,3	1,6	12,1	30,5	1,8	1,3	6,3	679 457,7
ČR (%)	37,3	3,1	12,9	33,9	2,1	1,7	9,0	7 887 003,7

Pramen: Veřejná databáze ČSÚ, Praha, 2020

* včetně vinic a chmelnic

Největší podíl z **nezemědělské půdy** tvoří v ČR lesní plochy. Kraj Vysočina nedosahuje průměrných republikových hodnot (30,5 %) a podíl lesní půdy navíc klesá. Stejně tak tomu je i v případě okresu Pelhřimov i samotného města Pelhřimov, z jehož území nezabírají lesní plochy ani čtvrtinu (23,2 %). Vodní plochy jsou ve městě zastoupeny na menším území než na ostatních úrovních (1,4 %), přestože v kraji či okrese nedosahují ani 2 % (v ČR 2,1 %). Vzhledem k charakteru Pelhřimova jako města je pochopitelný o něco vyšší podíl zastavěných ploch (2,0 %) ve srovnání s okresem (1,2 %) i krajem (1,3 %) a převyšuje také průměr ČR (1,7 %). Naopak ostatní plochy jsou zastoupeny obdobně jako v ČR zhruba 9 % a okresní i krajské průměry jejich podíl v Pelhřimově překračuje.

5.2. Struktura ekonomických subjektů

V současné době ČSÚ na území města Pelhřimov registruje zhruba 4 tis. ekonomických subjektů, ale z nich pouze 2,2 tis. se zjištěnou aktivitou. Z hlediska právní formy jde především o fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku a podnikající dle živnostenského zákona (3,0 tis., tj. 73,2 %, ale pouze 1,5 tis. se zjištěnou aktivitou). Dále jsou to obchodní společnosti (417 subjektů, tj. 10 %, ale jen 382 se zjištěnou aktivitou). Z hlediska počtu zaměstnanců šlo ve většině případů o podniky, které neměly uveden počet zaměstnanců nebo byly bez zaměstnanců. Pouze zhruba stovka podniků vykázala **počet zaměstnanců vyšších než 10**. Z toho nejvíce jich spadalo do terciárního sektoru – zhruba polovina, 47 do sekundárního sektoru, z toho pouze 13 do stavebnictví, zbytek do průmyslu, a 5 organizací působilo v zemědělství, nebo lesnictví. Jejich struktura podle velikosti a odvětví činnosti je uvedena v následující tabulce. V Pelhřimově byly dle ČSÚ pouze dva podniky s více než 500 pracovníky, a to AGROSTROJ International, s.r.o. a Nemocnice Pelhřimov, p. o. Celkem 16 společností

mělo mezi 100 a 499 zaměstnanci, z toho nejvíce ve zpracovatelském průmyslu (11 firem). Bylo to o 4 podniky méně než v roce 2011.

Tak. 5.2: Struktura hospodářských subjektů dle počtu zaměstnanců a příslušnosti k sektorům národního hospodářství v roce 2019 (nad 10 zaměstnanců)

Odvětví NH	10 – 19	20 – 24	25 – 49	50 – 99	100 – 199	200 – 249	250 – 499	nad 500	Celkem
Primér	1	1	3						5
Sekundér	19	3	9	5	6	1	4	1	48
Průmysl	13	1	7	3	5	1	4	1	34
Zpracovatelský průmysl	12	1	5	3	4	1	4	1	30
<i>Potravinářský</i>	1		1	1	1	1	1		6
<i>TOK</i>	2		1		1		1		5
<i>Papírenský a polygrafický</i>	1								1
<i>Chemický a výroba z plastů</i>					1				1
<i>Hutnický a kovo zpracující</i>	2		2	2					6
<i>Elektrotechnický</i>	2								2
<i>Strojírenský</i>	3	1					1	1	6
<i>Ostatní</i>	2		1	1	2		2		8
<i>Opravy a instalace</i>			1						1
Výroba a rozvod energií			1						1
Zásobování vodou, odpady	1		1		1				3
Stavebnictví	6	2	2	2	1				13
Terciér	19	4	16	6	4	0	1	1	51
Obchod	11	1	1	1			1		15
Doprava a spoje		1	4		1				6
Pohostinství a ubytování	2		1						3
Inf. a komunik. čin.	1								1
Čin. v oblasti nemovitostí			1						1
Profesní, vědecké a technické činnosti	3								3
Administrativní a podpůrné činnosti			2						2
Veřejná správa a obrana			1		1				2
Vzdělávání		1	4	4	1				10
Zdravotní a sociální péče	1	1	1	1	1			1	6
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	1		1						2
Celkem	39	8	28	12	10	1	5	2	104

Pramen: Registr ekonomických subjektů 2019. ČSÚ, Praha, 2019

5.2.1. Zemědělství

Město Pelhřimov leží dle typu zemědělských výrobních oblastí v bramborářské oblasti, která je charakteristická středně vlněným až silně svažitém terénem, kambizeměmi, hlinitopísčitymi až písčitohlinitými půdami s nižším podílem mělkých a silně skeletovitých půd, mírně teplými klimatickými podmínkami, průměrnou teplotou 5 – 8°C a průměrnými srážkami 550 – 900 mm. Pěstují se zde především konzumní, průmyslové a sadbové brambory, krmné obilniny, řepka. Tento typ tvoří necelou pětinu zemědělského půdního fondu ČR. Na území města se nenachází žádný větší chov hospodářských zvířat. Cena zemědělských pozemků dle vyhlášky 412/2008 Sb. činila k 1. 1. 2020 celkem 5,43 Kč/m² a byla tedy spíše podprůměrná. Tržní cena by se měla pohybovat mezi 22 a 31 Kč za m².

Ve městě Pelhřimov působilo dle Registru ekonomických subjektů (RES) v roce 2019 v odvětví zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství celkem 214 subjektů (164 se zjištěnou aktivitou). Činností v oblasti zemědělské výroby se zabývá **Farma Poříčí, s.r.o.**, která má více než 25 zaměstnanců a kromě toho provozuje také Motel Farma (restaurace a ubytování). Zemědělskou, konkrétně živočišnou výrobou se zabývá také firma **Agrospol Starý Pelhřimov, s.r.o.**, která v roce 2019 zaměstnával 20 osob, a také **RYNAGRO a.s.** s 26 zaměstnanci (rok 2018), jež je dceřinou společností firmy ZZN Pelhřimov a.s. V oblasti lesnictví jsou pak největším zaměstnavatelem již pouze **Městská správa lesů Pelhřimov s.r.o.** (více než 25 zaměstnanců). V důsledku kůrovcové kalamity společnost v roce 2019 vytěžila čtyřikrát více dřeva než v běžných letech, čímž vznikly desítky hektarů holin. Město Pelhřimov je vlastníkem 2000 hektarů historického lesního majetku, jehož součástí je i lesní komplex Křemešník, kde jsou kalamitou také ve velkém rozsahu zasaženy lesní porosty²⁰. Druhá větší společnost Lesy Pelhřimov, a.s., která na území Pelhřimova působila od roku 1992, se v roce 2018 dostala do insolvence a v roce 2019 do konkurzu.

5.2.2. Průmysl

Průmyslových firem bylo v celém Pelhřimově včetně jeho částí na konci roku 2019 registrováno 475 (12,0 % ze všech subjektů, což bylo zhruba stejně jako v ČR – 12,5 %, ale méně než v okrese – 13,8 % i v kraji – 15,1 %; pouze 298 mělo v roce 2019 zjištěnou aktivitu). V Pelhřimově sice nemá sídlo žádná společnost, která by se zabývala těžbou nerostných surovin, nicméně takováto firma na území města působí. Jedná se o společnost Českomoravský štěrk, a.s., která v lomu Nemojov na katastru Radňova těží stavební kámen povrchovou těžbou, konkrétně migmatiticko biotické ruly u Nemojova. Její sesterská společnost Českomoravský beton, a.s. pak v Pelhřimově provozuje betonárnu.

Průzkumem veřejně dostupných zdrojů o hospodaření průmyslových subjektů se sídlem v Pelhřimově bylo identifikováno 10 průmyslových firem, které měly v roce 2019 více než 100 zaměstnanců. Tři společnosti spadaly do potravinářského průmyslu, dvě do ostatního zpracovatelského a také do textilního, oděvního a kožedělného průmyslu.

Tab. 5.3: Největší průmysloví zaměstnavatelé působící v Pelhřimově (nad 100 zaměstnanců)

IČO	Název	Odvětví průmyslu	Počet zaměstnanců v Kraji Vysočina	
			2010	2018, 2019
28148215	AGROSTROJ International, s.r.o.	strojírenství	0	900*
25162501	RIMOWA CZ spol. s r.o.	textilní, oděvní a kožedělný	230	533
25183427	Spojené kartáčovny a.s.	ostatní zpracovatelský	421	390
25156063	ADÉLKA a.s.	potravinářský	232	254
16853962	FIA ProTeam s.r.o.	ostatní zpracovatelský	135	250*
46678140	ZZN Pelhřimov a. s.	potravinářský	225	201
26094720	Produktion Sito s.r.o.	chemický a výroba plastů	193	176
26068095	LIWA CZ, s.r.o.	textilní, oděvní a kožedělný	78	145
00028754	DUP - družstvo	potravinářský	132	140
49056689	Technické služby města Pelhřimova, příspěvková organizace	zásobování vodou, odpady	107	108

Pramen: RES, ČSÚ, 2011; Účetní závěrky firem ze rok 2010, 2017-2019, Veřejný rejstřík, 2020
pozn. * odhad

²⁰ http://www.mestopelhřimov.cz/assets/File.ashx?id_org=11891&id_dokumenty=32276, str. 2

Největším průmyslovým zaměstnavatelem v Pelhřimově je **Agrostroj International, s.r.o.**, který vznikl jako dceřiná firma společnosti AGROSTROJ Pelhřimov, a.s. v roce 2012 a má tak svoje kořeny v roce 1896 v soukromé dílně zabývající se výrobou zemědělských strojů. Po druhé světové válce byla firma začleněna pod národní podnik Agrostroj, což vedlo k rozvoji výroby (dojící technika, žací stroje). V osmdesátých letech se provoz v Pelhřimově stal součástí státního podniku Agrozet, který ve městě zaměstnával více než 1,5 tis. osob. V roce 1990 došlo k založení akciové společnosti s původním názvem. Na odbytové potíže způsobené ztrátou východních trhů reagovala firma rozšířením sortimentu o modernizované řezačky, drtiče slámy a kukuřice, mulčovače a zametací stroje. Po několika rekonstrukcích a modernizacích společnost dosáhla postavení největšího výrobce zemědělských strojů v České republice, a to bez podílu zahraničního kapitálu. Výroba probíhá v současnosti v nové hale, která je svojí velikostí největší strojírenskou halou v ČR (60 tis. m²). Do firmy přešli zaměstnanci mateřské společnosti, kterých v roce 2016 bylo 300. Nyní Agrostroj Pelhřimov uvádí, že v roce 2018 zaměstnával 2,7 tis. osob (včetně závodu v Počátkách) a jeho obrat činil 246 mil. eur a že patří mezi největší výrobce zemědělských strojů v ČR.

Na pelhřimovské průmyslové zóně Lhotka vyrostla v roce 2012 nová hala německé společnosti **Rimowa CZ, s.r.o.**, která v Pelhřimově funguje od roku 1997 a v roce 2011 výrazně zvýšila počet svých zaměstnanců (na 370) při výrobě kufrů z polykarbonátů. Do roku 2017 počet svých zaměstnanců navýšila nad 750 a firma se tak stala druhým největším průmyslovým zaměstnavatelem ve městě. V roce 2019 vykazala již jen 533 zaměstnanců. Pustila se so výroby nové řady polykarbonátových kufrů. Na výrobu kufrů se napojila subdodavatelská švédská firma Arla Plast, s.r.o. se sídlem v Kadani, která se zabývá výrobou polykarbonátových průhledných, neprůhledných a komůrkových desek a v Pelhřimově může mít zhruba 50 zaměstnanců. Firma Rimowa úzce spolupracuje s českým výrobcem kožené galanterie **LIWA CZ, s.r.o.**, který má rovněž sídlo v Pelhřimově a působí zde od roku 1992. V současnosti má 145 zaměstnanců, což je téměř dvojnásobek stavu z roku 2010 a od původní výroby kožených pouzder pro automobilový průmysl zaměřila svoji výrobu na potřeby pro zdravotnictví, dále pro ochranu přístrojů a nástrojů, a také vyrábí kompletní vnitřní vybavení do cestovních zavazadel právě od firmy Rimowa.

Dlouhodobou historii má v regionu Pelhřimovska také společnost **Spojené kartáčovny a.s.**, která v současnosti patří mezi největší výrobce kartáčnického zboží ve střední a východní Evropě. Její výrobky se prodávají ve více jak 15 zemích, má stabilně přes 400 zaměstnanců. Její historie sahá až do roku 1882 do soukromé výroby rýžových kartáčů. V roce 1948 došlo ke znárodnění a podnik se stal součástí n.p. Zadrev se sídlem v Olomouci; v roce 1950 byly vyčleněny kartáčnické provozy (14 provozů) a vznikly Spojené kartáčovny, n.p. se sídlem právě v Pelhřimově. V roce 1980 byl dokončen nový areál, takže na konci osmdesátých let pracovalo v kartáčovnách v Pelhřimově celkem 700 osob. V devadesátých letech probíhala rozsáhlá rekonstrukce a modernizace včetně stavby nových prostor a vybavení novými stroji, což umožnilo snížení počtu zaměstnanců. Export již tehdy činil zhruba polovinu výroby a do současnosti se zvýšil na 60 %. Svým odvětvovým zaměřením spadá firma do ostatního zpracovatelského průmyslu. Mezi hlavní výrobky patří štětce, kartáče, zubní kartáčky a úklidové prostředky, ale firma se zabývá také výrobou plastových výlisků. V Pelhřimově má více budov (Za Elektrárnou, Nádražní), ale hlavní výrobní prostory se nachází na ulici Libkovodské. Na začátku roku 2012 zde byla otevřena nová výrobní hala o ploše 3 600 m², kam byla umístěna vstříkolisovna. Výrobní prostory se také rozšířily o 950 m² v novém skladu (2011), kde začala fungovat balící linka. Firma investovala do automatizace výroby také v letech 2014-2018.

Mezi největší společnosti se od minulého zpracování SPRM dostala německá firma **FIA ProTeam s.r.o.**, která v roce 2019 zaměstnávala zhruba 250 pracovníků a svojí výrobou rovněž patří do ostatního zpracovatelského průmyslu. K navýšení došlo vlivem sloučení s jinou firmou ze stejného zahraničního řetězce, která působila v Pelhřimově, a to CIRET s.r.o., v roce 2011. Firma se zabývá výrobou malířského náčiní – válečků, zakrývacích fólií a maskovacích pásek.

Významné postavení mají v Pelhřimově potravinářské firmy. Největším zaměstnavatelem v tomto odvětví je totiž pekárna **Adélka, a.s.**, která měla v roce 2019 více než 250 zaměstnanců. Ta vznikla z aktivit soukromého pekaře, který privatizoval v roce 1993 tehdejší Jihočeské pekárny, původně státní podnik, který v roce 1989 zaměstnával v pekárně a cukrárně zhruba 80 zaměstnanců. Firma prošla rekonstrukcí, modernizací, byl vybudován mlýn a v současnosti disponuje i vlastní autodopravou. Další firmou řazenou do potravinářského průmyslu je **ZZN Pelhřimov, a.s.**, která se zabývá výrobou krmných směsí, skladováním zemědělských rostlinných komodit, dále obchodem s hnojivý a pesticidy. Od roku 2010 počet jejich zaměstnanců mírně klesl, ale udržel se nad 200.

Velmi pestrou řadu činností, kterým dle ČSÚ dominuje právě potravinářský průmysl, zajišťuje společnost **DUP – družstvo Pelhřimov**. Kromě toho, že vlastní pelhřimovský pivovar, který v roce 2001 odkoupilo družstvo od státu a v současnosti funguje jako Pivovar Poutník, patří do jeho sortimentu výroba kožené galanterie, ale také kovovýroba. DUP bylo založeno v roce 1945 pod názvem DUP - družstvo uměleckého průmyslu, kdy výrobní sortiment zahrnoval dřevěné vázy a ručně malované dózy. V roce 1947 své aktivity převedlo na výrobu kožené galanterie se zaměřením na aktovky. V roce 1949 byla zahájena výroba na provozovně Nový Rychnov v oboru kovo se zaměřením na manikúrovací nástroje. Od té doby se manikúra stala základním výrobním sortimentem družstva. V současnosti si družstvo výrobu nůžek, kleští, pinzet apod. v Pelhřimově uchovalo a k tomu také přidalo výrobu kožených obalů na manikúry, kosmetické, attaché, pilotní a cestovní kufry, sportovní kabely, montážní brašny, školní aktovky, pouzdra, desky atd. Družstvo si udržuje relativně stabilní počet zaměstnanců (kolem 140).

Další potravinářskou firmou, která však nemá sídlo v Pelhřimově, ale jednu ze svých čtyř provozoven, je mlékárna **MADETA a.s.**, která navazuje na dlouholetou historii Jihočeské mlékárny a i v současnosti má sídlo v Českých Budějovicích (své počátky má zdejší provoz v roce 1942). Madeta Pelhřimov disponuje jednou z nejmodernějších technologií na zpracování trvanlivého mléka. Kromě něho se zde vyrábí trvanlivá smetana a ochucená trvanlivá mléka Lipánek. V roce 2010 se sem z Českých Budějovic přesunula výroba Jihočeského lahodného mléka, smetany a podmáslí. Firma zaměstnává v Pelhřimově více osob než před transformací ekonomiky na konci osmdesátých let. Do roku 2018 však hrozilo, že provoz v Pelhřimově bude uzavřen, ale situace se zvrátila a majitel hodlá do areálu investovat za účelem rozšíření zdejších skladů. Celá společnost zaměstnává přes 1,5 tis. osob, z toho více než sto v Pelhřimově.

Významným zaměstnavatelem je také firma **Produktion SITO, s.r.o.**, která má sídlo ve Starém Pelhřimově a zabývá se výrobou mycích houbiček, drátěnek, ocelové vlny a utěrek ze speciálního materiálu, čímž spadá do textilního průmyslu. Jejím vlastníkem je pelhřimovská firma SITO, s.r.o., která má německé vlastníky. Od roku 2010 do současnosti počet svých zaměstnanců firma mírně redukovala.

Posledním zaměstnavatelem spadajícím svojí převažující činností do průmyslu, konkrétně do odvětví zásobování vodou a činností související s odpady jsou **Technické služby města Pelhřimova, příspěvková organizace**. Ty se svou více než stovkou zaměstnanců spravují veřejný majetek města a zajišťují údržbu veřejných prostranství (hřbitov, parkoviště, veřejné WC, komunikace, osvětlení, veřejná zeleň apod.).

5.2.3. Stavebnictví

Ve stavebnictví působilo v roce 2019 v Pelhřimově celkem 517 firem (13,0 %, tzn. méně než v okrese Pelhřimov – 15,2 % a více než v Kraji Vysočina – 14,3 %; pouze 282 z nich mělo zjištěnou aktivitu). Největší stavební firmou se sídlem v Pelhřimově je společnost **AGOS stavební a.s. Pelhřimov**, která byla založena v roce 1992 a v současnosti je zaměřena na dodávku pozemních, vodohospodářských a ekologických staveb na klíč. Vedle toho vyrábí rozvaděče nízkého napětí a dřevěná okna EURO. Dále

provazuje prodejnu stavebních hmot a prodejnu hutního materiálu. Firma je schopná reagovat na poptávku v oblasti občanských, bytových, průmyslových, zemědělských, vodohospodářských, ekologických a inženýrských staveb na klíč. Mezi významné stavební firmy z hlediska zaměstnanosti patří taky společnost **ELPE s.r.o.**, která se zabývá montážemi elektrických zařízení v budovách, montážemi tepelných čerpadel, ale také obchodem, dopravou a potravinářskou výrobou.

Tab. 5.4: Největší zaměstnavatelé ve stavebních oborech se sídlem v Pelhřimově

IČO	Název	Počet zaměstnanců	
		2010	2019
46679626	AGOS stavební a.s. Pelhřimov	167	127
49050494	ELPE s.r.o.	77	87

Pramen: RES, ČSÚ, 2011; Účetní závěrky firem ze rok 2010, 2019, Veřejný rejstřík, 2020

5.2.4. Služby

Služby jsou z hlediska počtu ekonomických subjektů bezesporu největším sektorem ekonomiky města Pelhřimov. Sektor služeb (2,9 tis. subjektů, z toho necelých 1,5 tis. se zjištěnou aktivitou) se v současné době podílí 69,7 % na celkovém počtu ekonomických subjektů lokalizovaných ve městě, tedy podstatně více než v okrese (60,9 %) i v Kraji Vysočina (61,7 %). Mezi nejvýznamnější zaměstnavatele sektoru služeb patří **Nemocnice Pelhřimov, příspěvková organizace**, která zaměstnávala v roce 2019 průměrně 682 osob (v roce 2010 to bylo 652). Více než 100 zaměstnanců má také Město Pelhřimov, dopravní společnost Silnice Hejda s.r.o. a Střední průmyslová škola a Střední odborné učiliště Pelhřimov.

5.2.5. Příležitost pro rozvoj podnikání

Ve městě Pelhřimov lze definovat několik zón s větší kumulací podnikatelských subjektů. Jedná se především o prostor na jihu města mezi ulicí Myslotínskou, resp. Libkovodskou a Rynáreckou, který je dělen ulicemi K Silu, Matějkovou a Hrdinovou. Jde o průmyslovou zónu Lhotka. Směrem na sever pokračuje ulice Nádražní, po jejíž pravé straně sídlí nebo má provozy rovněž řada firem (Spojené kartáčovny a.s., ZZN Pelhřimov a.s.) a jejíž okolí je vyhrazeno pro rozvoj lehké průmyslové výroby. Další větší koncentrace firem se nachází v severozápadní části města na ulici Pražské a na ni navazující ulici Hodějovické (ZZN Pelhřimov a.s., Tradeko, s.r.o., Svatek Kovomat, prodej technických plynů Messer apod.).

Pro podporu rozvoje podnikání město Pelhřimov v roce 1994 zbudovalo Průmyslovou zónu Lhotka, která se rozkládá na 35 ha katastru města. Město tuto zónu zřídilo za pomoci dotačních prostředků od vládní agentury CzechInvest, která na ni přispěla finanční prostředky (a to 5,6 mil. Kč na 10,5 ha zóny) v roce 1999. Díky dalším investicím ze strany města byly připraveny kvalitní podmínky pro investory (tzn. zasíťování pozemků technickou infrastrukturou), což se pak i projevilo v jejich zvýšeném zájmu o danou lokalitu. V současnosti jsou již pozemky zcela rozprodány a firmy zde zaměstnávají 1,5 tis. pracovníků. Průmyslová zóna Lhotka je hůře dostupná z okolních obcí Vokov a Rynárec, ale i Horní Cerekev, což se město snaží řešit výkupem pozemků ke stavbě asi 300 m nové silnice určené pro osobní dopravu. Cesta by měla být zpřístupněna do roku 2022.

I z tohoto důvodu se město rozhodlo o vybudování nové průmyslové zóny směrem k části města Skrýšov na jihovýchodním okraji města s názvem Ke Skrýšovu, která má rozlohu 26,4 ha. Podél přístupové komunikace se v současnosti nachází některé výrobní či skladovací objekty. Zóna se nalézá v dostatečné vzdálenosti od významných obytných ploch a historického jádra města. Je ohraničena na jihu a západě tokem Bělé a Kulíkovým rybníkem, areálem společnosti ICOM Transport a.s. na

severozápadě a na severu ulicí Skrýšovská. Zóna je dostupná po silnici 3. třídy č. III/1333 navazující na silnici 1. třídy č. 34, po níž vede napojení na dálnici D1 ve vzdálenosti 16 km (Humpolec). Z hlediska technické infrastruktury je plocha napojena na inženýrské sítě existující v okolí. Stavební práce zde byly zahájeny v roce 2013 a dosud zde vyrostla řada skladových a výrobních hal několika společností (tzv. hnízdo hal LLENTAB – švédský dodavatel montovaných ocelových hal), např. BJS - KOMPRESORY, spol. s r.o. se dvěma halami, Interier Vysočina, s.r.o., která je zaměřená na výrobu nemocničního a pečovatelského nábytku²¹ aj. V roce 2016 byly v průmyslové zóně prodány pozemky dalším podnikatelům, a to Marták Logistic s. r. o., OLPEJA s.r.o. a STORE Plus s.r.o., a zároveň byla zvýšena cena pozemků ze 400 na 600 Kč za m². Důvodem byla pozitivní ekonomická situace a snaha města ponechat si části ploch v průmyslové zóně na období případné ekonomické recese. Na ulici Kouřimská v této zóně působí také nová společnost OPTOKON Kable Co., Ltd., s.r.o., která prozatím zaměstnává sice pouze 13 osob, ale hodlá jejich počet podle původních plánů navýšit na několik desítek.

K rozvoji Pelhřimova i okolí může rovněž přispívat **Nadační fond pro Pelhřimovsko, nadační fond**²², který se snaží přispět ke spolupráci ziskového a neziskového sektoru, resp. firmy a neziskové organizace, které poskytují sociální a vzdělávací programy, jsou zaměřeny na rozvoj Pelhřimovska nebo na mezigenerační propojování.

Na závěr této kapitoly lze zmínit, že v roce 2016 se Pelhřimov stal vítězem krajského kola soutěže **Město pro byznys** a v roce 2019 druhým v pořadí po Humpolci v hodnocení za celé předchozí desetiletí. K jeho umístění přispívá především nejvyšší podíl podnikatelů ze soutěžících v kraji, dlouhodobě nízká nezaměstnanost, ale také např. obsluha průmyslových zón MHD.

²¹ <https://www.llentab.cz/zakaznici/>

²² <https://www.nfpelhrimovsko.cz/>

6. SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ INFRASTRUKTURA

6.1. Vzdělanostní infrastruktura

Na území Pelhřimova se v současnosti nachází 9 vzdělávacích zařízení předškolního, základního a středního stupně, jedna základní umělecká škola a jeden dům dětí a mládeže. Ve městě není umístěna žádná vysoká škola ani detašované pracoviště některé z vysokých škol sídlících v jiných městech.

6.1.1. Mateřské školy

Město Pelhřimov je zřizovatelem **Mateřská škola Pelhřimov, příspěvková organizace**, která má pět pracovišť (viz následující tabulka) a jejíž celková kapacita činí dle rejstříku MŠMT ČR 679 míst. Předškolní zařízení v Pelhřimově navštěvovalo ve školním roce 2018/2019 dle výroční zprávy Kraje Vysočina celkem 547 dětí ve 24 třídách (ve školním roce 2012/2013 v 25 třídách celkem 612 dětí). Na jednu třídu vychází průměrně 21 – 24 dětí (různé dle jednotlivých školek), což bylo o něco více než v okrese Pelhřimov (21,7 dětí) i v celém Kraji Vysočina (22,0 dětí). Nejmenší třídy byly průměrně ve školce na ulici Osvobození, největší v té na ulici Pražská.

Tab. 6.1: Přehled pracovišť Mateřské školy Pelhřimov, příspěvkové organizace

Adresa pracoviště	Kapacita	Počet žáků 2018/2019	Obsazenost	
			2012/2013	2018/2019
Komenského 1108	180	161	100 %	89 %
Osvobození 1700	160	129	97 %	81 %
Pod Náspem 399	138	93	100 %	67 %
Pražská 767	95	71	98 %	75 %
U Stínadel 1665	106	93	100 %	88 %
Celkem	679	547	99 %	81 %

Pramen: <http://rejskol.msmt.cz/>; Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Kraji Vysočina za školní rok 2018/2019 a kalendářní rok 2019, Kraj Vysočina, 2020

Celková obsazenost Mateřské školy Pelhřimov se oproti stavu ve školním roce 2012/2013 výrazně snížila. Příčinou byl pokles počtu narozených dětí v letech 2012-2015 o více než 12 % ve srovnání s obdobím 2006-2009. K velkým změnám by nemělo docházet ani v následujících několika letech, neboť počet živě narozených po roce 2015 se příliš nezvyšoval (viz tabulka č. 3.2). Největší kapacitu má dlouhodobě školka na Komenského ulici, která měla ve školním roce 2018/2019 také nejvyšší obsazenost, nicméně ta stejně jako u všech školek ve městě ve sledovaném období podstatně klesla. U jediné školky v Pelhřimově byla v posledních letech zvýšena kapacita, a to v ulici Pod Náspem rekonstrukcí půdních prostor (o 60 míst).

V Mateřské škole Pelhřimov pracovalo ve školním roce 2018/2019 celkem 50,78 pedagogickým pracovníků (přepočtený počet) a 18,63 nepedagogických pracovníků, takže na jednu třídu připadalo 2,16 pedagogických pracovníků, což bylo zhruba stejně jako v celém Kraji Vysočina (2,08). Na jednoho pedagogického pracovníka vycházelo pak 10,77 dětí, tedy o něco málo více než v kraji (10,57). Průměrný měsíční plat pedagogického pracovníka ze státního rozpočtu činil 32 697 Kč, což bylo o 112 Kč více než představoval celokrajský průměr (32 589 Kč).

Kromě výše uvedených školek se při Nemocnici Pelhřimov nachází také **Základní škola a Mateřská škola při zdravotnických zařízeních Kraje Vysočina**, která má sídlo v Třebíči a jejímž zřizovatelem je

Kraj Vysočina. Programem této školky je výchova a vzdělávání nemocných a zdravotně oslabených dětí²³.

6.1.2. Základní školy

Město Pelhřimov je zřizovatelem čtyř úplných základních škol. Jedna základní škola v Pelhřimově (Komenského 1326) je zřízena Krajem Vysočina a je zaměřena na děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Její kapacita se od roku 2013 zvýšila ze 112 na 171 žáků. Základní školy jsou poměrně rovnoměrně rozloženy podle spádových obvodů města a navštěvuje je více než 1,9 tis. žáků v 80 třídách. Na 1 třídu tak vychází průměrně 24 žáků, což je podstatně více než v celém okrese Pelhřimov (19,6 žáků) a rovněž než v celém kraji (19,9). Rozdíly jsou dány vyšší koncentrací obyvatelstva, vyšší kapacitou škol a případně také spádovostí z okolních obcí, které základní školou nedisponují. Venkovská základní školy jsou typické spíše malými třídami.

Kapacitně jsou školy obsazeny celkově na 77 %, což je zhruba stejně jako ve školním roce 2012/2013. Nejvíce volných míst je právě v základní škole zřízené Krajem Vysočina, naopak nevyšší obsazenost je v základní škole na ulici Krásovy domky. Ve sledovaném období se výrazně zvýšila obsazenost škol Na Pražské i na Osvobození. Při všech základních školách fungují školní družiny, v případě ZŠ Komenského 1465 a Krásovy domky také školní kluby. Základní školy Na Pražské a Osvobození mají vlastní jídelnu. Děti ze ZŠ Komenského a Krásovy domky navštěvují jídelnu na třídě Legií 1421.

Tab. 6.2: Přehled základních škol v Pelhřimově

Název školy	Kapacita ZŠ	Počet žáků 2018/2019	Obsazenost	
			2012/2013	2018/2019
Základní škola Pelhřimov, Komenského 1465, příspěvková organizace	650	510	80 %	79 %
Základní škola Pelhřimov, Krásovy domky 989, příspěvková organizace	535	477	91 %	89 %
Základní škola Pelhřimov, Na Pražské 1543, příspěvková organizace	640	508	63 %	79 %
Základní škola Pelhřimov, Osvobození 1881, příspěvková organizace	500	369	67 %	74 %
Základní škola Pelhřimov, Komenského 1326	171	67	95 %	39 %
Celkem	2 496	1931	76 %	77 %

Pramen: <http://rejskol.msmt.cz/>; Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Kraji Vysočina za školní rok 2018/2019 a kalendářní rok 2019, Kraj Vysočina, 2020

Ve všech základních školách v Pelhřimově pracovalo ve školním roce 2018/2019 celkem 141,92 pedagogickým pracovníků (přepočtený počet) a 30,68 nepedagogických pracovníků, takže na jednu třídu připadalo 1,77 pedagogických pracovníků, což bylo více než v celém Kraji Vysočina (1,63). Na jednoho pedagogického pracovníka vycházelo pak 13,61 žáků, tedy o téměř dva žáky více než v průměru v kraji (11,89). Průměrný měsíční plat pedagogického pracovníka ze státního rozpočtu činil 40 014 Kč, což bylo o 634 Kč více než činil celokrajský průměr (39 380 Kč).

²³ http://www.skolyzz.cz/cz/ms_a_sk_nemocnice_pelhrimov.html

6.1.3. Střední školy

V Pelhřimově se nachází v současnosti tři střední školy. Zřizovatelem dvou z nich je Kraj Vysočina. V případě **Vyšší odborné školy a Střední školy hotelové SČMSD Pelhřimov, s.r.o.** je zřizovatelem soukromý subjekt (Svaz českých a moravských spotřebních družstev se sídlem v Praze). Největší kapacitu má **Střední průmyslová škola a Střední odborné učiliště Pelhřimov** a studuje, resp. učí se zde také nejvíce osob, nicméně obsazenost je pouze zhruba třetinová a během sledovaného období klesla. Výrazně vyšší, ale rovněž klesající obsazenost vykazuje **Gymnázium a Obchodní akademie Pelhřimov, Jirsíkova 244**. Ke spojení obou původně samostatných škol došlo v roce 2014. Zatímco sekce gymnázia ve školním roce 2018/2019 vykázala 434 žáků z celkové kapacity 485 (tzn. obsazenost 89,5 %), sekce obchodní akademie se prezentovala pouze 31% obsazeností. Ještě nižší je obsazenost jediné zdejší již zmiňované soukromé školy, která má kapacitu téměř 600 studentů, ale využívána je ani ne ze čtvrtiny. SPŠ a SOU jako jediné zařízení nabízí mimo denního také dálkové studium a obdobně jako při VOŠ a SŠ hotelové je zde zřízen domov mládeže. Kromě Gymnázia a Obchodní akademie Pelhřimov disponují obě střední školy jídelnou (Gymnázium a Obchodní akademie využívá ke stravování školní jídelnu SPŠ a SOU).

Tab. 6.3: Přehled středních škol v Pelhřimově

Název, adresa	Kapacita	Počet žáků 2018/2019	Obsazenost	
			2012/2013	2018/2019
Gymnázium a Obchodní akademie Pelhřimov, Jirsíkova 244	845	585	84 %	69 %
Střední průmyslová škola a Střední odborné učiliště Pelhřimov, Friedova 1469	1 621	583	46 %	36 %
Vyšší odborná škola a Střední škola hotelová SČMSD Pelhřimov, s.r.o., Slovanského bratrství 1664	578	133	36 %	23 %
Celkem	3 044	1 301	53 %	43 %

Pramen: <http://rejskol.msmt.cz/>; Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Kraji Vysočina za školní rok 2018/2019 a kalendářní rok 2019, Kraj Vysočina, 2020

Gymnázium a Obchodní akademie Pelhřimov ve školním roce 2018/2019 vykázaly celkem 22 tříd, v nichž na obchodní akademii a ekonomickém lyceu bylo 151 studentů, na gymnáziu pak 434 studentů. Dle výroční zprávy školy byli studenti gymnázia nadprůměrně úspěšní u maturit v angličtině a českém jazyce, o něco horší byly výsledky z matematiky. Celkem 98 % absolventů gymnázia nastoupilo na vysokou školu. Nadprůměrné maturitní výsledky u společné části vykazoval také úsek obchodní akademie, jehož studenti byli velmi úspěšní také v matematice ve srovnání se všemi středními školami i odbornými ekonomickými školami.

SPŠ a SOU Pelhřimov v roce 2018/2019 dle výroční zprávy ve 28 třídách vyučovala 583 žáků. Mezi obory s největším počtem žáků patřilo z těch maturitních podnikání a informační technologie, z učebních oborů kadeřník, strojní mechanik a opravář zemědělských strojů. V řadě oborů se však neučili žádní žáci, např. krejčí, prodavač, ošetřovatel, ale také obráběč kovů, což je profese v současnosti často žádaná na českém, ale i zahraničním trhu práce. Obsazenost maturitních oborů byla zhruba třetinová, učebních oborů tříletých denních více než dvoupětinová (44 %), ale u dvouletých denních nečinila ani 20 % (17,2 %). Z dálkových oborů byl otevřen pouze učební obor elektrikář, v němž se vzdělávalo 31 osob z 60 možných (poloviční obsazenost). Škola poskytuje kurzy sváření a zajišťuje získání svářečského průkazu pro libovolné zájemce.

Vyšší odborná škola a Střední škola hotelová SČMSD Pelhřimov, s.r.o. se v oboru hotelnictví zaměřuje na vzdělávání v oblasti cestovního ruchu s rozšířenou výukou jazyků nebo na ekonomiku a financování v podnikání. Kromě studia na výše uvedených oborech poskytuje celoživotní vzdělávání dospělých, disponuje ubytovnou, školní jídelnou a školní cukrárnou. V současnosti nejsou aktivní žádné obory na VOŠ. Pro vyučené škola nabízí nástavbové studium denní i dálkové v oboru podnikání.

Tab. 6.4: Přehled oborů a jejich kapacit na středních školách v Pelhřimově

Název, adresa	Zaměření	Kapacita	Počet tříd/počet žáků	Délka studia v letech
Gymnázium a Obchodní akademie Pelhřimov, Jirsíkova 244		845	22/585	-
- obchodní akademie		250	82	4
- ekonomické lyceum		240	69	4
- gymnázium		240	212	4
- gymnázium		245	222	8
Střední průmyslová škola a Střední odborné učiliště Pelhřimov, Friedova 1469		1 621	28/583	-
Informační technologie, Mechanik elektrotechnik, Mechanik seřizovač, Operátor dřevařské a nábytkářské výroby, Oděvní technik, Dopravní prostředky, Strojírenství		770	256	4
např. dálkové Ošetřovatel, Strojní mechanik, Podnikání, Truhlář, denní Nástrojař, Obráběč kovů, Krejčí, Prodavač, Kadeřník a další		671	296	3
Provozní technik, Podnikání		180	31	2
Vyšší odborná škola a Střední škola hotelová SČMSD Pelhřimov, s.r.o., Slovanského bratrství 1664		578	7/133	-
Hotelnictví		192	20	4
Cukrář, Kuchař-číšník, Pekař, Podnikání (dálkové)		60, 240, 60, 90	27, 55, 7, 0	3
Podnikání		38	0	2
VOŠ – Management hotelového provozu		90	0	3

Pramen: <http://rejskol.msmt.cz/>; Výroční zpráva SPŠ a SOU Pelhřimov, 2019

Střední školy v Pelhřimově měly ve školním roce 2018/2019 celkem 61 tříd, takže na jednu třídu vycházelo 21,3 studentů, což bylo méně než v okrese Pelhřimov (23,0) i v Kraji Vysočina (23,3). Ve všech třech školách pracovalo v úhrnu 124,63 pedagogických a 42,11 nepedagogických pracovníků. Na jednu třídu tedy připadalo průměrně 2,04 pedagogického pracovníka, což bylo o něco méně než v Kraji Vysočina (2,24) a zároveň na jednoho pedagogického pracovníka vycházelo 10,44 studentů, tedy o něco více než v kraji (10,30). Průměrná měsíční hrubá mzda na jednoho pedagogického pracovníka činila 36 108 Kč a byla tak podstatně nižší (o 4 689 Kč) než činil celokrajský průměr (40 797 Kč). Průměr mezd na středních školách v Pelhřimově podstatně snižuje soukromá škola, která dle výroční zprávy Kraje Vysočina vyplácela ve školním roce 2018/2019 pedagogickým pracovníkům pouze kolem 32 tis. měsíčně, zatímco např. pracovníci Gymnázia a Obchodní akademie Pelhřimov měli průměrný plat téměř 42 tis. Kč.

6.1.4. Ostatní školská zařízení

Mezi další vzdělávací instituce ve městě patří především **Základní umělecká škola, Pelhřimov, Pod Kalvárií 850, příspěvková organizace**, jejímž zřizovatelem je město a která je kapacitně dlouhodobě

vytížená (ve školním roce 2018/2019 sem docházelo 619 žáků). ZUŠ má 20 pedagogických pracovníků (přepočtený počet). Dále se ve městě nachází **Školní jídelna Pelhřimov, Třída Legií 1421, příspěvková organizace** a **Dům dětí a mládeže, Pelhřimov, Třída legií 382, příspěvková organizace**. Ten má v Pelhřimově dlouholetou tradici a nabízí alternativu pro trávení volného času neorganizovaným způsobem (kroužky, tábory, soutěže). Jeho klubovny disponují počítačovou učebnou, hernou, modelářskou a keramickou dílnou, kuchyňkou, minigolfem a malou posilovnou²⁴. Kromě pravidelných aktivit pořádá DDM také více než 150 příležitostných akcí v oblasti zájmového vzdělávání ročně, kterých se účastní až deset tisíc osob. Pořádá rovněž prázdninové akce jako jsou tábory a pobytové akce. Pracuje zde 4,42 pedagogických a 1,87 nepedagogických pracovníků (přepočtený počet). Pracoviště má ve městě také **Pedagogicko-psychologická poradna** a soukromý sektor v oblasti vzdělávání zastupuje **Studijní centrum BASIC – Vysočina, o.p.s.** Pracoviště má v Pelhřimově také Vysočina Education, školské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a Středisko služeb školám, příspěvková organizace, Jirsíkova 875, které je zřizováno Krajem Vysočina.

Na území Vlásenic (část města Pelhřimov) provozuje školní družinu a jídelnu školská právnická osoba, která v roce 2017 otevřela soukromou školu ve Stanovicích (Nová Cerekev).

Tab. 6.5: Přehled ostatních vzdělávacích institucí v Pelhřimově

Název, adresa	Obory	Zřizovatel
Základní umělecká škola, Pelhřimov, Pod Kalvárií 850, p. o.	Obor: hudební, výtvarný, taneční, literárně-dramatický	Město Pelhřimov
Školní jídelna Pelhřimov, Třída Legií 1421, p.o.	Stravování	Město Pelhřimov
Dům dětí a mládeže, Pelhřimov, Třída Legií 382, p. o.	Volnočasové aktivity, judo	Město Pelhřimov
Pedagogicko-psychologická poradna Pelhřimov, Solní 1814	Výchovné poradenství dětem a mladistvým ve věku od 3 do 19 let	Kraj Vysočina
Středisko ekologické výchovy Mravenec	Ekologické výukové programy pro děti, semináře, výstavy, tábory	sdružení
Studijní centrum BASIC – Vysočina, o.p.s., U Prostředního mlýna 128	Zvládání problémů se čtením, psaním, učením. Individuální přístup.	soukromé osoby
Vysočina Education, školské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a středisko služeb školám, příspěvková organizace, Jirsíkova 875	Podpora rozvoje vzdělanosti, vzdělávání pedagogických pracovníků	Kraj Vysočina
Základní škola Vlásenický dvůr, Vlásenice 59, Pelhřimov	Školní jídelna a družina	školská právnická osoba

Pramen: <http://rejskol.msmt.cz/>, vlastní šetření, 2020

6.2. Zdravotní a sociální péče

6.2.1. Zdravotnictví

Celý okres Pelhřimov je ve srovnání s jinými částmi kraje i ČR z hlediska zdravotnictví mírně poddimenzován. Na tisíc obyvatel okresu zde v roce 2018 připadalo pouze 3,4 lékařů, v kraji 4,0 a v celé ČR pak 5,7. V okrese je rovněž vyšší procento dočasné pracovní neschopnosti (5,3 %) než v celém kraji (5,1 %) a výrazně vyšší než v ČR (4,5 %).

²⁴ <https://www.ddmpelhrimov.cz/krouzky/>

Základním článkem v oblasti zdravotnictví v Pelhřimově i v celém okrese je **Nemocnice Pelhřimov, příspěvková organizace** Kraje Vysočina. Lůžková kapacita nemocnice je 340 lůžek (stejně jako v roce 2013) a funguje zde 56 odborných ambulancí. V roce 2019 proběhlo v nemocnici celkem 13,5 tis. hospitalizací a ambulantně bylo ošetřeno 82,6 tis. pacientů. Nemocnice zaměstnávala v roce 2018 celkem 682 osob (o 46 více než v roce 2011), z toho 97 lékařů a 353 pracovníků - středního zdravotnického personálu. Průměrná mzda zde činila zhruba 39,5 tis. Kč a meziročně tak vzrostl o 9,2 % (v roce 2011 činila 25,3 tis. Kč, což představuje nárůst o 56 %). Oba údaje byly rovněž nejvyšší ze všech nemocnic v Kraji Vysočina.

V porovnání s ostatními krajskými nemocnicemi na Vysočině lokalizovanými v Jihlavě, Havlíčkově Brodě, Novém Městě na Moravě a v Třebíči je nemocnice v Pelhřimově z hlediska počtu lůžek nejmenší v Kraji Vysočina. Nejvíce lůžek je akutních (294), na 46 probíhá následná a na 23 intenzivní péče. Nemocnice Pelhřimov je poslední v Kraji Vysočina, kde chybí expektační lůžka (lůžka pro pacienty vyžadující akutní odbornou péči přivezené Zdravotnickou záchrannou službou), což by se mělo vyřešit projektem na zefektivnění prostor pavilonu pro urgentní příjem. Nemocnici také čeká přesun pohotovosti pro dospělé a stavba nového pavilonu pro dětské, gynekologicko-porodnické a neurologické oddělení. Kraj Vysočina dle svého Strategického plánu rozvoje zdravotnictví (2019) zde plánuje vybudovat také přístavbu pracoviště magnetické rezonance. Plánované projekty navazují na modernizaci nemocnice z roku 2015, kdy zde bylo vybudováno nové moderní pracoviště v podobě Pavilonu hematologie a transfuziologie²⁵. Město Pelhřimov ze svého rozpočtu vyčleňuje pravidelně finanční prostředky, které následně poskytuje nemocnici na pořízení potřebného vybavení (např. v roce 2019 s přispěním Města Pelhřimov nemocnice pořídila nové sanitní vozidlo).

Tab. 6.6: Kapacita lůžkových oddělení v Nemocnici Pelhřimov, p.o. (červenec 2019)

Lůžková oddělení	Počet lůžek	Lůžková oddělení	Počet lůžek
ARO	5	Oddělení interního lékařství	84
Oddělení dětské a novorozenecké	39	Oddělení neurologické	20
Oddělení dlouhodobě nemocných	46	Oddělení rehabilitační a fyzikální medicíny	15
Oddělení gynekologie a porodnictví	28	Oddělení urologie	16
Oddělení chirurgii	63	Oddělení ortopedie	24

Pramen: www.hospital-pe.cz, Výroční zpráva za rok 2019, Nemocnice Pelhřimov, 2020

Nemocnice poskytuje též paliativní péči domácí i ambulantní a ve spolupráci s privátními praktickými lékaři zajišťuje lékařskou pohotovostní službu pro dospělé i pro děti a dorost v přízemí dětského oddělení při vstupu z Jihlavské ulice. Její činnost je doplňována soukromými ambulancemi jednotlivých specialistů a činností praktických lékařů pro dospělé a děti.

Tab. 6.7: Zabezpečení lékařské péče soukromými ambulancemi a ordinacemi v Pelhřimově²⁶

Ambulance, ordinace	Počet lékařů	Ambulance, ordinace	Počet lékařů
Stomatolog	14	Psychiatrie	3
Všeobecné praktické lékařství	6	Neurologie	2
Praktický lékař pro děti	4	Gynekologie a porodnictví	2
Rehabilitační a fyzikální medicína	3	Dermatologie - kožní	2
Oftalmologie	3		

²⁵ http://www.hospital-pe.cz/?page_id=2205

²⁶ <https://www.dent.cz/zubni-lekari/?dosearch=true&lekar=&address=pelh%C5%99imov&filter=> <https://pejr.info/pelhrimov/lekari/>

Po jedné ambulanci či ordinaci je v Pelhřimově zastoupena také alergologie a klinická imunologie, diabetologie, kardiologie, porodní asistence, chirurgie, revmatologie aj.

Na území města se nachází sedm **lékáren**: Nemocniční lékárna, Dr. Max, OD Kaufland, Lékárna Pharmax – CZ, s.r.o., Pražská 1192, Lékárna Pod Branou, Nádražní 833, Lékárna U Bílého hada, Osvobození 1755, Lékárna U Svatého Víta, Svatovítské nám. 880, Lékárna U Slovanské Lípy, Palackého 70.

Kraj Vysočina provozuje v Pelhřimově také **Záchranou zdravotnickou službu**, konkrétně výjezdovou skupinu rychlé zdravotnické pomoci (RZP) a výjezdovou skupinu „randez vous“, který je založen na vybaveném osobním automobilu a posádce s lékařem, který se se sanitkou RZP setká až u pacienta.

6.2.2. Sociální péče

V roce 2018 probíhalo ve městě plánování sociálních služeb prostřednictvím projektu podpořeného z Operačního programu Zaměstnanost s názvem „**Plánování sociálních služeb v ORP Pelhřimov**“, který zajišťovala Místní akční skupina Šipka, z. s. Projekt byl ukončen v říjnu 2019 a Město Pelhřimov bylo partnerem tohoto projektu. Účelem projektu bylo vytvoření komplexního Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb na území ORP Pelhřimov²⁷ (71 obcí) pro období 2019 až 2021 a následný akční plán na roky 2019 a 2020. Výstupem projektu byl rovněž Katalog poskytovatelů sociálních a doprovodných služeb pro občany Pelhřimovska²⁸, kde jsou uvedeny podrobné informace o poskytovaných službách podle životní situace i podle cílových skupin. Základní údaje o poskytovatelích registrovaných i neregistrovaných sociálních služeb jsou uvedeny také v samotném Střednědobém plánu sociálních služeb na území ORP Pelhřimov.

Na služby pro **seniory** jsou ve městě zaměřeny především následující organizace zabývající se sociální péčí a službami:

Domov pro seniory Pelhřimov, příspěvková organizace se nachází v Městských sadech, na adrese Radětiňská 2305, byla Městem Pelhřimov zřízena v roce 2009 a v současnosti zajišťuje následující sociální služby:

- pečovatelské služby – služby jsou určeny pro klienty žijící doma, ale vyžadující pravidelnou pomoc (péče o domácnost, zajištění stravy)²⁹,
- denní stacionář – nabízí ambulantní pobyt osobám, které mají z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení sníženou soběstačnost a nemohou zůstat delší dobu doma bez přítomnosti jiné osoby³⁰,
- domov pro seniory - určen osobám s velmi vysokou závislostí na pomoci jiné fyzické osoby starším 60 let ze všech obcí správního obvodu Pelhřimova (SO ORP), má kapacitu 67 osob ve 37 jednolůžkových a 15 dvoulůžkových bytů (původní kapacita této části domova byla 101 lůžek v 67 pokojích jednolůžkových a 17 dvoulůžkových bytů)³¹,
- domov se zvláštním režimem - služba určená pro osoby z Pelhřimova a okolí, kteří trpí demencí a o které se již nemůže starat rodina ani pečovatelská služba v jejich domácím prostředí, má kapacitu 42 osob v 18 jednolůžkových a 12 dvoulůžkových bytech.

Hlavním přínosem domova je poskytnutí příležitosti zůstat ve svém městě nedaleko svých rodin občanům, kteří bohužel již nejsou plně soběstační a nezbytně potřebují určitou péči. Domov poskytuje také paliativní péči. Průměrný přepočtený stav zaměstnanců v roce 2009 činil 35,5, v roce

²⁷ <http://www.massipka.cz/1.25.planovani-socialnich-sluzeb/>

²⁸ http://www.mupe.cz/assets/File.ashx?id_org=11891&id_dokumenty=30777

²⁹ <http://www.dpsp.cz/pecovatelska-sluzba/uvod>

³⁰ <http://www.dpsp.cz/denni-stacionar/uvod>

³¹ <http://www.dpsp.cz/domov-pro-seniory/uvod>

2011 to bylo 70 a v roce 2018 celkem 90 osob³². Průměrný věk klientů obou domovů překračuje 85 let.

Ve městě se nachází také dva **Domy s pečovatelskou službou** (DsPS „Zámeček“ na Dolnokubínské 1931 a DsPS U Rendlíku 1902 s celkovou kapacitou 53 bytů), jejichž zřizovatelem je také Město Pelhřimov. Byty v domech s pečovatelskou službou jsou pronajímány na dobu určitou na jeden rok s možností prodloužení, a to na základě nájemní smlouvy. Rozsah služeb DsPS je takový, že umožňuje klientům setrvat v DsPS co nejdéle a nepřesouvat je do jiných zařízení pro seniory. Pro udržení dosavadních tělesných a duševních schopností je připravena řada aktivizačních programů jak skupinových, tak individuálních. V „Zámečku“ se také nachází **Klub důchodců**, kde se senioři mohou každý týden setkávat.

Dále lze v Pelhřimově najít tyto poskytovatele sociálních služeb:

Tab. 6.8: Výčet vybraných poskytovatelů sociálních služeb působících v Pelhřimově

Název, adresa	Charakteristika
Centrum pro neslyšící a nedoslýchavé Kraje Vysočina, o.p.s. ³³ Slovanského bratrství 1664	<ul style="list-style-type: none"> Tlumočnické služby osobám se sluchovým postižením (sociální poradenství, zprostředkování kontaktu, pomoc při uplatňování práv), v roce 2013 založil Svaz neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR, z.s.
Centrum pro zdravotně postižené kraje Vysočina, o.p.s., pracoviště Pelhřimov ³⁴ Příkopy 209	<ul style="list-style-type: none"> Odborné sociální poradenství, půjčovna kompenzačních a rehabilitačních pomůcek, doplňkové aktivity (Klíček – klub pro mentálně postižené, Program prevence poruch paměti), poradna pro osoby se ZP a jejich rodiny a blízké.
Domov Jeřabina Pelhřimov, příspěvková organizace ³⁵ U Elektrárny 1965 Březová 2342 Starý Pelhřimov 109	<ul style="list-style-type: none"> Zařízení Kraje Vysočina poskytující pobytové a ambulantní sociální služby osobám s mentálním, kombinovaným nebo s jiným zdravotním postižením, provozuje Chráněné bydlení, Domov pro osoby se zdravotním postižením, Domov se zvláštním režimem, v rámci ambulantních sociálních služeb poskytuje služby Denního stacionáře a Sociálně terapeutickou dílnu – žehlárna, mandlovna, 12 domů rodinného typu s kapacitou 72 míst v domovech a 44 ve stacionáři.
DOSANKA Slovanského bratrství 710 bývalá budova HTS v horní části areálu Nemocnice	<ul style="list-style-type: none"> Oddělení domácí péče - zabezpečuje návaznou ošetrovatelskou péči o pacienty po ukončené hospitalizaci a o chronické pacienty v domácí péči.
Family point na Městském úřadě Pražská 2460	<ul style="list-style-type: none"> Provoz veřejného bezplatného místa pro péči o dítě, získávání informací, setkávání a odpočinek (od roku 2016) – základní Family point.
FOKUS Vysočina, z.ú. Humpolecká 736	<ul style="list-style-type: none"> Pro osoby s duševním onemocněním, chráněné bydlení pro duševně nemocné, komunitní tým pro duševně nemocné, tým podpory v zaměstnávání pro duševně nemocné a dobrovolnické centrum.

³² Výroční zpráva za rok 2018, Domov pro seniory Pelhřimov, p. o., 2019

³³ <http://cnn-vysocina.cz/o-nas/>

³⁴ <https://www.zdravotnepostizeni-vysocina.cz/pelhrimov>

³⁵ <https://www.domovjerabina.cz/o-nas/zakladni-informace/>

pokračování

<p>Hodina H, z.s.³⁶ Hrnčířská 111</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Neformální výchova a vzdělávání, plnohodnotné a aktivní využití volného času dětí a mládeže i dospělých, včetně seniorů (tábory), • motivace a podpora mládežnických iniciativ, • provoz zařízení Senior point Pelhřimov (od 2014) – podpora aktivního stárnutí osob starších 50 let, informace, poradenství i pro pacienty s Alzheimerem, vzdělávání a volnočasové aktivity pro seniory³⁷.
<p>Oblastní charita Pelhřimov³⁸ Solní 1814</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pečovatelská služba - pomoc při péči o vlastní osobu, domácnost, se zajištěním stravy a společenským kontaktem, senioři a zdravotně postižení od 18 let, • osobní asistence – pomoc lidem se sníženou soběstačností (včetně dětí), • odborné osobní poradenství – občanská poradna, pomoc lidem zorientovat se ve své životní situaci, • odlehčovací služba - domácí hospicová péče Iris (pomoc lidem, kteří chtějí prožít zbytek svého života v domácím prostředí, i jejich rodinám), • KLÍČ Centrum pro rodinu - sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, terénní služby, • poradenství pro pozůstalé, • charitní záchraná sít - provoz charitního šatníku, hraček, nádobí, • půjčovna kompenzačních pomůcek.
<p>Oblastní spolek Českého červeného kříže Pelhřimov³⁹ Slovanského bratrství 710 (areál Nemocnice)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc osobám v nouzi, • dobrovolná pečovatelská služba ČČK, • činnost mládeže ČČK – HELP TRANS, • dopravní zdravotní služba ČČK.
<p>Pedagogicko-psychologická poradna a Speciálně pedagogické centrum Vysočina Solní 1814</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnostika, zjišťování speciálně vzdělávacích potřeb, pomoc při řešení výukových a výchovných problémů, práce s mimořádně nadanými, intervence, terapie, kariérové poradenství aj., • zpracování podkladů pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, metodická pomoc, odborné konzultace, spolupráce s metodiky prevence a výchovnými poradci.
<p>Probační a mediační služba, středisko Pelhřimov Pražská 127</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrola pachatelů trestných činů, • pomoc obětem trestných činů, • zapojení komunity do řešení následků trestné činnosti.
<p>Psychocentrum - manželská a rodinná poradna Kraje Vysočina, p.o.⁴⁰ Pražská 127 (budova č. 2)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Osobní, párová, rodinná a sociální problematika - psychologická podpora lidem, kteří se ocitli v osobní, vztahové, rodinné, sociální nebo životní nepříznivé situaci a chtějí ji řešit s odbornou pomocí, • intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím.
<p>Rodinné centrum Krteček z.s.⁴¹ Masarykovo nám. 30</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Práce matek s dětmi – herna pro děti do 6 let, • vzdělávací a zábavné akce, • pomoc rodinám s dětmi v těžké životní situaci, • kontaktní Family point (od roku 2018) - místem pro setkávání a poskytování informací a poradenství v oblastech života rodin a krátkodobé péče o děti (možnost přebalení a nakrmení dětí, dětský koutek), pořádání akcí pro rodiny.

³⁶ <https://www.hodinah.cz/o-nas/>

³⁷ <https://www.hodinah.cz/aktivity/seniorpoint/>

³⁸ <https://pelhrimov.charita.cz/kdo-jsme/>

³⁹ <http://www.cckpe.cz/>

⁴⁰ <https://www.psychocentrum.cz/>

⁴¹ <https://rckrtecek.estranky.cz/clanky/aktivity-krtecka.html>

pokračování

Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých České republiky, zapsaný spolek, Oblastní odbočka Pelhřimov Slovanského bratrství 1664	<ul style="list-style-type: none"> • Sdružování lidí se zrakovým postižením a jejich integrace do společnosti – pořádání společných akcí, • poradenské služby.
Spolek Zvoneček Pelhřimov⁴² Slovanského bratrství 1664	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc trvale zdravotně postiženým dětem a občanům při překonávání psychických, fyzických, sociálních a jiných důsledků jejich zdravotního postižení a při vyhledávání možností jejich uplatnění v kulturním, sportovním a společenském životě (působí od roku 2014).
Svaz postižených civilizačními chorobami v České republice, z. s., Komunitní centrum Pelhřimov⁴³ Nádražní 1663	<ul style="list-style-type: none"> • Osobní pomoc postiženým a seniorům s civilizačními chorobami (drobná pomoc v domácnosti, donáška obědů, nákupů, doprovod k lékaři, na úřady, na vycházky ...), • kurz cvičení s prvky jógy a rekondiční cvičení (cvičení na židlích a skupinová cvičení, individuální cvičení), masáže, „vycházky s doprovodem“ • „dílnička pro radost“ - výroba šperků, výzdoby k různým příležitostem. atd., • kurz koordinace a trénování paměti, • „tématická kavárnička“ - s programem, • klubová posezení, • možnost zapůjčení některých rehabilitačních pomůcek, • kulturní a společenské akce (kondiční vycházky, zájezdy, návštěvy divadel).
Svaz tělesně postižených v České republice z. s. okresní organizace Pelhřimov Na Obci 1768	<ul style="list-style-type: none"> • Poradenství osobám s tělesným postižením, • organizování rekondičních pobytů (týdenní – 14denní).

Pramen: <http://www.mupe.cz/socialni-sluzby/ms-17755>,

http://iregistr.mpsv.cz/socreg/rozsirene_hledani_sluzby.fw.do?SUBSESSION_ID=1592396410930_1

V souladu s vládou schválenou Strategií prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 byl vytvořen Program prevence kriminality města Pelhřimova na roky 2018 až 2020. **Program prevence kriminality Města Pelhřimov**, který navazuje na předchozí dokument platný pro období 2013–2015, vznikl především z toho důvodu, že Policie ČR v posledních letech signalizuje sice pokles trestné činnosti, ale také přesun kriminality do menších obcí a na venkov, z nichž mladí lidé i dospělí přijíždějí do Pelhřimova do školy či do zaměstnání. Zvyšuje se kriminalita spojená s užíváním drog a dalšími závislostmi, jako např. s gamblerstvím. Též se do kriminality stále více promítá zhoršená finanční gramotnost mladých lidí a s tím spojené nekontrolované zadlužování, přetrvává kriminalita mládeže, ve větší míře se též projevuje vandalismus. Začíná se objevovat také kriminalita páchaná prostřednictvím internetu, především prostřednictvím sociálních sítí. Tyto negativní jevy obtěžují většinu občanů a hrozí riziko ztráty pocitu bezpečí a důvěry v systém⁴⁴.

Kraj Vysočina patří dlouhodobě mezi kraje s nízkou úrovní kriminality ve srovnání s ostatními kraji ČR. Např. v roce 2019 zde byl tzv. **index kriminality** 113,5, tedy počet trestných činů na 10 tis. obyvatel území, druhý nejnižší po Zlínském kraji. Okres Pelhřimov za stejné období vykázal index kriminality ve výši 124,9 a území spadající pod obvodní oddělení Pelhřimov pak index 151,0 (v roce 2013 to bylo 221,3), tedy více než činil průměr kraje i okresu, ale stále výrazně méně než celorepublikový průměr

⁴² <https://spolekzvonecekpelhimov.huu.cz/>

⁴³ <http://www.civilky.cz/nase-organizace/vypis/kraj-vysocina/komunitni-centrum-pelhimov/>

⁴⁴ <http://www.mestopelhimov.cz/program-prevence-kriminality-mesta/ms-21790>

(203,2, v roce 2013 celkem 310,3). Nejvíce trestných činů z celkového počtu 394 bylo majetkových (150), dále krádeže (včetně vloupání) 129 a 31 bylo také násilných trestných činů. Neodehrála se žádná vražda. Objasněnost trestných činů byla 76 % (v roce 2013 to bylo 61 %). Ve městě v první polovině 90. let fungovala městská policie, ale po čtyřech letech fungování byla v roce 1996 zrušena.

Ve městě Pelhřimov byly dle krajské analýzy z roku 2015 vymezeny dvě **sociálně vyloučené lokality**, a to na Rynářské 597 (Balkův mlýn ve vlastnictví města) a na Nádražní 282 (nádražní budova ve vlastnictví ČR), kde se koncentrují sociálně vyloučené osoby, které na jiný typ bydlení nedosáhly. V roce 2003 se v Pelhřimově zahájil projekt startovacích bytů pro mladé jedince či páry, kteří si během pětiletého pronájmu měli našetřit na vlastní bydlení. V roce 2015 byl tento projekt ukončen s tím, že o rozjezdové byty přestal být zájem. Z bytů se tak staly běžné nájemní byty ve vlastnictví města.

Město Pelhřimov dokončil v rámci Programu prevence kriminality v roce 2018 etapu modernizace **Městského kamerového dohlížecího systému (MKDS)**. Kamery, které jsou umístěny na výpadovkách z města s funkcí čtení registračních značek vozidel (nikoliv k měření rychlosti) umožní Policii ČR monitorovat pohyb osob podezřelých z trestné činnosti a vozidel použitých k páčání trestné činnosti.

6.3. Kultura, sport, volný čas

6.3.1. Kulturní vyžití

Město Pelhřimov je významným centrem kulturního života regionu s pestrou nabídkou kulturních a kulturně vzdělávacích akcí ve městě a okolí. Hlavní úlohu v tomto směru plní organizace **Kulturní zařízení města Pelhřimova, příspěvková organizace** (dále KZmP). KZmP je příspěvková organizace města sdružující pod jednu hlavičku jednotlivé kulturní subjekty – Kulturní dům Máj, Městskou knihovnu, Kino Vesmír, Galerii M, Divadlo Lubomíra Lipského, Turistické informační centrum (TIC), vyhlídkovou věž kostela sv. Bartoloměje, koncertní a výstavní síň v kostele sv. Víta, redakci Pelhřimovských novin (zpravodaj městského úřadu), Síň Lipských aneb První české MÚZYum, stálé expozice Muzeum strašidel a Pelhřimovské peklo a také provozuje facebookový profil Pelhřimák. KZmP bylo zřízeno k 1. 4. 1991.

Další významné subjekty působící na poli rozvoje kultury ve městě Pelhřimov jsou:

Muzeum Vysočiny Pelhřimov, příspěvková organizace (Masarykovo nám. 12, Zámek pánů z Říčan) pořádá výstavy, přednášky a koncerty, provozuje specializovanou knihovnu s čítárnou a badatelnou, spolupracuje se školami a ostatními kulturními subjekty ve městě, pro veřejnost i školy pořádá přednáškové okruhy a prohlídku kulturních slohů v městské památkové rezervaci, vydává Vlastivědný sborník Pelhřimovska, v němž jsou uveřejňovány příspěvky věnující se historii, významným osobnostem a kulturním zajímavostem regionu, spravuje sbírkový fond, který dokumentuje vývoj města a jeho proměny - tím plní funkci městského muzea a je tudíž významným subjektem působícím ve městě na poli rozvoje kultury a cestovního ruchu. Stálé expozice: Historická expozice, Městská šatlava, Otec a syn Šejnostové, Domeček F. B. Vaňka.

Hodina H, z.s. (Hrnčířská 111) - hlavním cílem organizace je příležitost pro rozvoj dětí a mládeže prostřednictvím zajímavých aktivit, spolupráce s rodiči, podpora aktivního stárnutí, rozvoj místní komunity. Posláním Hodiny H je získávat a poskytovat informace především pro děti a mládež, podporovat celoživotní vzdělávání, rozvoj osobnosti, plnohodnotné trávení volného času, rozvíjet mezinárodní spolupráci, dobrovolnictví, aktivní zapojení dětí, mládeže i dospělých do veřejného dění, podporovat komunitní život a jeho rozvoj. Hodina H je pořadatelem tradičních akcí Region tančí, Čokoládová hodina, Dýňování aneb Rozsvíťme Pelhřimov, Rozhýbejme Pelhřimov aneb Volný čas není nuda, Vánoční tvoření. Realizuje také řadu projektů, především na místní úrovni (pro Pejráky v Pejru

a okolí), ale i regionální, národní a mezinárodní⁴⁵. Pro Město Pelhřimov zajišťuje provoz a aktivity spojené se Senior Pointem Pelhřimov.

Agentura Dobrý den, s.r.o. má ve své oblasti pro území ČR a částečně i Slovenska výsadní postavení. V ČR zastřešuje oblast rekordů a kuriozit. Kromě mezinárodního festivalu rekordů a kuriozit "Festival Pelhřimov - město rekordů" pořádá nebo spolupřádá spoustu dalších akcí a celou řadu programů obohacuje neobvyklostmi a kuriozitami vztahujícími se k mnoha oblastem lidského konání. Agentura Dobrý den dále v Pelhřimově provozuje Muzeum rekordů a kuriozit, které je ve střední Evropě zcela ojedinělé a ročně jej navštíví 15 až 20 tisíc osob. Muzeum mapuje unikátní výkony českých (Zlaté české ručičky – nejrozsáhlejší kolekce objektů vyrobených ze zápalek) a světových rekordmanů, z nichž mnozí jsou zapsáni v Guinnessově knize rekordů. V prostorách muzea je v současnosti pořádána sbírka českých i světových vod, která obsahuje vzorek téměř 900 vod ze 74 zemí světa⁴⁶.

Z ostatních zařízení zajišťujících kulturu a zábavu ve městě lze zmínit Spolek divadelních ochotníků Rieger Pelhřimov⁴⁷, Malé muzeum bible ve Starém Pelhřimově nebo hudební kluby Sauna Music Bar a Music Bar Sklep.

6.3.2. Sportovní vyžití a volný čas

Město Pelhřimov nabízí širokou základnu sportovních zařízení umožňujících vyžití v rozmanitém počtu sportů pro různé výkonnostní kategorie. Hlavní úlohu v oblasti sportovní vybavenosti plní sportovní areál v Nádražní ulici. Provozovatelem jsou **Technické služby města Pelhřimova, příspěvková organizace**.

Sportovní areál nabízí tato zařízení:

- sportovní hala (velká tělocvična, malá tělocvična, gymnastická tělocvična, posilovna, kuželna čtyřdráhová a dvoudráhová, herna stolního tenisu, klubovny, bufet),
- krytý plavecký areál (velký bazén – 25 m, malý dětský výukový bazén, půlkruhový relaxační bazén s vířivkou a dětské brouzdaliště, sauna, letní i zimní provoz),
- krytý zimní stadion – zde by od nové sezóny 2020/2021 měly pravděpodobně probíhat zápasy týmu HC Dukla Jihlava s.r.o. z důvodu uzavření CZ LOKO arény v Jihlavě, kde bude realizována stavba nové multifunkční arény,
- venkovní areál (travnaté fotbalové hřiště – od června 2020 probíhá jeho rekonstrukce včetně části pro skok do dálky a běžeckého oválu, která by měla skončit v říjnu 2020; hřiště Kalvárie s umělým povrchem, pískové hřiště),
- lyžařské stopy (Vlásenice - Starý Pelhřimov, Městské sady – Radětín, Pelhřimov – Křemešník, celkem zhruba 40 km),
- skatepark u sportovní haly.

Tab. 6.9: Ostatní sportovní vybavenost ve městě Pelhřimov

Druh zařízení	Lokalita
B + M Fitness - posilovna, solárium, spinning	Slovanského bratrství 1664
Beachwell, z.s. - plážové sporty (volejbal, fotbal, tenis), adventure minigolf, Wellness – kryoterapie, fyzioterapie, sauna, fitness - posilovna	Táborská 2467
Bodies Garden - alpinning	Osvobození 1699
Bowling 999 – bowlingová dráha	Dolnokubínská 1451
Fitfarma - rehabilitace, wellness	Vlásenická 1900
Minigolf (provozuje MGC Dragon Pelhřimov, z.s.),	Děkanská zahrada (Pichamannova 2259)

⁴⁵ <https://www.hodinah.cz/>

⁴⁶ <https://www.dobryden.cz/>

⁴⁷ <http://www.ochotnici.info/>

velké dětské hřiště	
---------------------	--

pokračování

Multifunkční hřiště Základní školy Pelhřimov, Osvobození 1881, příspěvková organizace	Osvobození 1881
Pizzeria & Bowling – bowlingová dráha	Nádražní 834
Sportovně relaxační centrum Kohinor – tělocvična, posilovna, wellness, cardio zóna	Nádražní 823
Squash centrum „Výsluní“ - squash, aerobic, bosu, pilates, body rock a budokun, regenerační služby	Okružní 2324
Tenisová hala	Na Obci 1878
Tenisové kurty	K tenisu 1741
Venkovní koupání	Rybník Stráž (1 km od Pelhřimova)
Workoutové a velké dětské hřiště, naučná stezka	Městské sady

Pramen: www.pelhrimovsko.cz, <https://www.beachwell.cz/uvod>

6.3.3. Spolková činnost

Mezi 120 spolků registrovaných se sídlem v Pelhřimově, aktivně působících na území města a přispívajících ke společenskému životu patří např. **Sbor dobrovolných hasičů Pelhřimov**⁴⁸ s dlouholetou historií (vznik 1875), který se prostřednictvím dvou soutěžních družstev účastní řady soutěží (hasiči jsou také ve Vlášenicích), **Okresní myslivecký spolek Pelhřimov**, který pořádá kurzy pro uchazeče o lovecký lístek a prostřednictvím kynologické, střelecké a myslivecké komise pořádá řadu akcí, **Potápěčský spolek Pelhřimov** podnikající svoji činnost v lomu u Horní Cerekve a pořádající potápěčské kurzy, **Český rybářský svaz – místní organizace Pelhřimov** realizující svoji činnost na rybníku Stráž už 100 let, Kulíků a Mlýnském a věnující se i mládeži a **Český zahrádkářský svaz – Ústřední sdružení Pelhřimov**, který pořádá výstavy, exkurze, přednášky a **Klub českých turistů** s dlouholetou historií (vznik 1920) pořádající turistické akce pro širokou veřejnost apod. V Pelhřimově má sídlo také Spolek přátel hasičských hudeb ČR, z.s., který pravidelně organizuje festival hasičských dechových hudeb a dny záchranářů s mezinárodní účastí. Sídlo má v Pelhřimově také **Svaz diabetiků ČR, pobočný spolek Pelhřimov**, který pomáhá lidem s diabetes a kardiovaskulárním onemocněním.

Z kulturních spolků lze jmenovat **Pěvecký sbor Záboj**, který je nejstarším spolkem v Pelhřimově (1862, mužský a smíšený sbor) a poskytuje možnost uplatnění i dětem ve sboru Zábojáček, divadelní společnost **Hralous** produkující pohádková vystoupení pro děti a mládež, loutkohereckou skupinu **Rolníčka** zaměřenou na loutková představení pro nejmenší děti.

Ze sportovních klubů lze zmínit následující:

- Beachwell, z.s. – plážový volejbal, fotbal, tenis,
- BK Pelhřimov, sportovní spolek – basketbalový klub, mládež BK Sojky⁴⁹,
- ČSS, z.s. Sportovně střelecký klub Pelhřimov⁵⁰,
- Dům dětí a mládeže, Pelhřimov, Třída legií 382, příspěvková organizace – mažoretky,
- FC Maraton Pelhřimov, z.s. – fotbal, v sezóně 2019/2020 okresní přebor,
- FK Pelhřimov, z.s. – fotbal, 10 mládežnických a 1 dospělých, v sezóně 2019/2020 Krajský přebor mužů KFS Vysočina, do přerušení na prvním místě,
- HC Lední medvědi Pelhřimov z.s. – tradiční hokejový klub, v sezóně 2019/2020 v soutěži Krajská liga mužů Jihočeského kraje, kterou do předčasného ukončení vedli⁵¹,

⁴⁸ <http://sdhpelhrimov.cz/>

⁴⁹ <http://www.bkpelhrimov.cz/cs/o-klubu.html>

⁵⁰ <https://sskpelhrimov.webnode.cz/blog/>

⁵¹ <https://www.hokejpelhrimov.cz/tabulka-mladez.asp?id=798&sezona=2020>

- HC Pумы Pelhřimov, z.s. – hokej pro děti a mládež (od roku 2015),
- Liga Atletů Pelhřimov z.s. – sportovní družiny, triatlon, škola kraulu, nově americký fotbal pro mládež do 15 let⁵²,
- MGC Dragon Pelhřimov, z.s. – minigolfový klub,
- Plavecký oddíl DELFÍN Pelhřimov, z.s.,
- Sportovní gymnastika Pelhřimov z.s.,
- Sportovní klub TAEKWONDO LACEK z.s. – nejstarší fungující oddíl v ČR (od roku 1995)⁵³,
- Tělocvičná jednota Sokol Pelhřimov,
- Tělovýchovná jednota Spartak Pelhřimov, z.s. - volejbal, stolní tenis, florbal, kulturistika, kuželky, lyžování, šachy, box, kajak, silový trojboj aj.,
- Tenisový klub Pelhřimov, z.s.,
- VELOSPORT VALENTA TEAM z.s. – cyklistický tým se 40 závodníky (od roku 1994)⁵⁴,
- WU-SHU PELHŘIMOV - SDRUŽENÍ BOJOVÝCH UMĚNÍ, z.s.⁵⁵.

Mezi nejvýznamnější a nejznámější akce konané v Pelhřimově patří červnový „**Festival Pelhřimov – město rekordů a kuriozit**“, který pořádá Agentura Dobrý den, s.r.o. Ten se však z důvodů koronavirové krize v roce 2020 neuskutečnil. Jubilejní 30. ročník festivalu se přesouvá na termín 11.–12. června 2021. Tradiční „pelhřimovské rekordy“ letos připomněla akce Rekordy v karanténě. V prostorách zahrady Muzea rekordů a kuriozit byla nově vytvořena venkovní výstava „30 let pelhřimovských rekordů“ a v termínu od 8. do 14. června zde každý den proběhl jeden unikátní pokus o zápis do České knihy rekordů. Také další akce tradičně pořádané v Pelhřimově museli organizátoři z výše uvedených důvodů zrušit (např. Celostátní hasičský festival dechových hudeb Pelhřimov, Festival dokumentárních filmů o lidských právech Jeden svět), čímž by byl aktuální výčet akcí výrazně omezen a neodpovídal by běžné realitě. Aktuální dění v Pelhřimově lze sledovat na stránkách Kulturního zařízení Města Pelhřimov, p.o.⁵⁶.

6.4. Ostatní občanská vybavenost

Veřejné služby v oblasti vzdělávání, zdravotnictví, sociální péče, ani většina komerčních služeb se v žádné z venkovských částí města Pelhřimov nenachází (pošta, školka, škola, zdravotní středisko či lékař, veterinární služby, bankomat, obchody, opravny apod.). Většina obcí disponuje alespoň poštovní schránkou a místem pro sběr a třídění odpadu. Na území katastru Bitětice a Strměchy se nachází vysílač. Dětská hřiště byla lokalizována v osadách Hodějovice, Chvojnov, Lešov, Služátky a Vlásenice. Stravovací zařízení nebo hostinec se nachází ve třech částech města (Houserovka - hostinec, Služátky a Starý Pelhřimov). Dle územního plánu je rozvoj ploch pro sport a tělovýchovu plánován v následujících částech Pelhřimova:

- Houserovka – rozšíření venkovního víceúčelového hřiště, venkovní víceúčelové hřiště a možnost koupání v místním přírodním koupališti;
- Lipice – venkovní fotbalové hřiště;
- Radětín – venkovní víceúčelové hřiště;
- Služátky – tenisový kurt a víceúčelové hřiště (změnou ÚP řešeno zázemí motorestu)
- Starý Pelhřimov – venkovní víceúčelové hřiště;
- Vlásenice – venkovní víceúčelové hřiště.

Důvodem chybějící občanské vybavenosti je především to, že většina venkovských částí Pelhřimova je málo lidnatá (do 100 obyvatel), proto je i vybavenost osad na nízké úrovni (chybí provozovatelé

⁵² <https://www.lapcz.cz/>

⁵³ <https://www.tkdlacek.cz/historie-oddilu.php>

⁵⁴ <http://www.team.velosport.cz/cs/>

⁵⁵ <http://www.wu-shu.ensis.cz/cs/>

⁵⁶ <http://www.kulturape.cz/>

i uživatelé). Dalším faktem, který vysvětluje nepřítomnost zmiňované infrastruktury ve venkovských částech Pelhřimova, je relativně dobře zajištěná dostupnost města Pelhřimov, které veškerou potřebnou občanskou i komerční vybaveností disponuje.

Vybavenost města veřejnými službami a institucemi veřejné správy je uvedena v tabulce č. 2.2 v jedné z úvodních kapitol, výskyt čerpacích stanic v kapitole doprava apod. Zde je možné ještě zmínit vybavenost finančními institucemi a zastoupením jednotlivých obchodních řetězců. Na území města mají svoje pobočky Komerční banka, a.s., Česká spořitelna, a.s., Československá obchodní banka, a.s., Moneta Money Bank, a.s. a FIO banka, a.s., Waldviertler Sparkasse Bank AG, Air Bank a.s. a Wüstenrot hypoteční banka a.s., které zde provozují i své bankomaty. Poslední tři jmenované od posledního zpracování strategického plánu ve městě přibýly. Ze **spořitel**en působí ve městě Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s. a Raiffeisen stavební spořitelna, a.s. Z **pojišťoven** zase Generali Česká pojišťovna, a.s., UNIQUA Pojišťovna, a.s., Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Kooperativa pojišťovna, a.s., ČSOB Pojišťovna, a.s., Česká průmyslová zdravotní pojišťovna, VZP ČR a Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky.

Z obchodních řetězců zde chybí Tesco (nejblíže v Jihlavě) i AHOLD Czech Republic, a.s. (prodejny Albert, nejblíže v Pacově), naopak dvě prodejny zde má Penny Market (Pražská, Nádražní), jednu Billa (Průběžná), Kaufland Česká republika, v.o.s. (Pražská), Lidl Česká republika, v.o.s. (Pražská) a COOP - Jednota, spotřební družstvo v Kamenici nad Lipou (Nádražní). Pelhřimov nemá žádné velké obchodní centrum s koncentrací obchodů a služeb, jako je např. City Park v Jihlavě, ani obchodní zóny v extravilánu území města, kde by byly umístěny obchodní či skladovací haly (např. jako ve Žďáru nad Sázavou nebo v Třebíči). Menší nákupní centrum se nachází vedle Billy na ulici Nádražní, dále tzv. City Market u Kauflandu na Pražské a Obchodní dům Slunce a Vysočina na Solní.

Lze zmínit, že Pelhřimov disponuje vlastním hřbitovem s obřadní síní, ale krematorium se zde nenachází (nejbližší v Jihlavě – jediné v Kraji Vysočina). V Pelhřimově jsou rovněž zajištěny služby taxi, a to deseti provozovateli⁵⁷. Přes den jsou v provozu veřejné toalety lokalizované na ulici Příkopy nedaleko centra města a na autobusovém nádraží.

6.5. Volby

Občanská vybavenost a služby jsou často podstatným činitelem ovlivňujícím spokojenost či nespokojenost občanů s vedením města. To se může následně projevit i ve volbách do místního zastupitelstva. Při prvních volbách do místních zastupitelstev v roce 1994 získala nejvíce hlasů ve městě KDU-ČSL (20,6 %) a ČSSD (17,6 %), což byly výrazně rozdílné výsledky ve srovnání s ostatními územními celky. V Jihočeském kraji v úhrnu jasně zvítězila ODS (v kraji 26,8 % hlasů), v okrese Pelhřimov pak Sdružení nezávislých kandidátů (17,9 %); druzí byli v kraji komunisté (v kraji 13,9 %), v okrese KDU-ČSL (16,9 %). ČSSD nedosáhla ani na 10 %. Účast v těchto volbách byla v Pelhřimově vyšší (68,5 %) než v ČR (62,3 %) a v Jihočeském kraji (67,1 %), ale nižší než v okrese Pelhřimov (75,8 %).

O 4 roky později v Pelhřimově rovněž vyhrála KDU-ČSL (17,8 % hlasů), ale druhá již nebyla ČSSD, která získala pouze 15,1 % hlasů, nýbrž těsně ODS s 15,6 %. Na úrovni okresu i kraje, tentokrát již Kraje Vysočina, vyhráli opět nezávislí kandidáti, v kraji byla druhá KDU-ČSL (16,9 %) a v okrese ODS (15,3 %). Nezávislí (SNK) v Pelhřimově získali pouze 9,6 % hlasů. Volební účast byla tentokrát na všech úrovních výrazně nižší – v ČR dosáhla pouze 46,7 %, v Kraji Vysočina byla nejvyšší ze všech krajů ČR (58,2 %), v okrese Pelhřimov se voleb účastnilo 60,2 % všech oprávněných voličů, což byla v rámci kraje druhá největší účast po okrese Žďár nad Sázavou, kdežto v Pelhřimově se projevilo aktivně pouze 47,0 % všech oprávněných voličů, což bylo z obcí okresu nejméně.

⁵⁷ <https://peir.info/pelhřimov/taxi/>

V roce 2002 se situace podstatně změnila, neboť KDU-ČSL se ani v kraji, ani v okrese či v Pelhřimově nedostala na první dvě příčky. V Pelhřimově zvítězila ODS (17,7 %) a druhá byla ČSSD (15,8 %). V okrese Pelhřimov i v Kraji Vysočina zvítězili opět nezávislí kandidáti, ale podíl získaných hlasů byl již menší než v předchozích volbách v roce 1998 (druhá byla ODS). Volební účast se opět mírně snížila (45,5 % v ČR), ale Kraj Vysočina si i tak udržel prvenství (54,9 %). V okrese Pelhřimov volilo 56,6 % možných voličů a v Pelhřimově samotném pak pouze 45,3 %, což bylo po Humpolci nejméně ze sídel v okrese.

Ve volbách 2006 byla jasným vítězem v Pelhřimově ODS (35,4 %) s velkým náskokem před ČSSD (20,3 %). ODS zvítězila i v celém okrese (24,1 %), kde druhé místo stále patřilo sdružení nezávislých kandidátů (18,8 %). To si v komunitních volbách udrželo první pozici na úrovni kraje (21,9 %), přičemž druhá zde byla opět ODS (19,7 %). Volební účast se v celé ČR mírně zvýšila (46,3 %), v kraji i okrese klesla (54,1 %, resp. 56,0 %) a v Pelhřimově také mírně vzrostla (46,0 %). Pořadí prvních dvou stran v Pelhřimově zůstalo stejné i při volbách v roce 2010 – ODS (30,6 %), ČSSD (28,0 %), kterých se účastnilo opět o něco více voličů (47,1 %). Třetí místo tehdy obsadila nová strana – TOP 09 (16,5 %). V okrese i v kraji opět shodně zvítězili nezávislí kandidáti, kteří posbírali v obou případech více než pětinu všech hlasů. Zatímco v rámci celého kraje byla na druhém místě ČSSD (17,1 %), v okrese Pelhřimov to byla ODS (21,0 %). TOP 09 zdaleka nedosáhla v jiných obcích kraje takového postavení jak v Pelhřimově. ODS tedy i přes měnící se podíl získaných hlasů zůstávala už tři období nejsilnější stranou ve městě.

Volby v roce 2014 přinesly změnu na prvních dvou místech – vyhrála ČSSD s 20,2 % hlasů a ODS byla tentokrát druhá (17,3 %). Třetí místo obsadila nová strana Změna pro Pelhřimov s 15,9 %, kdežto ostatní parlamentní strany zaostávaly. V celém Kraji Vysočina, okrese Pelhřimov i ČR jasně zvítězili nezávislí kandidáti, s velkým odstupem za nimi byla strana KDU-ČSL, v republice i kraji na třetím místě ČSSD, ale v okrese Pelhřimov ODS. Volební účast zůstala zhruba stejná (47,1 %) a byla tedy i o něco vyšší než v celé ČR (44,4 %), ale nižší než v celém okrese (54,0 %) i kraji (52,1 %).

Poslední volby v roce 2018 představovaly ve městě velký propad vládnoucí ČSSD, která stejně jako KDU-ČSL a ANO 2011 získala pouze okolo 12 % všech hlasů a byla předběhnuta jak TOP 09 (13,4 %), tak ODS (18,0 %), která se opět stala neúspěšnější stranou, i když zhruba s polovinou hlasů ve srovnání s rokem 2006. Tentokrát kandidovalo 11 uskupení a do zastupitelstva města se dostali kandidáti devíti z nich. Na úrovni celé ČR zvítězili opět nezávislí kandidáti a ani druhý v pořadí se od posledních voleb nezměnil (KDU-ČSL), ale na třetí místo se dostala parlamentní strana Starostové a nezávislí. Ti v okrese Pelhřimov dosáhli dokonce na druhé místo po nezávislých a strana KDU-ČSL byla až třetí. V Kraji Vysočina bylo pořadí stejné jako v ČR. Volební účast ve městě o něco vzrostla (48,12 %), ale méně významně než v celé ČR (47,3 %), v kraji (53,8 %) i v okrese Pelhřimov (55,3 %). Zastupitelstvo města Pelhřimov je tedy v současnosti tvořeno čtyřmi zastupiteli z ODS, po třech mají čtyři parlamentní strany (ČSSD, KDU-ČSL, TOP 09 a ANO 2011), dva má politické hnutí Změna a po jednom KSČM a dvě uskupení nezávislých kandidátů.

Přestože lze Pelhřimov považovat spíše za středisko venkovského regionu, ve volbách se zde dlouhodobě (od roku 2002) na předních místech umísťují pravicové parlamentní strany. Při posledních volbách byla situace obdobná z okresních měst v Kraji Vysočina pouze v Havlíčkově Brodě, kde zvítězila ODS před ANO a KDU-ČSL, v ostatních třech městech se do nejsilnější trojice dostalo vždy alespoň jedno hnutí složené z kandidátů bez politické příslušnosti.

7. CESTOVNÍ RUCH A KULTURA

7.1. Cestovní ruch

Město Pelhřimov se všemi svými částmi leží dle Atlasu cestovního ruchu v turistickém regionu Vysočina, avšak v území, které má z hlediska turistiky a rekreace charakter venkovské krajiny s průměrnými přírodními podmínkami pro rozvoj cestovního ruchu⁵⁸ (podíl potenciálních rekreačních ploch z celkové rozlohy území města činí 38,0 – 56,9 %). Na území města se nenachází žádná přírodní atraktivita regionálního či nadregionálního významu (např. Národní park, CHKO apod.), ani žádný přírodní park (pouze jedno maloplošné chráněné území). Město Pelhřimov je však hodnoceno jako **historické město nadregionálního významu**.

Nadregionální význam Pelhřimov získává především přítomností Městské památkové rezervace (MPR) v samotném centru, která má plochu téměř 8 ha a je zde lokalizována budova bývalého zámku pánů z Říčan využívaná jako muzeum (MPR jsou v Kraji Vysočina pouze 3 – kromě Pelhřimova ještě Jihlava a Telč). Na území města se nenachází žádné významné vojenské či technické památky. Dalším významným prvkem v rozvoji cestovního ruchu je mezinárodní image Pelhřimova jako města rekordů.

V oblasti cestovního ruchu lze hodnotit také podnikatelskou aktivitu v území, a to prostřednictvím počtu subjektů se sídlem na území obce působících v odvětví pohostinství a ubytování vyjádřeném např. na počet ekonomicky aktivních obyvatel města. Obce Kraje Vysočina se prezentují spíše nízkou podnikatelskou aktivitou v cestovním ruchu např. ve srovnání s pohraničním územím a rovněž Pelhřimov vykázal při analýze pouze průměrnou intenzitu podnikatelské aktivity (21,5 podnikatelů na 1000 ekonomicky aktivních obyvatel). Tato situace může být ovlivněna městským charakterem většiny území Pelhřimova, kde jsou často činnosti v oblasti ubytování a pohostinství sloučeny do jednoho podnikatelského subjektu, a také typem ubytovacích zařízení nacházejících se na daném území, neboť se zde na celkové ubytovací kapacitě velkou měrou podílí hromadná ubytovací zařízení, kterých je sice méně, ale poskytují více lůžek, zatímco v malých obcích ve vysokohorských oblastech je velice intenzivní především provozování malých rodinných penzionů či horských chat a rovněž vysoká koncentrace restauračních zařízení, přičemž počet ekonomicky aktivních obyvatel trvale žijících v území je naopak velmi nízký. Průměrná je v Pelhřimově také zaměstnanost v cestovním ruchu, neboť podíl zaměstnaných v pohostinství a ubytování ze všech zaměstnaných žijících v Pelhřimově nedosahuje ani 3 % (dle sčítání 2011 to bylo 2,7 %).

Vyjádřit lze do úrovně obce také turisticko-rekreační funkci území chápanou jako poměr počtu lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních i v objektech individuální rekreace k celkovému počtu obyvatel obce. Na sto obyvatel Pelhřimova připadá i v případě započtení sezónních lůžek v domovech pro mládež patřících pod dvě zdejší školy pouze 5,5 lůžek, takže turisticko-rekreační funkci města lze hodnotit jako malou. Jedním z významných problémů udržitelného cestovního ruchu je otázka rekreační, resp. turistické únosnosti území, který lze vyjádřit dle zatížení území, tedy počtu turistických a rekreačních lůžek na km². Průměrná hodnota turisticko-rekreačního zatížení za celou ČR se pohybuje kolem 25 lůžek na km², v Pelhřimově se jednalo o necelých 10 lůžek a turisticko-rekreační zatížení území se zde jeví jako minimální. Vzhledem k městskému charakteru Pelhřimova a nepřítomnosti významné vodní plochy či říčního toku není na území města významné ani zastoupení chat a chalup, tedy objektů tzv. druhého bydlení. Pokud ano, jsou tyto lokalizovány především ve venkovských částech města.

⁵⁸ Přírodní podmínky, resp. přírodní potenciál, jsou rozhodujícími lokalizačními faktory většiny aktivit cestovního ruchu a rekreace, zejména jeho pobytových forem.

7.1.1. Pěší turistika, cykloturistika, zimní turistika

V současné době městem Pelhřimov procházejí značené pěší turistické stezky uvedené v následující tabulce. V centru Pelhřimova pak mají svůj počátek či jím procházejí všechny čtyři značky. Důležité je především spojení s vrcholem a poutním místem Křemešník prostřednictvím červené, modré a žluté značky. Pelhřimov se také nachází na významné česko-moravské trase vedoucí po červené značce z jižní Moravy (Radostice, Ivančice) podél řeky Jihlavy do Třebíče, Jihlavy a přes vrcholy Čerínek a Křemešník do Pelhřimova, dále do Želiva, Červené Řečice a Pacova, kde se stáčí na jih a přes další obce okresu Pelhřimov pokračuje přes Řáskou do Telče, Želetavy a končí v Jaroměřicích nad Rokytnou.

Tab. 7.1: Pěší trasy procházející územím města Pelhřimov

Barva	Průběh pěší trasy
červená	Radostice – Ivančice – Třebíč – Jihlava – Čerínek - Křemešník – Pelhřimov – Pelhřimov, Radětín – Sedlice – Želiv - Červená Řečice – Pacov – Kámen – Černovice – Kamenice n. L. – Žirovnice – Počátky – Řáská – Telč – Želetava – Jaroměřice nad Rokytnou
modrá sever	Votice - Mladá Vožice - Pacov - Nová Cerekev - Hejlovský ryb. - Pelhřimov – Pelhřimov, Starý Pelhřimov – Pelhřimov, Čakovice – Červená Řečice - Košetice - Lukavec
modrá jih	Dobrá Voda (HB) – Světlá nad Sázavou – Humpolec – Křemešník – Pelhřimov, Lešov – Pelhřimov, Houserovka – Kamenice n. L. – Deštná – Kardašova Řečice – Veselí nad Lužnicí – Sezimovo Ústí - Tábor
zelená východ	Batelov - Čejkov - Pelhřimov, Radňov - Pelhřimov, Skryšov - Pelhřimov – Pelhřimov, Hodějovice - Želiv – Kejžlice – Wolkerův památník
zelená západ	Pelhřimov, Starý Pelhřimov – Dubovice – Pelhřimov, Vlásenice - Hejlov/rybník/ - Božejov – Častrov - Žirovnice
žlutá sever	Mladé Bříště – Pelhřimov, Útěchovičky – Pelhřimov, Chvojnov – Pelhřimov, Služátky – Krasíkovice – Pod Hodějovicemi – Čakovský mlýn – Pelhřimov, Vlásenice – Hejlovský rybník – Ondřejov – Libkova Voda – Zajíčkov – Pelhřimov, Radňov - Křemešník
žlutá jih	Pelhřimov, Starý Pelhřimov – Pelhřimov, Myslotín – Vokov – Rynárec – Pavlov – Putimov - Nivy

Pramen: www.mapy.cz

Většinou osad, resp. jejich katastrálním územím, prochází alespoň jedna turistická stezka s výjimkou Janovic, Jelcových a Kocourových Lhot, Ostrovce, Strměch, i když se zde nachází studánka a na východě sem zasahuje přírodní rezervace Kladinský potok, a Vlásenic-Drbohlavů, přestože také tady se hranic dotýká přírodní rezervace (Mezence). Dvě nebo tři turistické stezky vedou přes katastr Čakovic, Hodějovic, Lešova, Myslotína, Radětína (studánka), Radňova, kde se na hranicích se sousedním Nemojovem nachází zbytky tvrze a chráněný strom (lípa malolistá), Skryšova (pomník obětem válek), Služátkami a Starým Pelhřimovem.

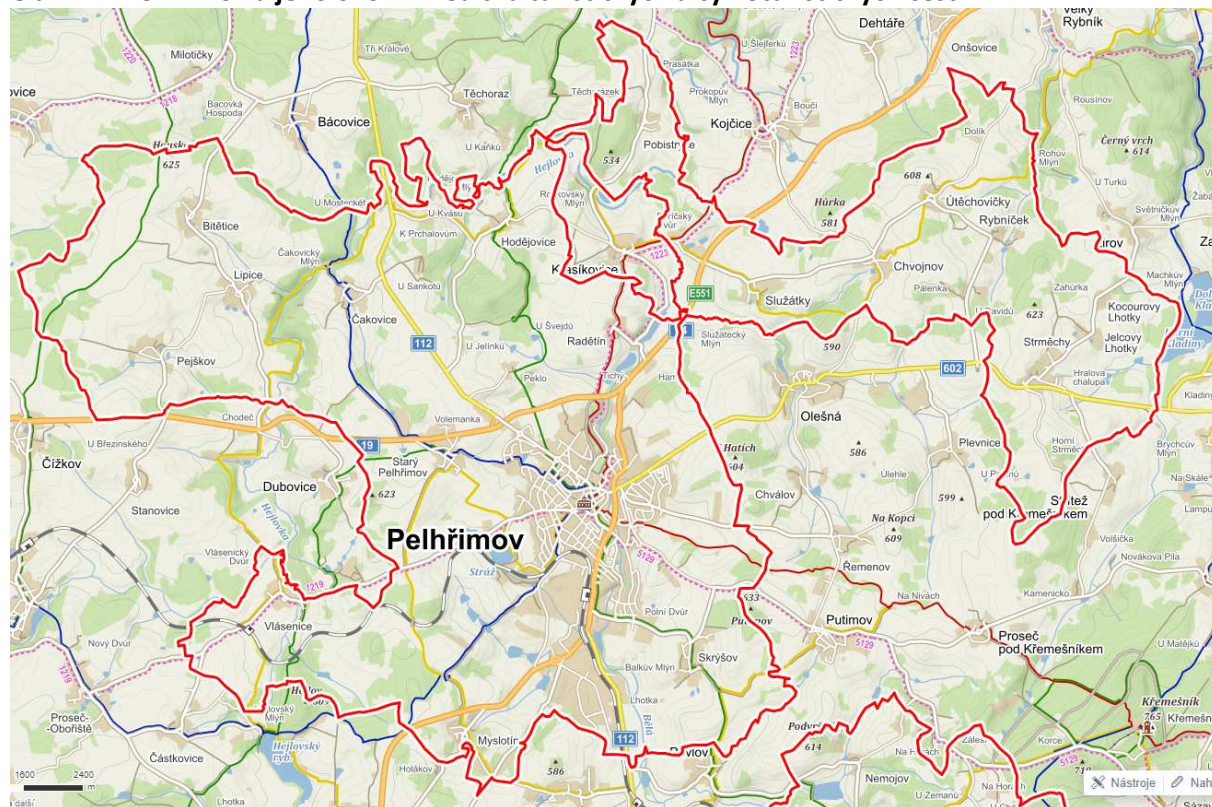
Ve městě Pelhřimov je pro návštěvníky připravena tzv. **Stezka po stavebních slozích**, která zájemce provází centrem města a jeho přilehlým okolím a představuje jim stavby, které charakterizují několik různých stavebních slohů⁵⁹. Na sklonku roku 2003 Městský úřad Pelhřimov a Středisko ekologické výchovy Mravenec připravily projekt „**Naučná stezka Městské sady**“. Ta se skládá z dvanácti informačních tabulí rozmístěných na téměř 3 km dlouhém okruhu. 1. Historie Městských sadů, 2. Stromy, 3. Zvířata, 4. Horniny, 5. Lesy, 6. Voda a ryby, 7. Lesní stopy, 8. Podnebí, 9. Ptáci-budky, 10.

⁵⁹ <https://www.pelhřimovsko.cz/cz/co-v-pelhřimove/stezka-po-stavebnich-slozich.htm>

Rostliny, 11. Významné stromy, 12. Chráněná území⁶⁰. Třetí naučnou stezkou, která ve městě funguje od roku 2005, je **Procházka Českou knihou rekordů**. Trasa spojuje Muzeum rekordů a kuriozit a expozici Zlaté české ručičky, je dlouhá 2 km a vede centrem města. Její součástí jsou kromě zmíněných expozic tři „mluvící“ tabule, ve kterých lze najít přes 300 rekordních údajů z různých oblastí lidské činnosti (také anglicky a německy), na tři desítky fototapet představujících jednotlivé rekordmany a také některé maxi exponáty, které se do vnitřních expozic nemají šanci vejít.

Přírodní a kulturní atraktivity, které se nacházejí v bezprostřední blízkosti města, a přijatelné terénní podmínky tvoří významný potenciál pro rozvoj cyklistické dopravy. Městem Pelhřimov a jeho částí **Lešov** prochází značená cykloturistická trasa č. 5129 Pelhřimov – Sázava - Nový Rychnov – Rohozná – Jezdovice, kde se spojuje s cyklotrasou č. 16 a končí v Třešti (tzv. Českomoravská stezka). Mezi další cyklotrasy procházející městem Pelhřimov patří cyklotrasa č. 1223 vedoucí na sever přes **Radětín** – Krasíkovice – okraj **Služátek** – Kojčice – Kletečnou, která se u Smrdova sbíhá s trasou č. 161, jež vede dále do Humpolce. Třetí cyklotrasa (č. 1219) vede z Pelhřimova na západ přes **Vlásenici** a Novou Cerekev a končí v Pacově. Následující obrázek zachycuje cyklotrasy v Pelhřimově a jeho okolí.

Obr. 7.1: Pelhřimov a jeho okolí z hlediska turistických a cykloturistických cest

Pramen: www.mapy.cz

Na území města Pelhřimov bývá v zimních měsících, pokud jsou bohaté na sníh, vyznačeny lyžařské stopy (Vlásenice - Starý Pelhřimov, Městské sady – Radětín, Pelhřimov – Křemešník), které měří celkem zhruba 40 km. V blízkosti města (zhruba 10 km) se nachází lyžařský areál Křemešník, který disponuje sjezdovkou a v okolních lesích je vyznačena řada lyžařských tras. Lokalita je z hlediska vzdálenosti snadno dostupná všem milovníkům zimních sportů žijícím v Pelhřimově.

⁶⁰ <https://www.pelhřimovsko.cz/cz/co-v-pelhřimove/mestske-sady.htm>

7.1.2. Ubytovací kapacity a návštěvnost zařízení v Pelhřimově

Ve městě Pelhřimov a v jeho částech bylo identifikováno celkem 15 hromadných ubytovacích zařízení (HUZ)⁶¹, v nichž činila celková maximální kapacita (včetně přistýlek) téměř 900 lůžek. Většina z nich (10) byla lokalizována přímo v Pelhřimově, po jednom zařízení pak bylo zjištěno ve Starém Pelhřimově, v Radětíně, ve Služátkách a v Kocourových Lhotkách.

Tab. 7.2: Počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních v Pelhřimově dle zvolených kategorií

Ubytovací zařízení	Hotel	Penzion	Ubytovna	Stravování
Hotel Slavie****, Masarykovo nám. 29 ⁶²	14			ANO
Hotel Farma***, Služátky 25 ⁶³	44			ANO
Hotel Gurmania***, Starý Pelhřimov 79 ⁶⁴	31			ANO
Penzion Výsluní***, Okružní 2324		15		NE
Sporthotel**, Nádražní 2245	60			ANO
Penzion Lucerna, Solní 853 ⁶⁵		60		ANO
Penzion Beachwell***, Táborská 2467 ⁶⁶		50		ANO
Apartmány Kocourek, Kocourový Lhotky 1 ⁶⁷		31		ANO
Penzion Fit Farma, Vlášnická 1900 ⁶⁸		14		ANO
Penzion Pod Věží, Karlovo nám. 166 ⁶⁹		15		ANO
Penzion Tichý mlýn, U Radětína 234 ⁷⁰		15		NE
Ubytování u Ráfy, Nádraží ČD ⁷¹			45	NE
Ubytovna Jena, Pražská 1541			36	NE
Domov mládeže SPŠ a SOU Pelhřimov ⁷²			170	NE
Vyšší odborná škola a Střední škola hotelová SČMSD Pelhřimov, s.r.o. – Domov mládeže			280	NE
Celkem	149	200	531	-

Pramen: Hromadná ubytovací zařízení České republiky, ČSÚ, 2020; vlastní průzkum.

Mezi HUZ byl jeden hotel s lůžky čtyřhvězdičkové kategorie, dva hotely kategorie *** s celkovou kapacitou 75 lůžek a jeden **, který disponuje 60 lůžky v dvou až pětilůžkových pokojích s internetem. Charakter penzionu má 7 zařízení s celkovou kapacitou 200 lůžek, z nichž 5 zajišťuje pro své hosty také stravování. Do výčtu od posledního zpracování strategického plánu přibyl Penzion Beachwel lokalizovaný na severním okraji města v nové rekreační zóně spojené s plážovými sporty.

Nižší kvalitu HUZ typu ubytoven vykazovaly 4 objekty (celkem 251 lůžek). Velké ubytovací prostory nabízí v období letních prázdnin Domov mládeže Střední průmyslové školy a Středního odborného

⁶¹ HUZ – minimálně 10 lůžek a 5 pokojů

⁶² <https://www.hotelslavie.eu/>

⁶³ <http://www.hotel-farma.cz/>

⁶⁴ <http://www.gurmania-hotel.cz/>

⁶⁵ <http://www.penzionlucerna.cz/cz/lucerna.php>

⁶⁶ <https://www.beachwell.cz/penzion#pokoje>, odhad

⁶⁷ <http://www.apartmany-kocourek.cz/>

⁶⁸ <http://www.fitfarma.cz/cz/ubytovani-fitfarma-pelhřimov/>

⁶⁹ <http://www.penzion-podvezi.cz/ubytovani/>

⁷⁰ <http://www.tichymlyn.cz/kontakt/>

⁷¹ <https://zastavarnaurafy.webgarden.cz/>

⁷² <http://www.spssou-pe.cz/hotelove-ubytovani/>

učiliště Pelhřimov (až 170) a také Domov mládeže Vyšší odborné školy a Střední školy hotelové SČMSD Pelhřimov, s.r.o. (280 lůžek).

Kromě výše uvedených byly zjištěny ještě tři individuální ubytovací zařízení, která měla celkovou kapacitu 21 lůžek (Penzion H-Market – 13 lůžek, Farma Rybníček – 8 lůžek), ale privátních nabídek k ubytování bude v Pelhřimově zřejmě více.

Stravovací zařízení nebo hostinec se nachází ve třech částech města (Houserovka, Služátky a Starý Pelhřimov), přičemž ve Služátkách a Starém Pelhřimově se jedná zároveň o ubytovací zařízení. Další penzion je lokalizován v Kocourových Lhotách a v Rybníčku (Farma Rybníček, která pro své hosty zajišťuje i stravování). V Hodějovicích se na západě katastru rozprostírá chatová osada, na západě Starého Pelhřimova zase zahrádkářská kolonie.

Důležitým předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu je také přítomnost stravovacích provozů, restaurací, občerstvení, cukráren, kaváren apod., které mohou turisté využít a prodloužit si tak dobu pobytu ve městě. Restaurací disponuje většina z výše uvedených ubytovacích zařízení typu hotelů a penzionů. Kromě toho se v Pelhřimově nachází řada dalších restaurací, z toho 6 v blízkosti centra (Měšťanský dům, Na Čtyřce – pivovar a restaurace, Ponte di Pietra – restaurace a pizzerie, Zahrada – vegetariánská jídelna a obchod, U Huberta, U Vlasáků - Střepina), dále jsou zde prodejny rychlého občerstvení (bistro u Balouna, Turbo Pizza), kavárny a cukrárny (Na Kolíbce, Na Čtyřce, Ateliér, Mléčné lahůdky Daňkovský aj.) a také koktejlový bar (Black Sheep Lounge Bar).

Na základě dat ČSÚ lze sledovat i změnu v návštěvnosti města Pelhřimov za posledních 10 let. Počet hostů, počet přenocování a průměrný počet přenocování v letech 2010 a 2019 ve městě, v okrese, v kraji a v ČR zachycuje následující tabulka.

Tab. 7.3: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v Pelhřimově, v okrese Pelhřimov, v Kraji Vysočina a v ČR v letech 2010 a 2019

Ukazatel návštěvnosti	Pelhřimov		Okres Pelhřimov		Kraj Vysočina		ČR	
	2010	2019	2010	2019	2010	2019	2010	2019
Počet hostů	5 584	10 346	45 233	88 801	336 225	605 326	12211878	21998366
- z toho rezidenti (%)	70,3	77,5	84,5	86,9	86,1	87,3	48,1	50,5
- z toho nerezidenti (%)	29,7	22,5	15,5	13,1	13,9	12,7	51,9	49,5
Počet přenocování	11 075	25 437	118950	217711	852 046	1453860	36908811	57024767
- z toho rezidenti (%)	72,6	68,8	85,2	87,5	87,8	88,2	50,2	52,3
- z toho nerezidenti (%)	27,4	31,2	14,8	12,5	12,2	11,8	49,8	47,7
Průměrný počet přenocování	2,0	2,5	2,6	2,5	2,5	2,4	3,0	2,6
- z toho rezidenti (%)	2,0	2,2	2,6	2,5	2,6	2,4	3,2	2,7
- z toho nerezidenti (%)	1,8	3,4	2,5	2,3	2,2	2,2	2,9	2,5

Pramen: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení České republiky, ČSÚ, 2020.

Vývoj **návštěvnosti** za posledních deset let zaznamenal velmi pozitivní trend. Mezi roky 2010 a 2019 se počet hostů ve městě zvýšil téměř dvakrát obdobně jako v okrese, kraji i v ČR. Důvodem však byl především nárůst českých turistů, zatímco cizinci (nerezidenti) se podíleli na celkovém počtu turistů mnohem méně než v roce 2010. Jejich absolutní počet vzrostl zhruba 1,4x. Pelhřimov byl ve srovnání s jinými částmi kraje však i přesto spíše výjimkou, neboť podíl zahraničních turistů se jak v roce 2010, tak v roce 2019 v okrese i kraji držel mezi 12 a 16 %. V ČR byla především vlivem Prahy a památek UNESCO situace značně odlišná, neboť zde v roce 2010 převažovali mezi turisty cizinci. Do roku 2019 se situace sice obrátila, ale rozdíl byl minimální. Nerezidenti se na celkové návštěvnosti podíleli stále zhruba polovinou.

Obdobná byla situace i z hlediska počtu **přenocování**, i když v Pelhřimově se na rozdíl od ostatních sledovaných územních celků zvýšil počet přenocování u nerezidentů, a to v absolutním měřítku 2,6x, v relativním o téměř 4 procentní body. To mělo vliv také na výrazný nárůst průměrného počtu dnů, který ve městě turisté, především ti zahraniční, stráví (z 1,8 na 3,4). V porovnání s ostatními územími šlo opravdu o výjimečný případ, neboť i na úrovni celé ČR se počet dnů, který zde turisté přenocují, snížil, a to průměrně téměř o půl dne. Situace v okrese i kraji byla stabilní. Lze tedy shrnout, že město Pelhřimov je atraktivní jak pro domácí, tak pro zahraniční turisty ve srovnání s jinými místy v kraji, a že se zde daří prodlužovat jejich pobyt.

7.2. Turistické atraktivity

Jak již bylo řečeno, území města Pelhřimov nedisponuje přírodními atraktivitami nadregionálního významu, přesto se zde však nachází řada zajímavých přírodních prvků, které stojí za to zmínit a které při vhodné propagaci mohou turisty přilákat. Na druhé straně kulturně historický význam města přesahuje hranice Kraje Vysočina, takže v následujících podkapitolách budou rovněž uvedeny nejvýznamnější památky nacházející se v katastru města, případně jeho částí. Zatraktivnit město z hlediska turistického ruchu doplněním občanského vybavení, sportovně rekreačních ploch a ploch pro dopravu v klidu (centrum města), podpora rekreačního významu venkovských částí Pelhřimova (např. chalupaření) a ozelenění ploch je cílem dalšího rozvoje města definovaným v územním plánu po Změně č. 2 v roce 2019.

7.2.1. Přírodní atraktivity

Podstatnou část území vlastního města Pelhřimov tvoří tzv. **Městské sady**. Jde o významný krajinný prvek části Pelhřimova lemující zároveň břehy říčky Bělé. Byly založeny po roce 1880 a rozkládají se na ploše 18 ha. Městské sady v Pelhřimově jsou přirozeným místem procházek jeho obyvatel a návštěvníků, kteří zde tráví svůj volný čas. Přírodní charakter parku s pestrou skladbou dřevin včetně památných stromů (Javor mléč, Lípa srdčitá), zajímavá historie vzniku městských sadů a jejich vysoká návštěvnost byla podnětem pro vybudování okruhu již zmiňované naučné stezky informující o zajímavostech parku samotného i přírody Pelhřimovska vůbec.

Kromě Městských sadů se na území města nachází také **chráněné stromy či stromořadí**. Na jihozápadním okraji města nedaleko zahrádkářské kolonie směrem k soustavě rybníků Nohavička se nachází stromořadí tvořené javorovými stromy (v počtu 41). Na západním okraji směrem k Vlášenci v lokalitě zvané U křížku zase dvě chráněné lípy. Téměř v centru za budovou bývalého hotelu Rekrea pak roste Jilm horský, u nemocnice javor klen a v Městských sadech stojí dvě lípy. Chráněný strom - konkrétně Lípa malolistá - je také v části města Radňov a památná lípa je i na návsi ve Služátkách.

I když se na území města nachází řada rybníků (např. Stráž, Strachovský, rybník v Houserovce, Vlášnický, Moučka apod.), žádný není v současnosti vhodný k letní rekreaci u vody. Revitalizace rybníku Stráž s vybudováním rekreačních prvků a propojení se Starým Pelhřimovem se do budoucna očekává, Strachovský rybník byl v roce 2020 odbahněn a podobný proces spolu s opravou hráze čeká rybník v Houserovce.

7.2.2. Kulturní památky

Atraktivní je pro turisty především **historické centrum** města, jež je tvořeno městskou památkovou rezervací (MPR) složenou z prstence renesančních, barokních a secesních měšťanských domů a hradeb, které společně s Rynáreckou, Jihlavskou a Solní branou tvoří jádro města. Nachází se zde také vyhlídková věž kostela sv. Bartoloměje dostavěná v roce 1576, ze které je výhled na město. Kromě toho je ve věži umístěno pět zvonů (Bartoloměj, Václav, Florian, Ludmila a Ave Maria).

Všechny památky jsou uvedeny i se stručnou anotací na Ústředním seznamu kulturních památek⁷³. Mimo vlastní město Pelhřimov, kde bylo za kulturní památku prohlášeno 80 nemovitostí, se nachází devět kulturních památek, a to v Čakovicích pamětní kámen U Jelínků, kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Chvojnově, pamětní kámen v Janovicích a Lipici, tvrzíště v Radňově, hřbitovní kostel sv. Jana Křtitele a starý úvoz ve Starém Pelhřimově, kostel toleranční ve Strměchách a kaplička sv. Václava v Útěchovičkách.

7.2.3. Ostatní turistické atraktivity

Kromě vlastních kulturních památek v centru města či v ostatních částech Pelhřimova jsou pro turisty zajímavé i další objekty, které na seznamu nejsou. Ve středu města se nachází např. **Děkanská zahrada**, která byla založena roku 1603. V roce 1907 byla obnovena děkanem Msgr. F. B. Vaňkem, který roku 1933 nechal vystavět v zahradě altán se šindelovou střechou. Navštívit mohou turisté také **Muzeum Vysočiny Pelhřimov** – stálé expozice v zámku Říčanských jsou věnovány historii muzea a významným osobnostem (Městská šatlava, Otec a syn Šejnostové – sochaři a medailéři). Umělecké sbírky tvoří gotické a barokní plastiky, porcelán, sklo, nábytek a lidové podmalby ve skle. Chronologická historie regionu od počátku osídlení v 10. – 12. století, vznik města, cechy, řemesla, počátky průmyslu aj. jsou umístěny v pozdně renesančním Šrejnarově domě. Výstavní síň v přízemí zámku Říčanských z Řičan nabízí výstavy výtvarného umění, výstavy ze sbírkových fondů muzea i didaktické a interaktivní výstavy nejrůznějšího zaměření. Muzeum rovněž vydává – jak již bylo zmíněno - Vlastivědný sborník Pelhřimovska a řadu dalších odborných publikací.

Především pro děti může být zajímavé **Muzeum rekordů a kuriozit**, které je ve střední Evropě zcela ojedinělé a ročně jej navštíví zhruba 30 tis. lidí. Sídlo má v historické věži sloužící v minulosti jako součást opevnění města pod názvem Jihlavská brána a provozovatelem je Agentura Dobrý den, s.r.o. Muzeum mapuje unikátní výkony českých a světových rekordmanů, z nichž mnozí jsou zapsáni v Guinnessově knize rekordů. Agentura rovněž každoročně pořádá „Festival Pelhřimov – město rekordů“ (v roce 2020 měl proběhnout výroční 30. ročník, který byl o rok přesunut) a vydává Českou knihu rekordů, v současnosti již 6. svazek. Rovněž spravuje tzv. Českou databanku rekordů registrující výkony rekordmanů od roku 2007. Novou aktivitu agentury tvoří sbírka vod z ČR i ze světa.

V roce 2003 bylo otevřeno **Muzeum strašidel**, které se ihned poté stalo významným turistickým lákadlem. Vystavovány zde jsou repliky nadpřirozených bytostí, které se dle pověstí v okolí Pelhřimova skutečně vyskytovaly. Exponáty jsou umístěny ve středověkém sklepení purkrabského domu č. p. 17 přímo na Masarykově náměstí.

Síň Lipských – muzeum je otevřeno od dubna 2005 a je věnováno životu Oldřicha a Lubomíra Lipských. Expozice je umístěna na Masarykově nám. v domě č. 10 a je rozčleněna do tří částí. V první se návštěvník dozví o životě a dílu Lipských, o jejich působení v Pelhřimově a je zde zmapována také jejich divadelní činnost. K nahlédnutí jsou i články a recenze jejich prací. Ve druhé části, která je věnována filmové tvorbě, existuje možnost navštívit biograf, kde lze shlédnout sestřih nejznámějších filmových scén bratrů Lipských. Jsou zde k vidění i snímky z natáčení či filmové plakáty. Třetí část se nazývá podle filmu vytvořeného O. Lipským „Velká filmová loupež“. Zde lze obdobně jako ve zmíněném filmu vstoupit do děje nejznámějších filmů bratrů Lipských. Ve stejném domě ve sklepení se nachází tzv. **Pelhřimovské peklo**, které je zaměřeno především na děti.

Z dalších turistických atraktivit lze zmínit Galerii M, která se nachází na Masarykově náměstí; koncertní a výstavní síň nabízí také kostel Sv. Víta, kde probíhají koncerty vážné hudby a výstavy. Jak již bylo zmíněno, v Pelhřimově se nachází jako v jednom z mála měst v Kraji Vysočina Městské divadlo. Velký i malý sál a další salonky pro společenské a kulturní aktivity ve městě poskytují

⁷³ <https://www.pamatkovykatalog.cz/uskp>

Kulturní dům Máj. V Pelhřimově nechybí ani kino (Vesmír) a samozřejmostí je i Městská knihovna, která má i hudební oddělení. Knihovna obsadila v roce 2018 celkově druhé místo v soutěži Městská knihovna 2018.

Dle statistiky návštěvnosti památek, ve které z Pelhřimova figuruje pouze vyhlídková věž kostela sv. Bartoloměje, bylo evidováno v roce 2019 téměř 19 tis. návštěvníků věže, což je bezmála dvojnásobek stavu z roku 2010. Tento fakt rovněž potvrzuje nárůst atraktivity města pro návštěvníky.

Pobyt v Pelhřimově v zimě i v létě si návštěvníci mohou zpestřit návštěvou plaveckého bazénu, který však nemá venkovní prostory. Jeho rekonstrukce je v plánu v blízké budoucnosti a tento „hendikep“ by měl být vyřešen. Dle návrhu by rekonstruovaný areál měl kromě venkovního plaveckého bazénu mít i brouzdaliště, hřiště, venkovní i vnitřní atrakce pro děti a uvnitř také nově saunu.

7.3. Propagace turistických zajímavostí v Pelhřimově

Propagaci města zajišťuje příspěvková organizace města Kulturní zařízení města Pelhřimova. KZmP je jedním z nejvýznamnějších subjektů v oblasti cestovního ruchu v okrese Pelhřimov (viz kapitola týkající se občanské vybavenosti). Kromě působení v oblasti cestovního ruchu se KZmP soustředí na rozvoj kulturního vyžití a pořádá či spolupřádá každoročně více než 450 kulturních akcí (v roce 2020 např. Léto u Máje – řada koncertů a vystoupení známých interpretů). KZmP má i regionální působnost a v podstatě zastává na území okresu Pelhřimov roli „koordinátora cestovního ruchu“, neboť jako jediný subjekt se snaží o propagaci celého regionu jako celku.

KZmP zajišťuje také provoz Turistického informačního centra (TIC), které v Pelhřimově sídlí na Masarykově nám. 10 a provozuje internetovou stránku <http://www.pelhrimovsko.cz>. Městské informační centrum nabízí řadu služeb a bezplatně poskytuje např. informace o:

- dění ve městě a okolí,
- kulturním a sportovním vyžití v Pelhřimově i širším regionu,
- přírodních a turistických zajímavostech,
- tipech na výlet,
- ubytování a stravování v pelhřimovském regionu,
- Stezce po stavebních slozích, Naučné stezce Městské sady a Naučné stezce Křemešník.

Pelhřimovské infocentrum získalo 3. místo v soutěži Informační centrum roku 2018.

8. DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

8.1. Dopravní infrastruktura

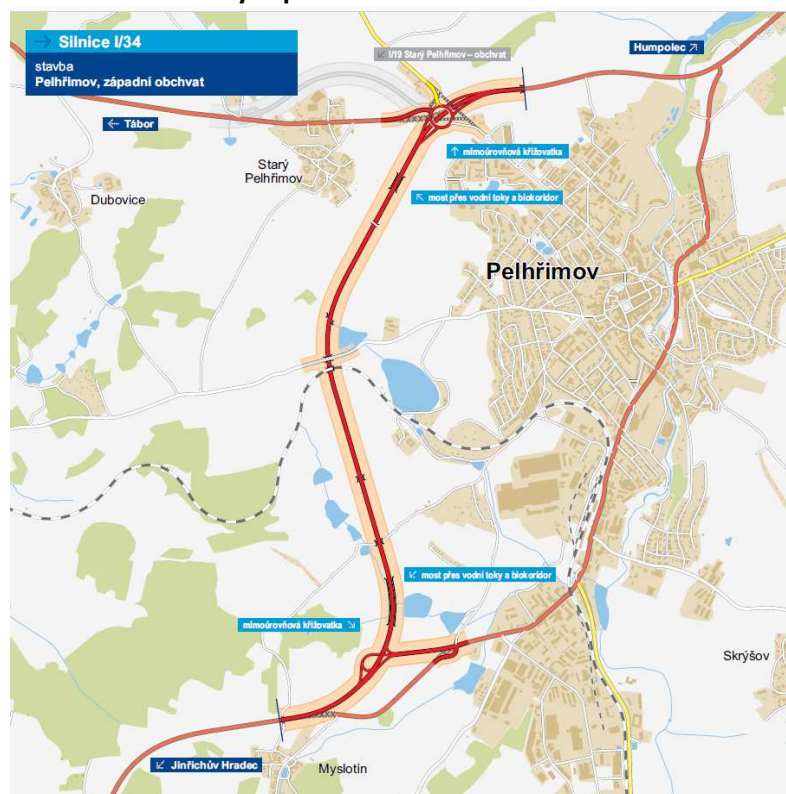
8.1.1. Silniční síť

Město Pelhřimov leží na křižovatce dvou silnic I. třídy:

- **Silnici č. I/19** Pelhřimov – Tábor - Rožmitál pod Třemšínem – Plzeň, která představuje významnou dopravní spojnici ve směru západ - východ. Má význam také jako přivaděč na dálnici D3.
- **Silnice č. I/34** České Budějovice – Jindřichův Hradec – Pelhřimov – Humpolec – Havlíčkův Brod – Svitavy je součástí mezinárodní silniční sítě jako E 551 (České Budějovice – Humpolec). Tato silnice tak plní pro Pelhřimov funkci hlavního přivaděče na dálnici D1 u Humpolce.

V roce 2003 proběhlo otevření I. etapy dopravního okruhu města, který v severní části města propojuje komunikaci č. I/19 (ve směru od Tábora) s komunikací č. I/34 (ve směru na Humpolec), čímž došlo významným způsobem k odklonu dopravy z centra města. Mezi další významné dopravní akce realizované v posledních letech patří přeložka komunikace č. I/34 v úseku Božejov – Pelhřimov, který navazuje na obchvat Božejova zprovozněného v roce 2007 a vede jihovýchodně kolem Ústrašina, Ondřejova a míjí také Myslotín, jimiž hlavní tah dříve procházel. Byl otevřen v roce 2017. Stále ve výhledu je západní obchvat Pelhřimova měřící téměř 5 km, který by mohl dle původního harmonogramu být uveden do provozu v roce 2026. Jeho očekávaná cena se blíží jedné miliardě Kč. Je rovněž plánován obchvat Starého Pelhřimova (silnice č. I/19) v délce 1 570 m, který by měl být zprovozněn v roce 2025. Další změny spojené s novým dopravním skeletem města jsou uvedeny v územním plánu po 2. Změně (2019).

Obr. 8.1: Plánovaný západní obchvat Pelhřimova

Pramen: Ředitelství silnic a dálnic, Praha, 2020

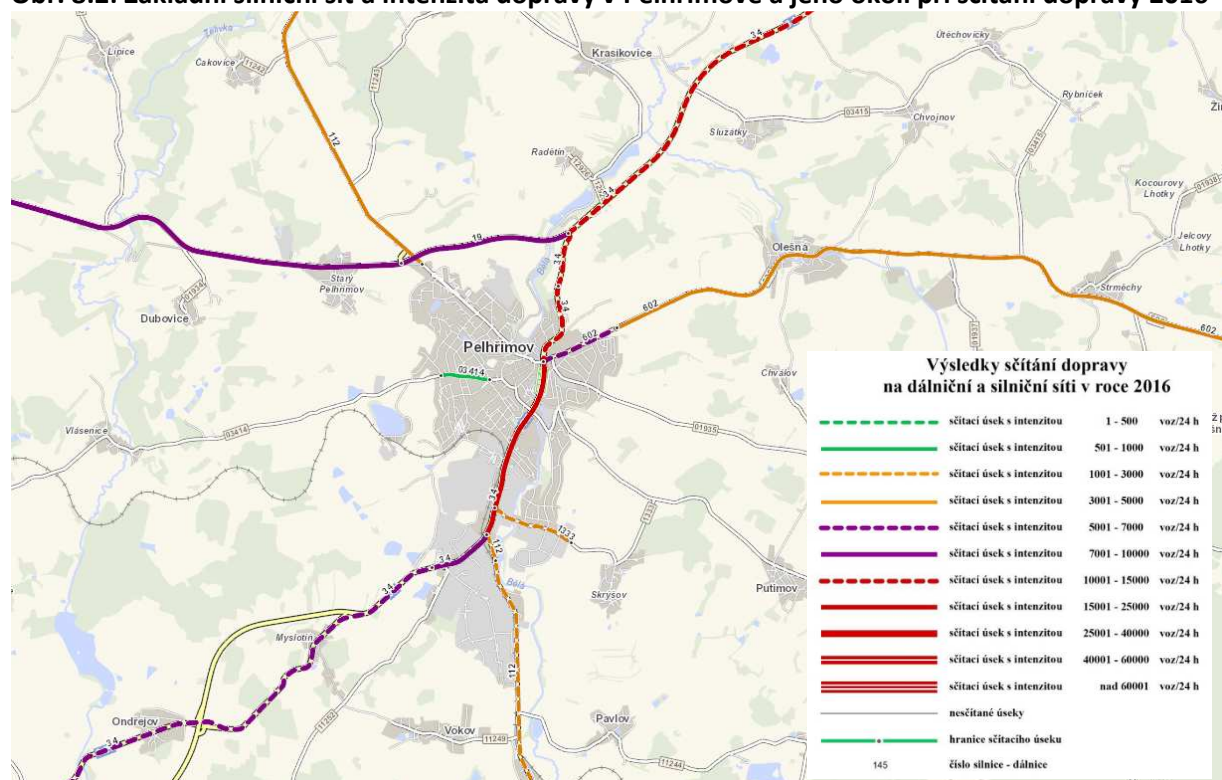
Síť silnic I. tříd doplňují dvě komunikace II. třídy, které tvoří významnou alternativu pro dálnici D1 a také jako obousměrné odklonové trasy pro osobní automobily:

- Silnice č. II/602 Pelhřimov – Jihlava – Velké Meziříčí – Velká Bíteš – hranice kraje – Rosice – Brno. Tato komunikace je zařazena do „Páteřní silniční sítě Kraje Vysočina“ a od roku 2008 na ní probíhají intenzivní práce v řádech stovek mil. Kč hrazených z prostředků Kraje Vysočina a Evropské unie.
- Silnice č. II/112 Benešov – Vlašim – hranice kraje – Červená Řečice – Pelhřimov – Horní Cerekev – Telč – Želetava. Rovněž tato je součástí páteřní silniční sítě kraje a slouží také pro vozidla převážející nebezpečné náklady.

Silniční síť dále doplňují následující silnice III. třídy č.:

- III/03414 Pelhřimov – Vlásenice – Proseč - Obořiště
- III/11252 Pelhřimov – Libkova Voda – Častrov
- III/1333 Pelhřimov - Skřýšov - Putimov - Nový Rychnov
- III/01935 Pelhřimov – Řemenov
- III/12925 křiž. I/34 Hamr – Krasíkovice – Sedlice
- III/12926 křiž. III/12925 – Radětín
- III/11243 křiž. II/112 – Hodějovice
- III/11244 křiž. II/112 – Pavlov - Nemojov - Letny - křiž. II/112
- III/11249 křiž. II/112 - Vokov

Obr. 8.2: Základní silniční síť a intenzita dopravy v Pelhřimově a jeho okolí při sčítání dopravy 2016

Pramen: Ředitelství silnic a dálnic, Praha, 2017

V roce 2016 bylo opět provedeno celostátní sčítání dopravy organizované Ředitelstvím silnic a dálnic ČR. Na všech z níže uvedených úseků silnic vedoucích územím celého města Pelhřimov lze sledovat nárůst celkového počtu vozidel mezi roky 2010 a 2016 (s výjimkou posledních dvou úseků silnic III.

třídy). Nejzatíženější silniční komunikací ve městě stále zůstává silnice č. I/34, na níž intenzita provozu v určitých úsecích v roce 2016 dosáhla téměř 16 tis. vozů za 24 hodin. Velmi podstatně však intenzita dopravy vzrostla v úseku silnice č. I/19 na severu mezi mimoúrovňovou křižovatkou se silnicí č. II/112 a zaústěním silnice č. I/34, a to téměř o polovinu ve srovnání se stavem z roku 2010 (z 5,3 tis. na 7,7 tis.), přičemž šlo především o nárůst počtu osobních vozidel. Ve čtyřech úsecích se během sledovaného období snížil počet těžkých vozidel, a to mezi obcí Čížkov a mimoúrovňovou křižovatkou silnic č. I/19 a č. II/112 na severu, zaústěním silnice č. 03410 (Božejov) a začátkem zástavby Pelhřimova, od začátku zástavby podél silnice č. II/602 po zaústění do silnice č. I/34 a také na silnici III. třídy č. 03414 v západní části města. Na posledních dvou uvedených úsecích klesl také počet osobních aut.

Tab. 8.1: Průměrná denní intenzita dopravy na komunikacích ve městě Pelhřimov (více než 1000 aut)

Silnice č.	Sledovaný úsek	TV		O		M		SV	
		2010	2016	2010	2016	2010	2016	2010	2016
19	2-0920 zaús. 12917 – mimoúř. křiž. s 112	1 936	1 784	5 281	6 642	36	41	7 253	8 467
19	2-0929 mimoúř. křiž. s 112 – zaús. 34	1 904	1 987	3 324	5 645	21	43	5 249	7 675
34	2-1070 zaús. 19 – vyús. 03416	2 584	3 159	9 454	10 015	58	68	12 096	13 242
34	2-1080, 1081 zaús. 602 – zaús. 19	2 065	2 250	7 444	7 772	60	50	9 569	10 072
34	2-1090 křiž. 03410 – Pelhřimov z.z.	1 215	1 119	3 743	4 540	29	46	4 987	5 705
34	2-1093 vyús. 112 – zaús. 602	2 494	2 822	10 997	13 037	63	112	13 554	15 971
112	2-2850, 2851 vyús. 34 – Nová Buková z.z.	367	613	1 649	2 021	19	11	2 035	2 645
112	2-2860 vyús. 129 – zaús. do MK	350	391	2 925	3 154	25	47	3 310	3 592
602	2-0940 zaús. 347 – Pelhřimov z.z.	594	685	2 449	3 054	27	23	3 070	3 762
602	2-0941 Pelhřimov z.z. – zaús. do 34	1 156	654	6 348	5 690	69	18	7 573	6 362
1333	2-0943 vyús. 34 – Pelhřimov k.z.	515	612	1 438	1 850	14	11	1 967	2 473
03414	2-0944 počátek 03414 – křiž. s MK	197	58	1 710	776	18	6	1 925	840
11255	2-4650 vyús. 112 – zaús. do 639	147	167	1 110	942	9	0	1 266	1 109

Pramen: Ředitelství silnic a dálnic ČR, Celostátní sčítání dopravy 2010 a 2016

Vysvětlivky zkratk: TV – těžká motorová vozidla, O – osobní a dodávková vozidla, M – jednostopá motorová vozidla, SV – všechna motorová vozidla celkem (součet vozidel)

Od zpracování poslední verze SPRM vyrostly ve městě také dva kruhové objezdy, a to na silnici č. I/34 u Agrostroje na jihu města a u kulturního domu Máj v centru města, které by měly posílit bezpečnost dopravy ve městě.

8.1.2. Veřejná doprava

Městem Pelhřimov prochází jednokolejná, z hlediska železniční infrastruktury Kraje Vysočina regionální **železniční trať** č. 224 Horní Cerekev – Pelhřimov – Obrataň – Tábor, která byla otevřena v roce 1888 jako tzv. Českomoravská transversální dráha (Horní Cerekev – Pelhřimov – Pacov – Tábor

– Milevsko – Písek – Ražice – Strakonice – Horažďovice - Klatovy – Domažlice). V současnosti měří 51 km a má tedy spíše místní význam (max. rychlost na trati je 65 km/hod). Trať do města směřuje z jihu od Rynárce a stáčí se k západu na Vlásenici. Vlaková stanice Pelhřimov není svým významem ani lokalizací v rámci města vhodnou pro vybudování dopravního terminálu. Železniční stanice je také v části obce Vlásenice. Počet odjezdů z Pelhřimova se od zpracování posledního strategického plánu mírně snížil v pracovních dnech (z 19 na 15) a vzrostl o víkendy ze sobotních 12 a nedělních 10 na 13 v oba dva dny. Ve Vlásenici to bylo obdobné – z 18 spojů ve všední den pokles na 16, z 12 v sobotu, resp. z 9 v neděli nárůst na víkendových 14. Doprava vlakem do Prahy vyžaduje přestup v Táboře a cesta zabere téměř tři hodiny. Do Českých Budějovic se lze dostat obdobně rovněž z Tábora a ze zhruba stejného času.

Tab. 8.2: Počet spojů autobusové dopravy dle jednotlivých částí města Pelhřimov

Období	Autobusová doprava		
	pracovní den	sobota	neděle, svátek
Pelhřimov	172	21	30
Benátky	26	6	10
Bitětice	7	0	0
Čakovice	23	1	0
Hodějovice	2	0	0
Houserovka	26	6	10
Chvojnov	4	0	0
Janovice	32	6	10
Jelcovy Lhotky	4	0	0
Kocourovy Lhotky	4	0	0
Lešov, Lešov rozc.	17	0	0
Lipice, Lipice rozc.	26	0	0
Myslotín	21	6	6
Nemojov	8	0	0
Ostrovec, Ostrovec rozc.	33	6	10
Pejškov	18	0	0
Pobistrýce	14	0	0
Radětín, Radětín rozc.	55	6	6
Radňov	8	0	0
Rybníček	4	0	0
Skrýšov	10	0	0
Služátky, Služátky rozc.	41	6	6
Starý Pelhřimov	33	0	0
Strměchy	48	11	11
Útěchovičky	4	0	0
Vlásenice	8	0	0
Vlásenice-Drbohlavy	9	0	0

Pramen: www.idos.idnes.cz

Pozn. Všedním dnem byla vybrána středa.

Ostatní části Pelhřimova nedisponují železniční zastávkou a jsou odkázány na veřejnou hromadnou dopravu autobusy. Autobusové nádraží se nachází blíže centru města než železniční stanice (zhruba

0,5 km od náměstí). Autobusová doprava obsluhuje všechny části města Pelhřimov, a to s intenzitou uvedenou v tabulce 8.2

Počet odjezdů autobusů v Pelhřimově se od posledního zpracování strategického plánu mírně změnil – poklesl především počet nedělních spojů, a to ze 41 na 30. Ve většině částí města zůstal počet spojů podobný jako v roce 2012. Dopravní obslužnost není ve všech částech Pelhřimova stejná. Zatímco občané žijící ve Starém Pelhřimově se dostanou do města i městskou hromadnou dopravou, obyvatelé ostatních částí nikoliv. Největší počet spojů (nad 40) byl zaznamenán ve směru na Jihlavu (Strměchy, Služátky – 2 zastávky) a na Humpolec (Radětín se dvěma zastávkami). V každé části Pelhřimova projedou minimálně 4 spoje za pracovní den. Většina částí však nemá zajištěnu dopravu o víkendu – pouze 8 z nich v oba dva dny (v roce 2012 to nebylo v žádné s částí Pelhřimova).

Z hlediska života v Pelhřimově může být důležitá také dostupnost do krajského města nebo jiných větších měst, které mohou poskytovat pracovní příležitosti, ale i širší služby než najdou obyvatelé ve vlastním městě (vysoké školy, obchodní centra, multikina, koncertní haly apod.). Pelhřimov má dostatečné dopravní spojení s Prahou a Jihlavou, ale ve srovnání s rokem 2012 počet spojů výrazně ubyl. Do Prahy jede ve všední dny (středa) 7 přímých spojů (o tři méně než v roce 2012) stejně jako v neděli (pokles ze 13); v sobotu se lze do Prahy dostat pouze jedním spojem (v roce 2012 to byl možné čtyřmi spoji). Z Prahy se lze zpět ve všední den (pátek) dostat devíti spoji (v roce 2012 to bylo 15 spojů), v neděli pěti a v sobotu dvěma. Do Jihlavy je dopravní spojení intenzivnější – ve všední dny 16 přímých spojů, zpátky 17, o víkendu 5 až 6 přímých spojů v sobotu i v neděli oběma směry.

Centrální část města je obsluhována městskou hromadnou dopravou, která disponuje čtyřmi linkami – okružní linkou č. 3 a třemi linkami spojujícími jih města (K silu) se Starým Pelhřimovem. Místní hromadnou dopravu ve městě provozuje společnost ICOM Transport a.s.:

1: Silo – Lhotka II – Lhotka I – SBD – u Nezy – Kartáčovny – Strabag – Rynářská – Železniční stanice - Autobusové nádraží – Příkopy - Pod Dolní branou – Karlovo nám. – Pražská – u školy – Strachovská – Arch. Janáka – Osvobození I – Kaufland – Tábořská - Starý Pelhřimov

2: Silo – Lhotka II – Lhotka I - SBD - u Nezy – Karáčovny - Strabag – Rynářská – Železniční stanice - Autobusové nádraží - Křemešnická – Hřbitov – Dobiášova – Čajkovského – Nemocnice II – Příkopy – Pod Dolní branou – Karlovo nám. – Pražská – Osvobození I – Tábořská – Starý Pelhřimov

3: Autobusové nádraží – Požární zbrojnice – Pod Floriánem I – Pod Floriánem II – Stráž – Strachovská – Arch. Janáka – Kaufland – Osvobození I – Kaufland – Pražská – Karlovo nám. – Pod Dolní branou – Nemocnice II – Čajkovského – Dobiášova – hřbitov – Křemešnická – Pod Hájkem – Modřínová – Železniční stanice – Autobusové nádraží

4: Silo – Lhotka II – Lhotka I – SBD - u Nezy – Karáčovny - Strabag – Rynářská – Železniční stanice - Autobusové nádraží - Požární zbrojnice - Pod Floriánem I - Pod Floriánem II – Stráž – Strachovská – Architektka Janáka - Osvobození I – Starý Pelhřimov

Doprava MHD není zajištěna po celý den v pravidelných intervalech. Linka č. 1 jezdí zhruba od 5 do 8 hodin, poté od 13 do 17 hodin, jeden spoj pak po 18. a po 21. hodině, linka č. 2 je v provozu od 5:30 do 14:30 zhruba jednou až dvakrát za hodinu a pak večer po desáté hodině jede poslední spoj. Linka č. 3 funguje po většinu dne (5:00 – 18:30 hodin) a linka č. 4 vyjíždí ráno mezi 5:00 a 6:40, dále ve špičce v odpoledních hodinách a poslední spoj až do Starého Pelhřimova je zajištěn před jedenáctou večerní.

V Pelhřimově není zajištěna ani lodní, ani letecká doprava.

V zájmovém území se nachází celkem 8 čerpacích stanic:

- MOL na Pražské ul.,
- EuroOil na Pražské ul.,
- PEK OIL, s.r.o. na Humpolecké,

- Benzina v Nádražní ul.,
- Kralupol v Nádražní ul.,
- Iromez U Agrostroje (v areálu biomasové kotelny K2),
- E.ON – plnicí stanice CNG, Myslotínská,
- Josef Hunal – nabíjecí stanice kolo/skútr, tř. Legií.

Rozmístění stanic je vyvážené a pokrývá komunikace města v hlavních směrech (Humpolec, Kamenice nad Lipou), pouze směrem na Jihlavu čerpací stanice není. Na parkovišti u Kulturního domu Máj se nachází také dobíjecí stanice pro elektromobily a elektrokola.

8.1.3. Ostatní druhy dopravy ve městě

Doprava v klidu (parkování a garážování vozidel) je řešena využíváním stávajících odstavných a parkovacích ploch. Dle GIS portálu města je ve vlastním Pelhřimově lokalizováno 28 parkovišť, které mají celkovou kapacitu téměř 1 250 aut a 4 autobusy. Pouze 3 parkoviště s celkovou kapacitou 180 míst jsou placená (10 Kč/hodinu – Tržní nám./Solní – 60 míst, za Městským úřadem na ul. Solní – 60 míst a na Pražské u sv. Víta – 60 míst) a jedno částečně na ul. U Elektrárny (celková kapacita 50 míst). Z neplacených parkovišť mají kapacitu více než 50 míst parkoviště v ulici Strachovská (70, u Sauny dalších 23), Průběžná u sportovní haly (60 míst), na Architekta Janáka (55 míst), na jihu Průběžné u Penny (50 míst) a na Průběžné u centra (50 míst). Celkem 70 míst je k dispozici také v okolí KD Máj (třída Legií, Krásovy domky). Další parkoviště jsou u supermarketů na Pražské (Kaufland – 150 míst, Lidl – 100 míst, Penny – 60 míst), také u veřejných budov, v sídlištích, u obchodních domů a u podniků, např. u Agrostroje v jeho severozápadní a jižní části nebo za autobusovým nádražím.

Druhá Změna územního plánu z roku 2019 předpokládá vybudování nového parkoviště na ulici Tábořská a Průběžná. Rovněž nové obytné objekty musí mít parkování vyřešeno (jedna odstavná plocha pro jednu bytovou jednotku). Všechny komerční, výrobní a skladovací areály musí mít vyřešeno parkování na vlastním pozemku. Ve venkovských částech Pelhřimova se parkuje převážně na místních komunikacích či u veřejných objektů (kostely, hřbitovy apod.). Pokud se ve venkovských částech Pelhřimova nachází stravovací či ubytovací zařízení, parkoviště je zřízeno i zde (Starý Pelhřimov – Hotel Gurmánia, Motel Farma u Služátek).

Nedostatek je pocítován především v oblasti parkovacích míst pro nákladní automobily a pro autobusy. Ve městě se také nachází zhruba 2,8 tis. vestavěných či řadových garáží, výstavba dalších je plánována na ulici Pražské.

Město rovněž disponuje dvěma **cyklostezkami** ulehčujícími pohyb cyklistům při výjezdu z města nebo vyznavačům in-line bruslení. První a starší vede od sportovního areálu na Polní dvůr a cyklisty bezpečně vyvádí z města přes ulici K Jezu směrem na Skrýšov a Křemešník. Druhá vznikla v roce 2010. Obousměrná, pruhy neoddělená cyklostezka se skládá ze tří navazujících tras. Začíná v Městských sadech a vede na lesní a polní cestu podél západního okraje Městských sadů. Cyklisté se projedou i kolem čistírny odpadních vod a poté se vrátí zpět k Městským sadům. Cyklostezka tvoří uzavřený okruh, ale dá se s ní pokračovat podél Bělé a Radětínského rybníka až k penzionu Tichý mlýn v Radětíně. Stezka má asfaltový povrch a je dva a půl metru široká, dlouhá je přes tři kilometry. V roce 2016 byly vykoupeny pozemky pro stavbu chodníku pro pěší a cyklisty mezi Starým Pelhřimovem a zástavbou Pelhřimova a v roce 2017 byla stavba chodníku dokončena. Nová cyklostezka, resp. in-line dráha je plánována v souvislosti s revitalizací rybníku Stráž v roce 2021 v celkové délce 1 280 m a také do Vokova podél řeky Bělé z Polního dvora přes Skrýšov, okolo Kulíkovského rybníka a podél silnice č. II/112.

8.2. Technická infrastruktura

8.2.1. Vodovodní síť

Informace obsažené v této kapitole vychází především z *Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina (PRVK)*, který pro Krajský úřad vypracovala až do úrovně obcí firma Aqua Procon, s.r.o. v roce 2004 s poslední aktualizací v lednu 2020.

Dle územně analytických podkladů bylo v roce 2019 připojeno k vodovodní síti 99,3 % obyvatel města Pelhřimov. Městské části Pelhřimov a Starý Pelhřimov jsou zásobovány ze skupinového vodovodu Hu-Pe-Pa (vodárenská soustava Želivka se zdrojem vodárenská nádrž Švihov vedoucí z Humpolce přes Pelhřimov do Pacova), který provozuje a spravuje pro tyto účely zřízená společnost PEVAK Pelhřimov, družstvo. Zdrojem vody pro Pelhřimov je také prameniště Sázava s vydatností 15,7 l/s. Voda z tohoto zdroje prochází odkyselovací stanicí a poté slouží k lokálnímu zásobování pitnou vodou.

Tab. 8.3: Zdroje pitné vody v částech města Pelhřimov

Část obce	Počet kopaných studní	Délka vodovodních řadů (v m)	Domovní studně
Benátky	3	355	
Bitětice	0	0	ano
Čakovice	2	520	
Hodějovice	2	1 221	
Houserovka	3	911	
Chvojnov	6	755	
Janovice	5	877	
Jelc. Lhotky	0	0	ano
Koc. Lhotky	zdroj v obci Žirov		ano
Lešov	5	1 724	
Lipice	0	0	ano
Myslotín	zdroj v Libkově Vodě	1 505	
Nemojov	zdroj v Lešově	1 029	
Ostrovec	zdroj v Janovicích	1 343	
Pejškov	1 (vrtaná)	0	
Pelhřimov	1, vodovod Hu-Pe-Pa	53 867	
Pobistrýce	0	0	ano
Radětín	vodovod Hu-Pe-Pa	511	
Radňov	zdroj v Lešově	486	
Rybníček	zdroj v Chvojnově	760	
Skrýšov	zdroj v Pelhřimově	700	
Služátky	zdroj v Chvojnově	938	
Starý Pelhřimov	vodovod Hu-Pe-Pa	2 439	
Strměchy	5	1 105	
Útěchovičky	zdroj v Chvojnově	916	
Vlásenice	5	1 191	
Vlásenice-Drbohlavy	3	905	

Pramen: Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina, 2020

Na území města se nachází 39 kopaných a jedna vrtaná studna, které slouží jako zdroje pitné vody. Venkovské městské části jsou zásobeny právě převážně z vlastních zdrojů v podobě kopaných studní

a také z domovních studní (Bitětice, Jelcovy Lhotky, Kocourovy Lhotky, Lipice, Pobistrýce). Ze zdrojů mimo své katastrální území i mimo území Pelhřimova čerpají vodu Kocourovy Lhotky (ze Žirova) a Myslotín (ze skupinového vodovodu Libkova Voda – Myslotín). V roce 2020 byla schválena dotace na realizaci nového vrtu v části Benátky. V plánu je výstavba vodojemu v Myslotíně (zajištění samostatného a nezávislého vlastního zdroje pitné vody provedením dvou hydrogeologických vrtů a výstavbou vodojemu) a ve Skrýšově, a také posílení vodovodu v Chvojnově. Vyhloubením průzkumného hydrogeologického vrtu a napojením výtlačného řadu na stávající čerpací stanici by vznikl samostatný posilující zdroj pitné vody pro potřeby obcí Chvojnov, Rybníček, Služátky a Útěchovičky.

V posledních čtyřech letech je každoročně v Pelhřimově provedeno více než sto oprav nebo obnova vodovodních sítí. V roce 2017 byla realizována v Pelhřimově v průmyslové zóně Ke Skrýšovu výstavba vodovodu v celkové délce 534 m. V roce 2018 proběhla pasportizace pěti vodojemů a hydrogeologické průzkumy a vrty související s nedostatkem vydatnosti vodních zdrojů. Zásobování pitnou vodou se v současnosti jeví většinou jako vyřešené, nicméně vzhledem k technickému stavu části vodovodní sítě se u 16 částí města předpokládá částečná obnova (rekonstrukce) vodovodní sítě včetně souvisejících objektů, u třech částí posílení stávajících vodních zdrojů (Hodějovice, Houserovka, Chvojnov) a u pěti výstavba nebo dostavba veřejného vodovodu (Bitětice, Čakovice, Kocourovy Lhotky, Lipice, Pejškov). Podrobnější technické údaje o zásobování pitnou vodou v jednotlivých částech města Pelhřimov jsou uvedeny ve výše zmiňovaném dokumentu kraje. Z hlediska zásobování města Pelhřimov pitnou vodou je možné hodnotit situaci jako dostačující bez významných hrozeb či nedostatků.

8.2.2. Kanalizační síť, čištění odpadních vod

Provozovatelem kanalizace je v Pelhřimově firma VODAK Humpolec, s.r.o., nicméně vedení města v současnosti řeší výběr jiného provozovatele vodohospodářské infrastruktury. Čistírnu odpadních vod (ČOV) spravuje městská společnost Čistírna odpadních vod Pelhřimov s.r.o. Na kanalizační síť vlastního Pelhřimova jsou napojeny z ostatních částí města Starý Pelhřimov a Skrýšov, z dalších obcí také Rynárec. Do čistírny jsou dováženy také odpadní vody z rekreačních zařízení z širokého okolí i z jímek domů obyvatel místních částí města a dalších obcí, které nemají svoji čistírnu odpadních vod. Kanalizace je zavedena do většiny z místních částí Pelhřimova a jsou k ní připojeni téměř všichni obyvatelé (98,7 %). Odpadní vody (splaškové, dešťové i povrchové) z kanalizací ústí v jednotlivých částech města po předčištění v biologických septicích do nejbližších vodních toků nebo ploch. Veřejnou kanalizaci nemají zřízeny části Čakovice, Hodějovice, Jelcovy Lhotky, Kocourovy Lhotky, Pobistrýce a Rybníček. Tam, kde nejsou domácnosti či další objekty napojeny na kanalizační síť, jsou odpadové vody shromažďovány v jímkách a vyváženy buď do ČOV v Pelhřimově, případně do okolních terénů (polí), nebo přes domácí septiky do místních vodotečí.

V Pelhřimově byla místní kanalizace budována postupně podle rozvoje jednotlivých ploch. Celková délka jednotné a splaškové stokové sítě v městské části Pelhřimov je v současnosti zhruba 57,5 km. V roce 2015 byla po téměř deseti letech od první studie úspěšně dokončena intenzifikace (celková rekonstrukce) ČOV Pelhřimov o nové kapacitě 43 tis. ekvivalentních obyvatel jako maximální týdenní zatížení (ČOV byla v Pelhřimově zprovozněna v roce 1970 a už v 80. letech musela být rozšířena). Objemová kapacita čistírny je nyní 9 450 m³/den a ročně vyprodukuje 2 800 tun vylisovaného kalu. Celková investice do rekonstrukce činila 240 mil. Kč, přičemž dotace od SFŽP pokryla 144 mil. Kč. Důvodem rekonstrukce byly časté poruchy opotřebovaného zařízení a nedostatečná kapacita, která bránila budoucímu rozvoji města. S rekonstrukcí čistírny souvisí i vybudování obslužné komunikace směrem na Radětín, která umožňuje odvázet kal pryč z města a nikoliv přes Městské sady jako dříve. Lze také poznamenat, že pelhřimovská ČOV jako jedna ze čtyř v Kraji Vysočina (ještě ČOV v Humpolci, Havlíčkově Brodě a Žďáru nad Sázavou) vyrábí malé množství elektřiny i tepla z kalového plynu (0,07 MW elektrického a 0,11 tepelného výkonu). Čistírnu odpadních vod má vyřešenu také Radětín, kde se

odpadní vody vlévají do jednoho z biologických rybníků pod pelhřimovskou ČOV a neočekávají se zde do budoucna investice do kanalizace.

V roce 2017 byla realizována v průmyslové zóně Ke Skrýšovu splašková kanalizace v celkové délce 561 m a v roce 2018 pak stavba kanalizačního sběrače, který je veden z průmyslové zóny Pelhřimov - Ke Skrýšovu do místní části Skrýšov v celkové délce 1 046 m. Další budování, rekonstrukce či výměna kanalizace a ČOV je dle PRVK plánována u většiny částí s výjimkou Jelcových a Kocourových Lhotek, Radětína, Rybníčku a Útěchoviček, a to do roku 2030. Na kanalizační síť Pelhřimova by měl být napojen také Myslotín. Společnou síť by měly získat Janovice a Ostrovec.

Dle územně analytických podkladů je na ČOV napojeno 92,4 % všech obyvatel. V ostatních částech města jsou v PRVK Kraje Vysočina navrženy malé a domovní čistírny odpadních vod, odlehlá a řídká osídlená zástavba zůstává odkázána na likvidaci kalů v jímkách. Investice do roku 2030 související s kanalizací, vodovody a ČOV jsou odhadovány na 278 mil. Kč.

Kromě obyvatel jako producentů odpadních vod je třeba uvažovat také s průmyslovými firmami, zemědělskými podniky, nemocnicí apod., které zvyšují nároky na kanalizaci ve městech. V Pelhřimově mezi takové patří např. Nemocnice Pelhřimov, příspěvková organizace, Škrobárny Pelhřimov, a.s., Madeta a.s., místní pivovar a další.

8.2.3. Rozvodné sítě

Následující poznatky se opírají o *Územní energetickou koncepci Kraje Vysočina* (2018, dále ÚEK) a územní plán města. V řešeném území se nachází zařízení a vedení velmi vysokého napětí (VVN) o napěťové hladině 220 kV. Jedná se o jednoduché vedení VVN 207 Sokolnice – Tábor. Rovněž zde prochází síť VVN o napěťové hladině 110 kV, a to VVN 1358 Pelhřimov – Pacov a VVN 1359 Pelhřimov - Humpolec. Na území města včetně jednotlivých venkovských částí je vybudováno volné vedení vysokého napětí na hladině 22 kV do trafostanic. V centru města je pak vedení kabelizováno. Na roky 2017/2018 bylo podle výše uvedeného dokumentu v plánu vybudování přípojky (22 kV) pro podnik Agrostroj Pelhřimov, který zde vystavěl novou provozní halu a očekával do roku 2020 zvýšení spotřeby elektrické energie o 25-35 %. V ÚEK jsou rovněž definovány veřejně prospěšné stavby v oblasti energetiky, z nichž 4 se týkají také Pelhřimova. Jde o stavby spojené s nadzemním vedením ZVN 400 kV Mírovka – Kočín (výstavba dvojitého vedení), nadzemním vedením VVN 110 kV Pelhřimov – rozvodna Tábor, Pelhřimov – rozvodna Pacov a Pelhřimov – rozvodna Humpolec.

Dle vyjádření distributora je vedení v Pelhřimově na dobré úrovni a vedení i transformovna jsou schopny pokrýt současnou potřebu. V blízké budoucnosti se očekávají přeložky vedení v souvislosti s řešením dopravních komunikací ve Starém Pelhřimově. Rozvody nízkého napětí 3x400/230 V jsou ve středu města kabelizovány, výjimečně v okrajových částech vedeny jako venkovní. Rozvody slouží pouze pro potřebu stávajícího odběru elektrické energie a jsou částečně dimenzovány na drobný nárůst zatížení v rámci rozvoje bytové výstavby. V návaznosti na distribuční síť nízkého napětí je v Pelhřimově vybudováno veřejné osvětlení. Další technické podrobnosti a očekávané změny týkající se i částí Pelhřimova (např. trasování VVN a ZVN mimo zástavbu Pelhřimova, přeložky trasy VVN a VN vedené zástavbou Starého Pelhřimova severním směrem pro uvolnění ploch pro výstavbu), které však negativně neovlivní zásobování města elektrickou energií, jsou součástí územního plánu a jeho změn. Na území města Pelhřimova a okolí je situováno celkem 117 trafostanic, z toho 76 trafostanic na katastru Pelhřimov a všechny části města s výjimkou Útěchoviček mají na svém území minimálně jednu trafostanici.

Zemní plyn je na sledovaném území distribuován společností E.ON Distribuce, a.s. a je zaveden jen na území vnitřní části města a do Starého Pelhřimova. Plynové potrubí je vedeno ze severu přes Hodějovice a Čakovice. U Starého Pelhřimova se dělí na severovýchodní a na západní větev. Na každé

jsou dvě regulační stanice distribuční a jedna, resp. dvě podnikové stanice. Jedná se o následující regulační stanice (RS):

- RS Slovanské bratrství (Houfy)
- RS Polní Dvůr
- RS ČSAD
- RS Pražská ulice (Táborská)
- RS Starý Pelhřimov
- RS Iromez
- RS Agrostroj

Stávající RS a hlavní rozvody jsou nyní dostatečné i pro napojení rozvojových ploch pro bydlení, vybavenost i komerci (výrobu). Z ostatních městských částí je možné dle územního plánu (2011) uvažovat s rozšířením plynofikace jen do Skryšova, a to prodloužením od RS Polní Dvůr po zástavbu v délce zhruba 1,2 km a rozvody v zástavbě. Rozvod plynu do ostatních částí města není vzhledem k roztržitosti Pelhřimova a také s ohledem na současné ceny energií, vyšší investiční náklady na stavbu plynovodů a zejména na možnosti využití alternativních zdrojů u tohoto druhu zástavby vhodný.

Dle ÚEK existují plány na investice do rozvoje a obnovy plynárenské soustavy v kraji, které se týkají také Pelhřimova a byly naplánovány na rok 2017, nicméně se uskutečnily až později. Jde o pět investičních akcí, z nichž čtyři představují rekonstrukce střednětlakého plynovodu na ulicích Myslotínská (ve dvou etapách, 2019), Na Obci a Humpolecká a dále o propojení plynovodu mezi ulicemi K Silu a Skryšovskou (2018). Celkové finanční prostředky na dané akce vyšly na téměř 29 mil. Kč. V květnu 2020 také začala rekonstrukce nízkotlakého plynovodu v části Krásovy domky, která by měla skončit na začátku července 2020 a na tento rok se chystá také rekonstrukce nízkotlakého plynovodu v ulici Na Houfech. Na rok 2021 je v plánu rekonstrukce vysokotlaké regulační stanice ve Starém Pelhřimově, na rok 2022 pak rekonstrukce vysokotlakého plynovodu v Pelhřimově⁷⁴.

Centrální zásobování teplem (CZT) je zajištěno pouze v městské části Pelhřimov. Palivem v kotelnách CZT je zemní plyn, olej a biomasa. V ostatních částech města, kde není CZT, je vytápění decentralizované do jednotlivých objektů a paliva jsou jak tradiční (pevná, tekutá, plynná, elektřina), tak alternativní (biomasa, solární, štěpky, tepelná čerpadla ap.) včetně tzv. „pasivních“ objektů nevyžadujících žádný vnější zdroj. Hlavním zdrojem CZT, jehož provozovatelem je firma IROMEZ spol. s r.o. jsou kotelna K1 (Pražská) a kotelna K2 (Za Náspem).

Společnost **IROMEZ s.r.o.**, která je dceřinou společností firmy MVV Energie CZ a.s. vlastněné německým majitelem, vyrábí a zásobuje tepelnou a elektrickou energií objekty v Pelhřimově. Teplem zásobuje téměř 3,2 tis. domácností, dále školy, školky, objekty města Pelhřimova a výrobní objekty podnikatelské sféry. Je také výrobcem elektrické energie, která zde vzniká kombinovanou výrobou ve dvou turbínách. Hlavním palivem pro výrobu je již od roku 2004 v Pelhřimově biomasa. V roce 2017 uskutečnila společnost projekt „Realizace odprášení z kotlů na spalování biomasy – Pelhřimov“ a v letech 2017 až 2019 projekt úspor energie v systému zásobování teplem v Pelhřimově, kdy parovod byl nahrazen účinnějším teplovodem s novou centrální výměňkovou stanicí. V roce 2019 byl pak ještě realizován projekt zaměřený na dosažení úspor energie díky výměně energeticky náročných technologií za úspornější verze s lepšími energetickými a emisními parametry. Důvodem výměny byla zastaralá motorizace a nízká efektivnost technologie. IROMEZ patří taky dle Územní energetické koncepce v rámci Kraje Vysočina k šesti největším spotřebitelům pevných paliv z biomasy (dřevo v kotelně K2).

⁷⁴ <https://www.eon-distribuce.cz/sites/default/files/2018-12/P%C5%99edpokl%C3%A1dan%C3%BD%20rozvoj%20distribuce%20plynu%202018-2020.pdf>

Mimo to funguje ve městě několik samostatných kotelen (např. nemocnice, DUP, sportovní hala, Agrostroj a podniky v průmyslovém areálu na jihu města), kde palivem je většinou zemní plyn. Výstupy z nich jsou krátké, a to jak parovodní, tak horkovodní či teplovodní. Výrobou elektřiny a tepla z bioplynu s elektrickým výkonem 0,37 MW a tepelným výkonem 0,4 MW se prezentuje také firma AGROSPOL STARÝ PELHŘIMOV spol. s r.o.

Na území města Pelhřimov se nenachází fotovoltaická ani větrná elektrárna.

S rozvojem informačních technologií a s rozvojem sítí mobilních operátorů dochází v této oblasti k výraznému technickému pokroku. Územím města procházejí dálkové optické kabely a v Pelhřimově existuje připojení na vysokorychlostní internet, který zde v roce 2015 zavedla společnost CETIN, a.s., která vlastní a provozuje největší telekomunikační síť pokrývající celé území České republiky. Svoji síť poskytuje operátorům a dalším poskytovatelům internetového připojení, kteří je nabízejí svým zákazníkům. **Internetovou síť v Pelhřimově** provozuje firma **STARNET, s.r.o.** se sídlem v Českých Budějovicích, která poskytuje internetové připojení s rychlostí až 1000 Mbit/s. K internetu je možné mít také chytrou digitální televizi s průvodcem, možností nahrávání libovolných pořadů a TV archivem umožňujícím dívat se na pořady až 7 dní zpětně. Třetí zajímavou službou je mobilní volání s cenou od 0,39 Kč za minutu a mobilní internet pro tablet či telefon⁷⁵. Dalším dodavatelem je místní firma **StAMPi, spol. s r.o.**, která vznikla již v roce 2002 a prezentuje se jako vlastník optických, resp. světelných kabelů, které zajišťují přenos dat rychlostí 1000 Mbit/s a jeho vysokou kvalitou⁷⁶. V Pelhřimově mají hustou síť vysílacích bodů bezdrátového připojení, takže zákazník je připojen na nejmenší možnou vzdálenost. Připojení k internetu nabízí také další místní firma **MEMORY computers s.r.o.**, která zajišťuje pokrytí v oblastech od Humpolce po Žirovnici ve zhruba stovce obcí⁷⁷. Internetové připojení nabízí i celostátně fungující mobilní operátor **O2 Czech Republic a.s.**, který k internetu poskytuje zdarma i svoji televizi O2 TV.

V posledních letech se řada českých měst i regionů přidala k evropské aktivitě budování „**chytrých měst**“ (Smart city), resp. „**chytrých regionů**“ (Smart region). Jde o koncept nebo také strategický nástroj řízení, který využívá digitální, informační a komunikační technologie pro zvýšení kvality života ve městech. Zaměřuje se na efektivní využívání stávajících a hledání nových zdrojů, snižování spotřeby energií, eliminaci zátěží životního prostředí, optimalizaci dopravy a sdílení dat pro veřejné účely⁷⁸. V České republice se již podstupují první kroky k zavedení standardů „**chytrého města**“ (např. metodika MMR ČR⁷⁹). K chartě smart cities se přihlásila většina krajských měst, některé z nich podnikly již první kroky, jako např. Ostrava, Pardubice nebo Zlín, z regionů pak Moravskoslezský kraj. Města v Kraji Vysočina zatím mezi tyto nepatří, i když Jihlava realizuje již řadu iniciativ odpovídajících danému konceptu⁸⁰. Při formulaci cílů, priorit a opatření by měla být brána v úvahu i tato rovina.

I když Město Pelhřimov není přihlášeno k chartě smart cities, realizuje již některé aktivity odpovídající metodice. Např. v roce 2019 získalo 2. místo v soutěži projektů elektronizace veřejné správy v České republice „**Egovernment The Best 2019**“ v kategorii měst za projekt „**Portál občana města Pelhřimov**“. Cílem projektu bylo vytvořit elektronickou službu, poskytovanou veřejnou správou na místní úrovni široké veřejnosti za účelem možnosti vyřizování záležitostí s úřadem elektronicky, vzdáleně bez potřeby fyzické návštěvy úřadu nebo s maximálním omezením jejich počtu.

⁷⁵ <https://www.starnet.cz/dostupnost/pelhřimov/>

⁷⁶ <https://www.stampi.cz/>

⁷⁷ <http://www.memory-computers.cz/>

⁷⁸ https://cs.wikipedia.org/wiki/Chytr%C3%A9_m%C4%9Bsto

⁷⁹ https://mmr.cz/getmedia/f76636e0-88ad-40f9-8e27-cbb774ea7caf/Metodika_Smart_Cities.pdf.aspx?ext=.pdf

⁸⁰ <http://www.jihlava.dobramesta.cz/o-nas>

8.3 Odpadové hospodářství

Zajištění svozu, třídění a odstranění odpadů vyprodukovaných občany a podnikatelskými subjekty na území města Pelhřimova a v jeho 26 částech mají ve své činnosti **Technické služby města Pelhřimov, příspěvková organizace**. Hlavním úkolem v oblasti svozu odpadů je realizace kompletní služby svozu a odstranění odpadů pro občany města Pelhřimov a jeho částí. Služby svozu a likvidace odpadů jsou také nabízeny podnikatelským subjektům. Technické služby nabízí také prodej odpadových nádob včetně těch na nebezpečný odpad. Ve městě je vymezeno 17 míst, kde jsou ve dvou termínech v roce přistavovány velkoobjemové kontejnery na odstranění zahradního, dřevního, nebezpečného a dalšího velkoobjemového odpadu. V Myslotínské ulici je provozován sběrný dvůr, kde se nachází i překládací stanice, která slouží k přeložení směsného komunálního odpadu svezeneho z města Pelhřimova a jeho částí do velkoobjemových souprav. Ty jsou odváženy na další odstranění či energetické využití. Stavební materiál je rovněž odebírán ve sběrném dvoře a následně k další úpravě převážen na ulici Rynáreckou. Betony a sutě jsou v zařízení drceny na různé frakce a následně používány při stavebních a jiných pracích nebo nabízeny k prodeji.

Koncem roku 2013 byla pilotně zahájena likvidace gastroodpadů v nové kompostárně. Kompostárna je lokalizována u budovy sběrného dvora na Myslotínské a její princip spočívá v rozkladu biologického odpadu za pomoci fermentorů (první tohoto druhu v Kraji Vysočina). Kompostárna přijímá trávu, listí, seno, slámu, zbytky rostlin, uschlé květiny, nakráčené kousky větví keřů a stromů, spadané ovoce, atd. Vzniklý volně ložený, nekátrovaný i kátrovaný kompost je následně prodáván zájemcům.

Další podrobné informace o odpadovém hospodářství města Pelhřimov jsou obsaženy v dokumentu **Plán odpadového hospodářství města Pelhřimov** z roku 2016, který obsahuje také závazná opatření při nakládání s odpady do roku 2025.

9. KRAJINA A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

9.1. Geologie

Krajina v okolí města Pelhřimov je vcelku jednotvárná, což je příznačné pro území na přeměněných a hlubinných vyvřelých horninách starého (hercynského) základu Českého masivu. Z geologického hlediska je území města Pelhřimov budováno metamorfovanými, neboli přeměněnými horninami soustavy Českého masívu (starohorní až prvohorní vrásnění – krystalinikum a prevariské paleozoikum). Jedná se o oblast nejstarší části Českého masívu – moldanobika. Konkrétně zde výrazně převažují migmatity (smíšené horniny, tmavé horniny se světlými pruhy křemene a živce) vyplňující část centra Pelhřimova na východ od řeky Bělé směřující severovýchodně a také prstencovitě obklopující západní část města mimo centrum od severu k jihu. Migmatity přechází až na anatexity, na kterých leží centrální část města na západ od říčky Bělé a také tvoří podloží na severovýchod od ní ve dvou migmatity přerušovaných pásích směřujících k Olešné a Chválovu. Na migmatitové podloží navazují pararuly (Skrýšov). Obdobný geologický podklad s níže uvedenými specifiky se nachází i na území ostatních částí města Pelhřimov. Úzké pásy podél stávajících či bývalých vodních toků a rybníků představují kvartérní (čtvrtohorní) usazeniny, konkrétně smíšené sedimenty nezpevněné, převážně jemnozrnné včetně výplavových kuželů.

Do části Myslotín, Janovice, Ostrovec a na Karlově vrchu u Vlásenice-Drbohlav zasahují granity, tedy hlubinné magmatity (vyvřeliny), které se nachází také v okolí Hejlovského rybníka. Úzký pás v blízkosti Radětína pak vytváří žilný granit s převahou muskovitu. V Radňově lze najít také pás metamorfované horniny kvarcit, která z minerálů obsahuje muskovit a biotit. Několik částí města (Bitětice, Jelcovy a Kocourový Lhotky, Lipice, Pejškov, Rybníček, Strměchy, Útěchovičky a Vlásenice) jsou lokalizovány na pararulách, tedy rovněž na přeměněné hornině obsahující z mineralogického hlediska biotit, muskovit a granát. Výjimečně (pouze v případě části Pobistrýce) lze nalézt i čistou rulu.

9.2. Reliéf

Pelhřimovsko patří spíše mezi výše položené oblasti České republiky⁸¹ s nadmořskými výškami, které neklesají pod 500 a nepřekročí 700 m n. m. Z regionálně geomorfologického členění spadá území do podsoustavy Českomoravská subprovincie, oblasti Českomoravská vrchovina a celku Křemešnická vrchovina. Město Pelhřimov vlivem roztržitosti své plochy zasahuje do více geomorfologických podcelků, resp. okrsků. Svojí severní a západní částí spadá do Želivské pahorkatiny, konkrétně do okrsku Hořepnická pahorkatina, jižní částí do Pacovské pahorkatiny (okrsek Vyskytenská pahorkatina) a východní částí do Humpolecké vrchoviny (Božejovská pahorkatina). Reliéf se zvedá především na jihovýchod, kde jsou i nejvyšší vrcholy území – nad 650 m n. m. má Tapač (666 m), Kučerův vrch (674 m) a U Liščích kamenů (683 m) na katastru Lešova a Nemojovský vrch (667 m) na území Radňova. V blízkosti katastru města se nachází vrchol Křemešník, významná turistická atraktivita regionálního významu (765 m n.m.), na jihozápad pak vrchol Troják (704 m n.m.).

9.3. Klima

Dle nové klasifikace E. Quitta, která bere v úvahu období 1901 – 2000, spadá Pelhřimov a jeho části do oblasti mírně teplé, která je charakteristická létem s 20 – 40 letními dny a průměrnou teplotou 13 – 15°C, průměrně vlhkým (200 – 400 mm srážek), dále přiměřenými přechodnými obdobími, kdy jaro je chladné (5 – 7°C) a podzim mírně teplý (6 – 8°C). Během roku je možné zaznamenat 140 – 160 mrazových dnů. V zimě lze spočítat 50 – 60 ledových dnů, jinak je spíše mírně chladná s průměrnou

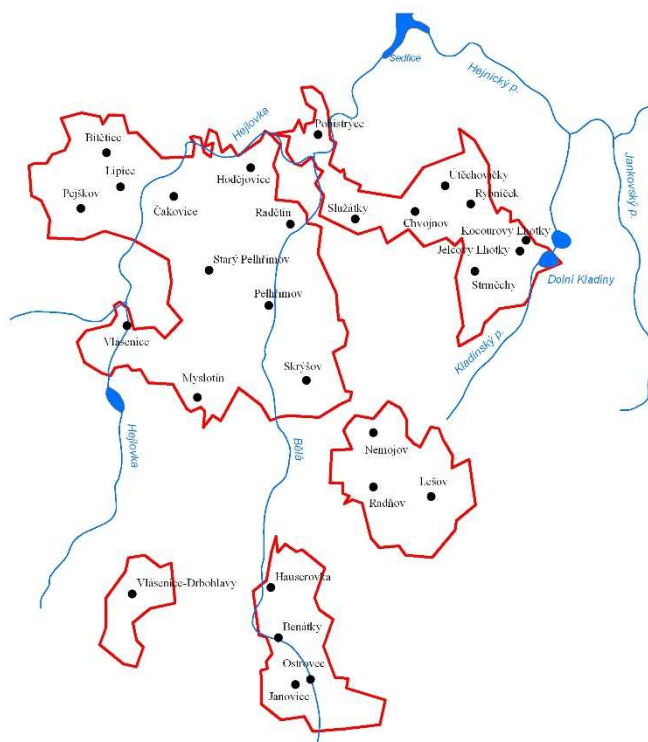
⁸¹ Střední nadmořská výška ČR je 450 m n. m., což je výrazně více než v případě celé Evropy (290 m n. m.).

teplotou -2 až -3°C, průměrně vlhká (200 – 400 mm srážek) a s pokrývkou sněhu po dobu trvání 50 – 80 dnů.

9.4. Vodstvo

Z hydrologického hlediska spadá území města Pelhřimov do povodí Labe a k úmoří Severního moře. Hlavní vodotečí, která od jihu k severu protéká centrem Pelhřimova, je řeka Bělá. Ta pramení na jih od obce Bělá a pokračuje přes části Ostrovec, Benátky a Houserovka stále na sever až do Pelhřimova, který rozděljuje na dvě části, po výtoku z centra města (Městských sadů) prochází územím Radětína a na sever od obce Krasíkovice se vteká do Hejlovky.

Obr. 9.1: Vodstvo zájmového území

Zdroj: RRAV, z.s.p.o., Jihlava, 2012
Mapový podklad: ArcGIS, Praha, 2002, vlastní úprava

Hejlovka pramení pod Bukovým kopcem (mezi Meznou a Častrovem) a jako první částí Pelhřimova protéká Vlášenci-Drbohlavy. Z dalších částí města Pelhřimov protéká již více na sever kolem Vlášence, Čakovic a Hodějovic, sbírá řadu malých přítoků a vytváří mnoho rybníků. Za Pelhřimovem Hejlovka pokračuje dále k severu a severovýchodu a spolu s Jankovským potokem vytváří vodní nádrž Sedlice, ze které pak vytéká jako řeka Želivka (ta se vlévá dále do Sázavy, ta do Vltavy a Vltava do Labe). Z vodních ploch lze zmínit Horní Kladiny, které se nachází v blízkosti částí obce Jelcovy Lhotky a Kocourový Lhotky a leží na Kladinském potoku, jenž je přítokem již zmiňovaného Jankovského potoka.

Část zastavěného území města a také silnice první třídy leží v záplavovém území jak pětileté, tak dvacetí- a stoleté vody, a to v okolí vodních toků Bělá (nejen vlastní centrum Pelhřimova, ale i Ostrovec, Benátky, Houserovka), Hejlovka (Vlášence), což řadí město mezi zranitelné oblasti. Zastavěné území i silnici II. třídy zasahují do ochranného pásma vodního zdroje.

9.5. Půdy

Půdní pokryv území města tvoří především tzv. modální kambizem a směrem k vyšším polohám v jihovýchodních částech města dystrická kambizem (hnědá půda silně kyselá) charakteristická pro podloží bohaté na křemík (kyselé silikátové podloží). Vyvíjí se převážně ve svažitém terénu na minerálně slabých substrátech, vyznačuje se často skeletovitostí a proměnlivou hloubkou půdního profilu. Svrchní část půdního profilu tvoří surový nadložní humus. Využití půdy je vhodné pouze pro lesní nebo pro trvalé travní porosty, případně pro méně produktivní ornou půdu. Podrobný přehled půdních typů zastoupených na území města Pelhřimov je obsažen v důvodové zprávě územního plánu, a to včetně tříd jejich ochrany jako půd zemědělských.

9.6. Biota

Z fyto geografického hlediska spadá Pelhřimov do fyto geografického obvodu zvaného Českomoravské mezofytikum a do fyto geografického okresu Českomoravská vrchovina. Jde o jeden z mála fyto geografických okresů v ČR (pouze 5), který má zachovanu alespoň část původní lesní vegetace. Lesní vegetační stupeň je zde jedlobukový. Potenciální přirozená vegetace pro dané území je tzv. acidofilní bučina, konkrétně biková bučina, která je charakteristická tím, že v bylinném patře dominují graminoidy (biky, ostřice a trávy). Zvířena je mnohotvárná a pestrá, setkat se s ní můžeme v lesních (srnci, jeleni, ježci, netopýři) a křovinatých porostech (ptáci, ještěrky, hadi), lukách a rybnících.

Vzhledem k malé pestrosti geologického podloží, vyrovnanosti klimatických podmínek a tvaru georeliéfu je květena okolní krajiny města relativně chudá. Lesní vegetace je dnes tvořena převážně smrkovými monokulturami. Systematicky odvodněná a značně zdevastovaná zemědělská krajina je v rozsáhlých oblastech téměř bez přírodě blízké lesní a nelesní vegetace.

9.7. Ochrana přírody a krajiny

Syntetickým ukazatelem hodnotícím z hlediska využití půdy kvalitu území je koeficient ekologické stability (KES)⁸², tj. poměr ploch ekologicky stabilních (v tomto případě lesních ploch, TTP, vodních ploch a sadů) k plochám ekologicky nestabilním (orná půda a zastavěné plochy). V případě Pelhřimova je KES roven 0,7, což znamená, že jde o území intenzivně využívané, přičemž oslabení autoregulačních pochodů v ekosystémech způsobuje jejich značnou ekologickou labilitu a vyžaduje vysoké vklady dodatkové energie. KES je zde podstatně nižší než v ČR (1,1), ale také než na území celého Kraje Vysočina (0,9) i okresu Pelhřimov (0,9).

Na území města se nevyskytuje žádná Evropsky významná lokalita (EVL) ani ptačí oblast, která by byla zařazena do systému ochrany NATURA 2000. Město neleží v krajinné památkové zóně, ale jsou zde registrované některé *významné krajinné prvky*. Jedná se o **Služátecký rybník** s výskytem ohrožených druhů živočichů a rostlin, **Městský hřbitov** a jeho okolí s významnou zelení a **Městské sady** registrované z důvodu krajinnotvorného a rekreačního významu.

Území města představuje dle územně analytických podkladů dálkový migrační koridor a migračně významné území pro živočichy. Dle územního plánu aktualizovaného po Změně č. 2 v roce 2019 jsou na území města Pelhřimov vymezeny jsou následující skladebné části územního systému ekologické stability (ÚSES):

- dílčí části nadregionálního biokoridoru (NRBK) K 120 v prostoru jeho mezofilní bučinné osy, včetně jednoho vloženého lokálního biocentra (LBC) – Vlásenice-Drbohlavy a Janovice;

⁸² Počítá se jako poměr druhů pozemků (chmelnice + vinice + zahrady + ovocné sady + trvalé travní porosty + lesní půda + vodní plochy) / (orná půda + zastavěné plochy + ostatní)

- ochranná zóna NRBK K 120 v jižní části území – zasahuje do území části Vlásenice-Drbohlavy, Benátky, Janovice a Ostrovec;
- dílčí části čtyř regionálních biocenter (RBC) – 687 Dílce (Ostrovec), 688 Prachatický les (Lešov), 726 Hejlov (Vlásenice) a 727 U Mosteckého (Lipice, Čakovice a Hodějovice);
- dílčí části čtyř regionálních biokoridorů (RBK) – RK 420 (v údolí Želivky – Pobistrýce a Hodějovice), RK 421 (v údolí Želivky – Čakovice, Lipice a Vlásenice), RK 423 (Chvojnov a Strměchy) a RK 424 (Lešov), včetně celkem 23 vložených LBC (z toho devíti celých LBC a u 14 LBC jen jejich částí nacházejících se ve správním území města);
- 59 lokálních biocenter, které jsou součástí výhradně místní úrovně ÚSES – z toho 40 celých LBC a u 19 LBC jen jejich dílčí části nacházející se ve správním území města;
- 102 lokálních biokoridorů (LBK).

Dále jsou zde přítomny **lokality výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů**, a to v katastru Benátek a Janovic lokalita Pod Poucharem (vlhké louky s ohroženými druhy rostlin), v katastru Vlásenice lokalita Za Stráží (rybník s porosty vodních makrofyt, litorály a okolními rašelinnými loukami), v katastru Chvojnova lokalita K Rohovu mlýnu (rybník a významný biotop obojživelníků) a na hranicích části Jelcovy Lhotky a Strměch se nachází maloplošné chráněné území – přírodní rezervace Kladinský potok. Jde o přirozeně meandrující potok s okolními druhově pestrými vlhkými loukami, který představuje se sousedním Jankovským potokem poslední současnou lokalitu perlorodky říční na Českomoravské vrchovině. Území o rozloze 6,97 ha bylo vyhlášeno jako chráněné v roce 1993. Přírodní rezervací je také lokalita V Mezence zasahující do katastru Vlásenice-Drbohlavy. Důvodem ochrany je komplex rašelinných a lučních společenstev.

Na území města jsou rovněž chráněny památné stromy, kromě vlastního Pelhřimova (8 stromů a jedna javorová alej) také ve Služátkách (památná lípa na návsi) a v Radňově (lípa).

Vlivem městského charakteru zkoumaného území a přítomnosti silnice I. a II. třídy jako zdrojů znečištění ovzduší v zastavěném území je možné Pelhřimov označit za oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší vzhledem k imisním limitům pro ochranu zdraví. V Pelhřimově se nachází měřicí stanice kvality ovzduší u základní školy na ulici Osvobození, která měří obsah částic PM₁₀, jež se v této oblasti pohybují spíše na nižších hodnotách.

Na území města se nenachází stacionární zdroj znečištění ovzduší, ale vyskytují se zde staré ekologické zátěže. Dle *Systému evidence kontaminovaných míst* vedených českou informační agenturou životního prostředí CENIA se na území města Pelhřimov a jedná se o následující ekologické zátěže:

- Alfatex Móda, s.r.o., ID 11891003, kontaminovaný areál
- Za nádražím, ID 11891002, skládka tuhého komunálního odpadu

10. SWOT ANALÝZA

SWOT analýza (**S**trong points, **W**eak points, **O**pportunities, **T**hreats) je standardní metoda používaná k prezentaci analytických poznatků o nejrůznějších objektech zkoumání. Jejím principem je jednoduchá, avšak výstižná a pokud možno vyčerpávající a objektivní charakteristika současných vnitřních silných a slabých stránek zkoumaného objektu (zde tedy města Pelhřimov) a možných budoucích příležitostí a ohrožení jeho rozvoje daných vnějšími podmínkami, které objekt nemůže ovlivnit přímo.

Silné a slabé stránky jsou definovány třemi způsoby:

1. jako stav dle možností objektivně vyhodnocen jako špatný či dobrý ve srovnání s extrémny, které jsou obecně známy v podmínkách ČR nebo na základě spokojenosti či nespokojenosti místních obyvatel či aktérů regionálního rozvoje,
2. jako stav, který je lepší či horší ve srovnání s územními celky, s nimiž byly vybrané jevy za pomoci určitých ukazatelů komparovány v rámci analytické části, v tomto případě tedy s okresem Pelhřimov, Krajem Vysočina a Českou republikou nebo
3. jako proces, který se během určitého časového období analyzovaného v rámci Profilu zlepšoval, resp. zhoršoval.

Akcentováním silných stránek a naopak důrazem na eliminaci slabých stránek roste pravděpodobnost využití nabízejících se příležitostí a omezuje se dopad identifikovaných ohrožení.

Při formulaci analytických poznatků SWOT analýzy se vycházelo především z Profilu města, neboť nebyly realizovány žádné dotazníkové průzkumy. Výsledky analýzy koncentrované do závěrečné SWOT analýzy budou využity pro definování zájmových oblastí a jako základ pro formulaci strategických cílů, rozvojových priorit a opatření.

1. OBYVATELSTVO A BYDLENÍ	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • dlouhodobý přírůstek obyvatelstva přirozenou měnou • příznivé úmrtnostní poměry • nižší podíl dětí narozených mimo manželství • příznivý vývoj sňatečnosti a rozvodovosti • příznivější vzdělanostní struktura obyvatel • téměř homogenní národnostní a náboženská struktura obyvatelstva • dostatek vymezených ploch pro bydlení 	<ul style="list-style-type: none"> • dlouhodobý pokles počtu obyvatel • podprůměrná úroveň porodnosti • dlouhodobá ztráta obyvatelstva migrací • nerovnoměrné osídlení území města • vysoký index stáří • nízká intenzita bytové výstavby v posledních 10 letech • nadprůměrná zástavba území domy s více bytovými jednotkami • přítomnost dvou sociálně vyloučených lokalit
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> • rozvoj bytové výstavby v různých cenových kategoriích a velikostech bytových jednotek • zvyšování kvality bydlení (bezbariérovost, inteligentní budovy) • využití dotačních možností na zasilování pozemků pro výstavbu domů • výstavba v některých okrajových částech města • využití trvale neobydlených bytů pro rozvoj cestovního ruchu • prevence rizik a ochrana obyvatelstva (systém informování) 	<ul style="list-style-type: none"> • rychlé stárnutí populace • další pokles počtu obyvatel • nedostatečná modernizace bytového fondu • nedostatek bytů pro sociálně slabší vrstvy obyvatel • růst počtu sociálně vyloučených osob • vylidňování některých okrajových částí města

2. VEŘEJNÉ SLUŽBY A OBČANSKÁ VYBAVENOST	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • kumulace veřejných služeb dobře dostupných ze spádového regionu • dostatečné kapacity škol pro všechny tři stupně vzdělávání • přítomnost dalších vzdělávacích institucí (ZUŠ) • (mírně) nadprůměrné platy ve většině školských zařízeních • přítomnost nemocnice a její modernizace • přítomnost ZZS Kraje Vysočina • zajištění (speciální) lékařské péče v soukromých ambulancích • dostatečný počet lékáren • kvalitní a pestrá nabídka zařízení a služeb pro seniory • dostatečná nabídka sociálních služeb pro různé cílové skupiny • zastoupení celostátně působících organizací zaměřených na sociální služby • divadlo a další kulturních zařízení • příspěvkové organizace pro podporu kulturního života ve městě • Střednědobém plánu sociálních služeb na území ORP Pelhřimov • Program prevence kriminality • dlouhodobě nízká kriminalita • Městský kamerový dohledový systém 	<ul style="list-style-type: none"> • nízká obsazenost většiny oborů zdejších středních škol • neaktivní obory VOŠ • nepřítomnost zastoupení některé vysoké školy • nepřítomnost některých typů sociálních služeb (nizkoprahové zařízení) • nedostatečné prostory pro kulturní, společenské, sportovní a volnočasové aktivity v okrajových částech města • chybějící možnost pro venkovní koupání
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> • změna státní politiky v oblasti sociálního bydlení v souvislosti s Konceptí sociálního bydlení ČR 2015-2025 • modernizace zařízení sloužících k uspokojení potřeb místních obyvatel včetně okrajových částí města (inteligentní budovy) • modernizace a zvyšování kvality vzdělávání na všech úrovních • podpora služeb a zařízení zaměřených na seniory • podpora činností realizovaných stávajícími poskytovateli sociálních a zdravotních služeb • rozvoj nových společenských a kulturních akcí nadregionálního významu • maximální využití finančních prostředků z krajských, národních i evropských zdrojů k modernizaci sociální infrastruktury a služeb • další modernizace prvků prevence kriminality (MKDS) 	<ul style="list-style-type: none"> • zánik některých tradičních vzdělávacích oborů na místních středních školách z důvodu nezájmu ze strany žáků • růst finančních i personálních nároků na služby v souvislosti se stárnutím populace (nedostatečná kapacita) • nedostatečná modernizace zařízení sloužících pro místní občany • nárůst počtu sociálně vyloučených osob nebo lokalit • nárůst kriminality v důsledku nedostatku kapacit Policie ČR

3. LIDSKÉ ZDROJE A PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • vyšší míra ekonomické aktivity obyvatel • lepší vzdělanostní struktura ekonomicky aktivních obyvatel • nezávislost ekonomiky na jednom výrobním odvětví • žádný dominantní zaměstnavatel • dlouhodobě podprůměrná nezaměstnanost • relativně stabilní hospodářská situace u největších zaměstnavatelů ve městě • relativně levná pracovní síla • přítomnost dvou průmyslových zón • dostatek rozvojových ploch pro výrobu • schválený a aktuální územní plán • vysoké umístění v soutěži „Město pro byznys“ 	<ul style="list-style-type: none"> • chybějící infrastruktura pro začínající podnikatele (sdílené prostory, kanceláře, laboratoře, dílny, poradenské či konzultační služby) • nepřítomnost firem s vysokou přidanou hodnotou a hi-tech výrobou
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> • zjednodušení legislativních a byrokratických podmínek pro podnikání • tvorba nových pracovních míst ve městě i v jeho okrajových částech • efektivní využívání lidských zdrojů (růst zaměstnatelnosti mladých lidí, celoživotní vzdělávání) • sladování systému vzdělávání s požadavky trhu práce • vstup nových investorů • zavádění prvků strategie Smart city (sdílení informací a dat, využívání sociálních sítí) 	<ul style="list-style-type: none"> • produkce absolventů středních škol neuplatnitelných na místním trhu práce • odliv kvalifikované pracovní síly mimo město • neochota obyvatel vzdělávat se a pracovat • nezájem investorů o podnikání na průmyslových zónách ve městě • odchod stávajících zaměstnavatelů • pokles nabídky (volných) pracovních míst • opakující se omezení spojená s pandemiemi

4. CESTOVNÍ RUCH	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • přítomnost městské památkové rezervace jako silného kulturně-historického faktoru rozvoje území • historické město nadregionálního významu • nízká turisticko-rekreační zatíženost území • image Pelhřimova jako města rekordů • velké množství nemovitých kulturních památek • dostatečná kapacita kulturních a sportovních zařízení • nárůst počtu turistů a délky pobytu ve městě (především u zahraničních turistů) • nadregionální kulturní akce (festival rekordů a kuriozit) • kvalitní městská zeleň, přírodní bohatství v okolí města • blízkost poutního místa Křemešník • přítomnost řady stravovacích zařízení • existence organizace zaměřené na rozvoj cestovního ruchu (KZmP) • moderní formy průvodcovské služby • přítomnost hotelu**** 	<ul style="list-style-type: none"> • méně příznivé přírodní podmínky jako faktor rozvoje cestovního ruchu • nepřítomnost přírodní atraktivity nadregionálního významu • nízká podnikatelská aktivita v oblasti cestovního ruchu • malá turisticko-rekreační funkce města • nevhodné podmínky pro letní rekreaci u vody • nestálá pokrývka sněhu, krátká zimní sezóna • nevyužitý potenciál cest v okolí města pro rozvoj cykloturistiky • chybějící aktuální strategie cestovního ruchu
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> • zkvalitnění spolupráce se subjekty podnikajícími v oblasti CR, společná realizace aktivit • další propagace Pelhřimova jako města rekordů • tvorba nových produktů zaměřených na místní specifika • využití potenciálu města pro zkvalitnění kongresové turistiky • certifikace ubytovacích zařízení a aplikace doporučujících standardů do praxe • rozvoj nových turistických a cykloturistických tras, cyklostezek a naučných stezek • výstavba venkovního koupaliště • zkvalitnění doprovodné infrastruktury CR (půjčovna kol, zázemí pro turisty apod.) • maximální využití finanční prostředků z krajských, národních i evropských zdrojů 	<ul style="list-style-type: none"> • zrušení či poškození MPR • ztráta image Pelhřimova jako města rekordů • nedostatečná prezentace a propagace města • pokles počtu turistů vlivem omezení souvisejících s opakováním pandemií • nedostatek finančních prostředků na zkvalitnění základní a doprovodné infrastruktury pro cestovní ruch • nárůst kriminality (vandalismu)

5. DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA, ODPADY	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • dobrá dostupnost dálnice D1 • poloha města na významných komunikacích I. tříd • zklidnění dopravy ve městě (dva nové kruhové objezdy) • dobrá dostupnost krajského města • přímé dopravní spojení do Prahy • provoz MHD ve městě • přítomnost cyklostezek • železniční trať • zlepšení obslužností okrajových částí města autobusy • dostatečná kapacita zařízení technické infrastruktury pro současný počet obyvatel (vodovody, kanalizace, ČOV, rozvod energie apod.) • připravenost technické infrastruktury na nárůst počtu obyvatel a rozvoj podnikání • napojení většiny okrajových částí na veřejné vodovody i kanalizaci • plynofikace města • napojení města na vysokorychlostní páteřní komunikační síť • konkurence v oblasti nabídky vysokorychlostního internetu • přítomnost sběrného dvora a kompostárny • aktuální územní plán 	<ul style="list-style-type: none"> • absence západní části dopravního obchvatu města • přítomnost úseků s velmi intenzivní dopravou • silnice I. třídy procházející v blízkosti centra města • jednokolejná železniční trať • nekomfortní železniční spojení s krajskými městy a Prahou • nedostatečná obslužností okrajových částí města o víkendech • vodovody a kanalizace ve velkém počtu okrajových částí města ve stavu vyžadujícím rekonstrukci • nedokončená technická infrastruktura v některých částech města (kanalizace) • nutná rekonstrukce plynovodů
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> • zklidnění dopravy a snížení intenzity dopravy ve městě • vybudování západního obchvatu a obchvatu Starého Pelhřimova • inteligentní řízení dopravy • popularizace veřejné dopravy • podpora alternativních druhů dopravy (sdílená kola) • zkvalitnění napojení průmyslových zón na okolní obce • výstavba parkovacích stání (domů) • výstavba nových cyklostezek • monitorování svozu odpadu a jeho vyhodnocování • realizace opatření v návaznosti na zpracováváný PRVK Kraje Vysočina a území plán • kybernetická bezpečnost • maximální využití finanční prostředků z krajských, národních i evropských zdrojů 	<ul style="list-style-type: none"> • nedořešení západní části silničního obchvatu města • zvýšení intenzity silniční dopravy • neuskutečnění plánovaných rekonstrukcí a vybavení technickou infrastrukturou (vodovody, kanalizace) • nedostatečné investice do technické infrastruktury • růst nákladů spojených s legislativními změnami v oblasti odpadového hospodářství

6. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • geologicky stabilní oblast • nadprůměrný podíl orné půdy • pouze lokální těžba nerostných surovin (kamene) • atraktivní a zachovalé životní prostředí regionu • kvalitní městská zeleň • přítomnost významných krajinných prvků v regionu • procházející (nad)regionální biokoridor a existence biocenter • přítomnost a aktivní činnost střediska ekologické výchovy • nepřítomnost stacionárního zdroje znečištění ovzduší • zapojení do projektu Zdravé město 	<ul style="list-style-type: none"> • vyšší nadmořská výška • méně příznivé přírodní podmínky pro zemědělství i cestovní ruch • méně vhodný typ orné půdy pro využití v zemědělské výrobě • nízký koeficient ekologické stability – labilní krajina s nízkými možnostmi autoregulace • část zastavěného území leží v ochranném pásmu vodních zdrojů • přítomnost dvou starých ekologických zátěží • přítomnost kamenolomu • hluk a zhoršená kvalita ovzduší vlivem dopravy v zastavěné části území • část území města leží v záplavovém území • významná těžba dřeva v důsledku kůrovcové kalamity
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> • rozvoj environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a zapojení veřejnosti do rozhodování v oblasti životního prostředí • rozšíření ploch a regenerace veřejné zeleně ve městě • snižování emisí • úspora energií ve veřejných budovách • využívání obnovitelných zdrojů energie • eliminace ekologických zátěží • zalesňování holin • maximální využití finanční prostředků z krajských, národních i evropských zdrojů 	<ul style="list-style-type: none"> • podceňování závažnosti problematiky životního prostředí ve srovnání s jinými aspekty rozvoje • růst nákladů spojených s legislativními změnami v oblasti úspor energie • rozvoj průmyslové činnosti spojené s růstem ekologické hrozby • rozšíření těžby kamene • přírodní katastrofy – povodně, sucha, kůrovec

LITERATURA, PRAMENY A ZDROJE DAT

Literatura

- [1] Culek, M. a kol.: Strategie ochrany krajinného rázu kraje Vysočina. Studio B&M, 2008, 81 s.
- [2] Hampl, M.: Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext. Praha, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2005, 147 s.
- [3] Heklová, Z.: Vybrané vodní zdroje v Kraji Vysočina. Bakalářská práce. Brno, 2011
- [4] Hrnčiarová, T. – Mackovčin, P. – Zvara, I. et al.: Atlas krajiny České republiky/Landscape atlas of the Czech Republic. Praha: MŽP ČR, Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., 2009, 332 s. ISBN 978-80-85116-59-5
- [5] Kol.: Kraj Vysočina se představuje: základní informace o území, obyvatelstvu a hospodářství. Krajský úřad kraje Vysočina, Jihlava, GaREP, spol. s r.o., Brno, 2004, 44 s.
- [6] Toušek, V. a kol.: Vysočina. Tematický atlas. Krajský úřad kraje Vysočina ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci, Jihlava, 2008, 36. s. ISBN 978-80-254-2080-5
- [7] Vystoupil, J. a kol.: Atlas cestovního ruchu České republiky. MMR ČR, Praha, 2006, 157 s.